MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

INSTRUCCIÓ PÚBLICA

1914 a 1918

E
1
169

E-1-169

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

INSTRUCCIÓ PÚBLICA

1914 a 1918

R. 1091

VI

INSTITUT D'EDUCACIÓ GENERAL

L'acció de l'Escola és i ha d'ésser necessariament, insuficient sempre; però ho és i ho ha d'ésser d'una manera singular en el nostre temps i en la nostra terra.

Fins allà aon l'escola té poder d'educació, fins allà aon l'escola ha conseguit la màxima intensitat i la màxima extensió, aon no hi ha ningú que deixi de passar-hi, aon s'hi passin més anys, aon el séu utillatge per a influir sía més perfecte i aon tingui al voltant institucions post-escolars i d'extensió escolar que perllonguin la irradiació dels séus efectes, fins allà resten fòra de la seva acció educativa espais amplíssims: la major part dels homes, en la major part dels anys de la seva vida.

Pren els nois unes estones cada dia durant alguns anys i els deixa, la major part al menys, a l'hora del màxim desvetllament, de les inquietuts, de les curiositats agudes, del plantejament dels problemes fonamentals de la conciencia i de la conducta, a l'hora del treball intern precursor de la plasmació definitiva. I els deixa sense que en la situació avui més generalitzada, altres ressorts i institucions puguin, respecte del major nombre, exercir cap acció dirigent i educadora.

D'altra banda, la intensitat de la vida científica moderna ve a agravar aquestes ja prou importants deficiencies. Les invencions, els grans descobriments, en termes curtíssims renoven radicalment la ciencia, trasbalçant ordres de coneixements humans, més o menys fonamentals, però que han de trascendir a l'actuació dels governants, dels administradors de les ciutats, dels directors d'empreses industrials, dels particulars tots. Exemple: la revolució que les descubertes d'En Pasteur, les teories microbianes, han fet en les regles de la higiene; les radicals mutacions que imposen en la llegislació, en les ordenances municipals, en l'emplaçament, la construcció i el funcionament dels establiments públics, en els serveis d'abastament i distribució d'aigues, en el viure familiar mateix. Anys i anys ha que l'experiencia ha consagrat amb evidencia irresistible les conclusions d'En Pasteur, i, no obstant, la gran massa dels nostres conciutadans tan del camp com de la ciutat segueixen vivint com si aquest home eminent no hagués passat sobre la terra, i en aquesta mateixa ignorancia pràctica governen i administren.

Es clar que tota persona de mitjana instrucció coneix avui l'existencia dels microbis, però es té un coneixement deficient, incomplert, fins dubtós; una vaga noticia, sense força, sense intensitat per a transformar-se en convicció sentida, en norma de conducta. Si aquesta noció indecisa i borrosa fos creencia viva, ¿permetrien per ventura els regidors de Barcelona, per exemple, que seguissin les cabres distribuint a domicili les febres de Malta, que per la seva difusió, entre nosaltres,

han estat també batejades de febres de Barcelona? Si creguessin que amb la seva negligencia en la preparació de la llet els empleats de les cases de lactancia maten les criatures dels pobres, per durs de cor que fossin, ¿deixarien de seguir totes les prescripcions que les doctrines microbianes imposen? Si sapiguessin les mares que amb l'aplicació escrupulosa de petites precaucions, poden salvar de la mort als séus fills, ¿no hi posarien per ventura tot el séu amor per a seguir-les?

La intensitat de la lluita per la vida, l'especialització creixent a què aquesta lluita empeny i obliga més i més cada dia, explica, fa possible, més que possible, inevitable, aquest estat de semi-ignorancia de coses importantíssimes en què resten no solament les masses socials més allunyades pel séu treball de contactes amb les noves descubertes científiques, sinó també les classes superiors en ordre a la intel·ligencia: governants, publicistes, fins homes de ciencia donats a disciplines mentals d'altres ordres.

La necessitat d'institucions que supleixin aquesta gravíssima deficiencia, d'institucions que accelerin la difusió dels coneixements que han de traduir-se en actes, que han de modificar les costums, és, doncs, d'una absoluta evidencia. An aquesta necessitat obeeixen les associacions anti-alcoòliques, tan exteses en altres países, les lligues per a la disminució de la mortalitat infantil, les academies d'higiene, les federacions ginmàstiques, les unions i congressos d'educació moral i tantes i tantes altres institucions o fundacions particulars que's proposen, fragmen-

tariament, des d'un punt de vista especial, circumscrit a una materia concreta, exercir aquesta missió divulgadora, aquesta acceleració de la irradiació dels coneixements, descoberts o consagrats científicament, quan ja les generacions actuals havien sortit de l'escola.

A Catalunya aquesta necessitat es més forta i de més brutal urgencia a conseqüencia de la situació especial en què ha viscut i es troba encara el nostre poble. Per l'anormalitat pedagògica de les nostres escoles montades a base d'un idioma que els alumnes desconeixen, la instrucció general no és tan intensa ni extensa com en altres regions (demostració d'això, la proporció d'analfabets). I, d'altra banda, durant els darrers segles, per l'anormalitat de l'evolució política, per l'allunyament forçat de funcions importants i consegüent atrofia d'aptituts per a exercir-les, per manca d'institucions d'instrucció i d'educació propies, per la lassitut i els entumiments inseparables de tots els períodes de decadencia, s'han exagerat antigues virtuts, fins a convertir-se en vicis; s'han accentuat els defectes ètnics, han sobrevingut defectes nous, que exigeixen un esforç més intens, més vibrant en les institucions d'ensenyança i en les d'educació per a dominar-los i extirpar-los.

Es per això que si en tots els paissos se fa indispensable aquesta activitat, com ho demostren la gran varietat d'institucions que la iniciativa privada va establint i els organismes públics auxilien amb variats estímuls, facultats i medis, més indispensable és encara a Catalunya, i més urgent que els organismes públics estimulin,

intensifiquin i dirigeixin aquesta activitat educadora.

An aquesta necessitat obeeix la creació de l'Institut d'Educació General. La seva missió no és, doncs, propiament escolar, no té per materia a què aplicar la seva actuació els homes presos individualment, de un a un, en els primers anys de la seva vida, sinó la colectivitat entera, el poble en general, comprenent-hi tots els séus elements, des dels governants o en qualsevol altra forma o aspecte directors, fins als més humils; ni té, com l'escola, una funció d'instrucció integral, abraçant totes les disciplines mentals, sinó que ha de concretar-se a la generalització, a la difusió intensa dels coneixements que tinguin una trascendencia a la conducta, dels que hagin de traduir-se en costums, en hàbits, en maneres d'obrar, de conduir i conduir-se.

Aquest Institut té al davant feina amplíssima, inacabable, que no pot pas registrar-se detalladament, que no més pot en algunes de les seves direccions fonamentals ésser assenyalada.

Fer veure als administradors de les ciutats la repercusió que les seves omissions, la seva manca d'iniciatives o les seves iniciatives mal dirigides, tenen a la salut, a la vida dels administrats, mantenint tipus de mortalitat altíssima, en comparació amb altres ciutats més científicament regides. Fer veure als propietaris la part que en la mort per tifus, per exemple, té la desidia seva de mantenir dipòsits d'aiga sense netejar o sistemes de distribució que fan possible la contaminació amb les aigues brutes. Fer veure als servents la trascendencia que pot tenir, que té

sovint per a ells mateixos el séu descuit o la seva incuria en les senzilles operacions que tenen encomenades. Fer veure a les mares que seguint determinats mètodes de senzilla aplicació a la criança dels séus fills petits, en comptes de morir-ne vinticinc per cada cent, en moriría un no més i, per lo tant, que de la mort de tots els altres en tenen la culpa elles mateixes. Car en tots aquests casos, si no fan lo què han de fer, si no obren com han d'obrar, es perquè no saben les conseqüencies dels séus actes o les seves omissions o perquè dubten, perquè tranquilitzen la seva conciencia amb el còmode excepticisme que acompanya a la ignorancia il·lustrada.

Com si els homes tinguessin una visió clara de totes les conseqüencies, de tots els dolors, de totes les miseries, de totes les baixeses, que an ells i als seus fills i als seus nets ha d'ocasionar-los l'abús de l'alcool o el contraure enfermetats genèsiques, si sapiguessin abans de crear l'hàbit que després no podràn vencer, que amb els seus actes preparen pels seus fills i pels seus nets la tuberculosis, la presò, el manicomi, la prostitució, ¿quina força no adquiriría la seva voluntat per resistir estímuls passionals que son a la primería resistibles?

Un altre camp, una altre direcció — també com l'anterior inagotable, — es la de la revisió dels valors d'imitació socials: tipos ideals, costums, principis o axiomes; des del *Don Joan Tenorio* — que fa en l'ordre del nostre viure privat el mateix mal que'l Cid en les esferes de govern, — amb el seu desordre, la seva indisciplina, la seva esterilitat constructiva, la seva inversió de valors morals i socials, la seva manca d'ideal colectiu i

de sentiment de solidaritat social, la seva obsessió de l'amor físic, que bé prou pesa com un somni enervant sobre les gents meridionals i les estraga i incapacita per la vida moderna; fins als habits educatius que confonent la sequedat de cor amb la austeritat, la terquedat amb la fermesa de voluntat, la crudeltat amb l'energía, destrueixen la afectuositat, en les relacions de família, en les relacions socials totes, aproximant el nostre viure a la rigidès i duresa vegetatives.

El camp es ample també, els temes variadíssims, la seva repercussió o irradiació també remarcable. Prenguis un exemple, que sigui fora de les direccions fins ara insinuades: el concepte públic dels establiments benèfics. La possibilitat d'haver d'anar a l'hospital es l'obsessió dolorosa de les nostres classes humils. En les condicions de la vida actual es això justificat? No. Ben al contrari. Es ja un fet en molts paíssos i va sent-ho entre nosaltres, que no ja en quant a les operacions i als parts, sinò fins en quant la majoría de les malalties, hi ha més garantíes de curació a l'hospital, que a la casa propia. D'aquí una orientació renovadora de la beneficencia — tendint a la supressió de l'assistencia domiciliaria en cas de malaltía, — i dels habits de previsió popular de les malalties i d'organització dels hospitals i de les maternitats en el sentit d'anar a desocupar, a fer-se operar, a passar determinades malalties, en aquests establiments o en altres similars fundats per cooperació (entre nosaltres «L'Aliança» n'es exemple), mitjançant estipendis proporcionats a la posició social de cada hú, estipendis que essent rebuts de les germandats o de les caixes de previsió o de les associa-

cions benèfiques, acabarien de resoldre el problema sempre gravíssim i atuidor de la malaltia en les families obreres.

En l'ordre moral cal ensenyar, fer sentir, el valor del temps, aquest pobre temps, que tots plegats perdem tant els que diem que'l fem com els que diuen que'l maten; i per tant el de la puntualitat, del mètode en el treball, de la limitació d'hores i especialització diversificada d'ordres o menes de funcions en cada una, en compte de l'actual confusió i indeterminació que fa dels despatxos i dels obradors tertulies, i dels esbarjos i tertulies centres de negoci o de consulta. Cal marcar tot el valor de la voluntat, que una desviació del intelectualisme ha rebaixat posant l'estigma de filisteus als homes que fan les coses, evidenciar tota la feconditat trascendental d'aqueix ressort social, quan el sosté i el guía la conciencia del dever.

I ja en aquest punt els horitzons s'aixamplen més encara. Els llatins, per lo que té d'estètic, o per lo que té de dramàtic, sentim vivament els actes heròics isolats; en canvi l'heroísme del cumpliment constant del dever, de cumplirlo a cada moment, a cada hora, cada día, un any darrera l'altre, no en les coses solemnials que donen l'auriola de la celebritat, sinó quietament, obscurament, en les coses modestes, en les humils, en les feines de cada día, a casa, en l'escola, en la professió, en el taller, aquest no es sentit com un valor social que s'ha de desitjar, com un element de perfecció, com quelcom que aixequi la nostra personalitat, que la enriqueixi, que aumenti la seva força. I no obstant, tot el secret de les grans organitzacions públiques i privades, des de les

administracions d'Estat fins a les poderoses empreses industrials, es aquí: en aquesta regularitat en el cumpliment de la missió propia de cada hu, que no més en el sentiment del dever se troba. Aquest es el gran heroísme, l'heroísme fecond, profitós, que aixeca els pobles a les altures d'imperi sobre els altres.

Finalment — car la sugestió de filons de treball, podría ser interminable — ha de senyalarse per la seva influencia possible en la vida de les petites poblacions una acció de suplencia que en aquest ordre pot exercir la nova institució. En els municipis petits, l'únic tècnic es el Secretari i la cultura del Secretari es exclussivament jurídica. Sería una manifesta injusticia demanar al Secretari coneixements tècnics especials sobre els serveis municipals (urbanització, servei d'aigues, sanitat, etc., etc.). Sovint passa, doncs, sens que puga fer-se'n culpable a ningú, que subsisteixen estats dels serveis quasi prehistòrics, que una intervenció intel·ligent podría fácilment transformar. Exercir aquesta intervenció, assenyalar les solucions possibles, reunir els exemples i models i solucions de altres paíssos, facilitar les intervencions tècniques, pot donar a l'Institut una gran feconditat.

Es pensant aquestes coses que hem formulat i proposem, el següent projecte d'acord:

I. Se crea una junta que's dirà INSTITUT D'EDUCACIÓ GENERAL.

II. El seu objecte és la iniciació i el foment d'institucions, costums i actes i la difusió de coneixements, que tendeixin a millorar o millo-

rin la condició física i moral de les gents que formen el nostre poble, així com els que tendeixin a l'enfortiment i la dignificació de la raça.

III. Entraràn dins de la competencia d'aquesta institució, entre altres, els objectius següents:

a) Educació física (cura externa, netedat del cos, jocs físics, sports, gimnàstica, etc.).

b) Educació moral (del sentiment; de la voluntat; de la paraula; sentit de civisme; vida de relació, etc.).

c) Natalitat.

d) Puericultura.

e) Disminució de la mortalitat; higiene individual, higiene colectiva (servei d'aigues, fonts públiques, pous, dipòsits domèstics, etc.; jardins públics, parcs, boscos; condició dels queviures i formes de transport i distribució; escombraríes, pous morts, femers, basses; lluita contra els agents de propagació de malaltíes, etc.).

IV. Podrà valer-se de tots els medis adequats per a conseguir aquest projecte i especialment de publicacions de vulgarisació (fulles, opúscols, etc.); fixació de cartells; conferencies i reunions públiques, assistencia a congresos; subvencions; peticions a municipis; otorgament de distincions; aplegaments d'antecedents nacionals i extrangers respecte als problemes de la seva competencia (museu); formació d'avant projectes per als municipis petits, etc.

V. L'Assamblea dessignarà els senyors que hagin de constituir aquest Institut.

VI. En tot lo no previst o preceptuat en els

articles anteriors, s'adaptarà el règim administratiu interior al de l'Institut d'Estudis Catalans.

VII. Se destinen 25.000 ptes. als gastos d'aquesta institució, que's treuràn de la partida d'imprevistos del presupost d'aquest any.

Palau de la Generalitat, 13 de Maig de 1914. — El President, *Enric Prat de la Riba.* — Els Consellers: *Lluis Argemí, Francesc Bartrina, Josep M.ª España, Anselm Guasch, Martí Inglés, Josep Mestres, Alfred Pereña, Agustí Rivra.*

ANEXE NÚM. 5

EDIFICIS ESCOLARS

El Consell d'Investigació Pedagògica va formular per encàrrec de la Mancomunitat el següent informe:

EL PROBLEMA DE LA CONSTRUCCIÓ ESCOLAR

El problema de la construcció d'edificis escolars és més complexe del que a primera vista sembla, perquè penetra fins a l'essencia de l'escola. El local se lliga estretament amb els mètodes d'ensenyança, i aquests són derivats dels fins de l'educació i de les teories pedagògiques per a assolir aquests fins. En els moments actuals en què una nova pedagogía verament científica està fent la seva aparició, tota tentativa dogmàtica de solucions escolars no pot ser altra cosa que un signe d'ignorancia.

No obstant, la realitat escolar en la nostra terra és crua, i, mentre s'esperen solucions més perfectes, la conciencia ens diu que fem quelcom per a alleujerar la situació. Aquesta, la realitat pedagògica, és un nombre d'escoles que ni funcionen tampoc per mancança de local, altres que porten una vida descuidada per estar allotjades en locals que no reuneixen condicions sanitaries, i altres que podrien millorar qui-sab-lo si en compte de funcionar en locals llogats de cases particulars poguessin esplaiar-se en un edifici públic, construït segons les recomanacions de la pedagogía.

El Consell d'Investigació Pedagògica, al ser honrat per la Mancomunitat de Catalunya amb l'encàrrec d'estudiar algunes solucions d'edificis escolars, cregué que

devía limitar-se, per ara, a estudiar els tipus mínims, que són els més necessitats. D'altra part, l'Estat té publicats estudis per a grans escoles graduades, que poden servir de guia.

La tendencia més racional que ara es va iniciant, sembla ser a fer petits edificis escolars. La graduació, com ha vingut essent entesa, va perdent partidaris, el qual no vol pas dir que en guanyi l'escola unitaria, tal com l'hem vingut coneixent; a altres coses se dóna més importacia que a la graduació. La graduació que sigui necessaria, en poblacions rurals, si el cost no és inconvenient, podrà fer-se millor en escoles diferents d'edificis separats. Si pot ser, l'escola de pàrvuls és millor situar-la en el punt més central possible de la població, amb jardins, que no necessiten ser massa grans. Els graus més avançats poden emplaçar-se cada vegada més cap a la periferia, on hi ha més espais per a patis, fins arribar a l'escola superior agrícola, que dèu ser en ple camp. Així els petits tindràn de caminar menys i no passaràn tants perills, i els nois grans faràn la bona gimnasia d'un passeig a l'anar i venir de l'escola. Els grans edificis escolars, amb molts graus, es van considerant cada vegada més com un mal menor de les grans ciutats.

Els quatre projectes

Qualsevol persona intel·ligent se farà cabal dels projectes amb sols l'examen dels corresponents plànols i lectura del pressupost. No seràn precises gaires explicacions.

1. *Escola unitaria bi-sexual per a 35 alumnes. Arquitecte, D. Adolf Florensa.* — És senzillíssim. Consta de vestíbol, on s'hi poden instal·lar els guardarrobes, una aula, excusats per als nois amb dos waters, excusats per a les noies amb tres, i una encertada galería en dugues de les cares. Aquest model pot adaptar-se, amb alguna economía, per a nois sols o per a noies soles, per a pàrvuls solament o per a alumnes elementals.

Està pressupostat aquest edifici en 12,287'22 pessetes,

com a valor de construcció, i amb el 14 per 100 adicional obligatori, resulten 14,007'52 pessetes. L'augment convencional de 10 per 100 per a moblatge, fa pujar la quantitat a 15,408'27, 50 que dóna un promedi de cost de 426'22 pessetes per alumne.

L'edifici té cambres d'aire sota el paviment i damunt del sostre de la sala, per a protegir-la de l'humitat, del fret i de la calor, i s'ajusta a les prescripcions oficials vigents sobre construcció escolar.

2. *Escola unitaria bi-sexual per a 60 alumnes. Arquitecte, D. Adolf Florensa.* — Consta d'una aula per a 60 alumnes i una gran sala de treball, tot a peu pla. Té, además, una gran galería, un despatx per a la mestressa, un vestíbol amb ample lloc per a guardarrobes, excusats amb dos waters per als nois, altres excusats amb tres waters per a les noies i un pas-rampa. Amb economía en la construcció dels excusats pot servir per a nois sols o per a noies soles, i està admirablement adaptada per a classes de pàrvuls segons el Mètode Montessori.

El pressupost d'aquest edifici està donat en pessetes 21,578'95, sense el 14 per 100 adicional, i en 24,600 pessetes amb ell. El 10 per 100 calculat per a moblatge fa pujar aquesta xifra a 27,060 pessetes, donant un cost per alumne de 451 pessetes.

3. *Escola de dugues aules de 21 alumnes cadascuna. Arquitecte, D. Antoni de Falguera.* — És una escola en planta baixa, de dugues aules de 21 alumnes cadascuna, espaiosa sala de treball, vestíbol amplíssim, sala de professors, lavabos i excusats amb dos waters. Podría també allotjar-s'hi una secció de nois i una altra de noies, reformant els excusats, mes aquesta combinació val més evitar-la. És un edifici on el Métode Montessori, amb una classe de pàrvuls i una altra d'elemental, es podría aplicar ventatjosament.

El cost total de la construcció és de 24,949'15 pessetes, i amb el 14 per 100 aquesta quantitat puja a 28,622'03 pessetes. Augmentant el 10 per 100 per a material, dóna un total de 31,484'23 pessetes i 372'43 pessetes el cost de construcció per alumne. No s' incloeix el pressupost adicional de pati i anexes, no

havent-hi necessitat de fer la grossa paret de tanca, i essent més convenient que l'edifici no estigui situat a ran de carrer, sinó cap endins, voltat de jardins.

La construcció reuneix les condicions higièniques prescrites en la legislació, i té estudiades les proteccions usuals contra l'humitat, el fret i la calor.

4. *Escola per a 60 nois i 60 noies. Arquitecte, don Francesc de P. Nebot.* — És l'únic dels quatre projectes que no té totes les dependencies a peu pla. Consta de planta baixa i un pis. La planta a peu pla té una aula per a 60 nois i una sala de treball ben espaiosa, una saleta per als mestres, uns lavabos on també hi poden haver els guardarrobes i uns excusats amb tres waters. El pis alt consta d'una aula capaç per a 60 noies, un terrat amb una pèrgola, que pot servir de cosidor (l'economia domèstica es pot fer a la sala de treball de sota) i per a esbarjo, lavabos, excusats i saleta per a la mestra, igual que abaix.

El preu que ha donat l'Arquitecte per aquesta construcció és el de 19,826'58 pessetes, que amb el 14 per 100 d'augment passa a ser 22,602'30 pessetes, i amb el 10 per 100 d'amoblament arriba a un total de 24,862'53 pessetes, resultant a 207'20 el cost per alumne.

Les linies de l'edifici recorden les antigues construccions rurals catalanes, així com també molts dels seus detalls, tenint el conjunt un aspecte de cosa nostra, catalana.

Caràcter artístic dels edificis

El Consell d'Investigació Pedagògica recomanà als arquitectes a qui cridà per a col·laborar en l'execució dels projectes d'edificis escolars, que aquests no tinguessin l'aspecte pobre i utilitari que moltes vegades presenten a la nostra terra els moderns edificis públics oficials; i que no fossin tampoc una imitació artística de les construccions escolars d'altres països de condicions climatològiques i socials molt distintes de les del nostre, sinó que s'inspiressin, tant com fos possible,

en les belles tradicions artístiques arquitectòniques de la nostra terra catalana. És possible arribar a tipus de construccions escolars que siguin un ornament harmònic dins el nostre palsatge, i una inspiració per a la construcció particular que, en general, va degenerant en nostres poblacions envers tipus artístics sense caràcter local.

Emplaçament

Además de les recomanacions que ja fa la legislació espanyola referents a l'emplaçament de l'edifici escolar, cal considerar indispensable la seva situació en un espai desembraçat que permeti envoltar la casa de jardins i patis suficients. És preferible situar l'escola a les afores de la població, en un lloc tranquil que permeti una bona aria de joc i de bellesa al seu voltant, encara que els nois i noies tinguin de fer, per a anar-hi, una higiènica passejada, si adins de la població no es troben llocs convenients. Per a allunyar l'escola el que sigui possible dels sorolls i distraccions de la via pública, la porta d'entrada a l'edifici dèu ser allunyada de la linia del carrer.

Dèu condemnar-se en absolut la pensada que tenen alguns Ajuntaments de construir els edificis escolars formant un mateix còs amb les Cases Consistorials, jutjats i demés edificis públics que res tenen que veure amb la pedagogía.

La Sala de Treball Manual

Cada dia l'escola es va concebint menys com una aula i més com un obrador de treball. L'ensenyança fou primerament una transmissió oral de coneixements que feia el professor o visual que feia la lletra escrita del llibre; després fou una demostració manual, amb aparells si convenient era, que feia el professor, davant dels seus alumnes; finalment s'ha afegit la comprovació personal dels coneixements feta per l'alumne en els laboratoris i obradors, àdhuc en l'escola elemental. El

futur ens reserva probablement la solució del treball individual i especialíssim de cada alumne per propia inspiració, dins un ambient d'estímuls graduats segons les necessitats de creixença de l'alumne i apartant-se l'ordenació de coneixements que es van trobant de l'ordre rígid, purament d'ordenació lògica de l'assignatura i no de necessitat psicològica de l'educande, que estem acostumats a veure en els llibres de text, fins i tot en els dels infants.

Mes en allò que és encara materia d'experimentació no ens hi hem de ficar i cal que ens atenguem a les millors solucions pedagògiques ja comprovades. Així en els projectes d'edificis escolars que es sotmeten s'ha tingut un compte especial a que hi figurés (exceptant el més econòmic) una sala que s'ha designat de «Treball Manual» per a distingir-la de les aules o sales de «Treball Oral» i també de Trebal escrit. En ella es poden donar les classes pràctiques en què l'alumne cal que participi amb responsabilitat en el treball d'experimentació de fenòmens, d'adquisició i comprovació de coneixements, d'entrenament del sentit muscular i de l'habilitat manual, etc., tals com són les de treball manual propiament dit (en paper, cartolina, fusta, llauna, filferro, cordill, suro, etc.); les d'elements de física, química i historia natural; les d'agricultura i les que tinguin que veure amb procediments industrials; les d'economía domèstica (rentar, planxar, treure taques, cuinar, etc.) per a les noies; algunes de geografía i historia, i àdhuc d'aritmètica i geometría, etc. En aquesta sala poden també adossar-se armaris a les parets per als llibres d'una indispensable biblioteca circulant per als nois i noies que després, a l'acabar aquests els estudis, pot esdevenir biblioteca jovenil i àdhuc per a adults — un llaç que serveixi d'unió entre l'escola mare i l'alumne. Aiximateix aquesta sala, retirant les taules i els taulells centrals (que han de ser ben manejables) se pot utilitzar per a reunions dels pares per a fins d'instrucció o simplement de relació de l'escola i la casa familar. Com també en aquelles escoles en que sigui possible tenir un piano per a l'execució de bona música, potser serà convenient instal·lar-lo en aquest lloc. El Consell d'Investigació Pedagògica té en

estudi un Manual del Mestre per a l'ús d'aquesta sala de treball, detallant els experiments i manipulacions que poden fer-se, material que es necessitaría, programa dels treballs i ordenació dels mateixos durant el curs, resultats a obtenir amb alumnes de distintes edats, etc., a fi de facilitar, tant com sigui possible, la tasca del mestre, i en vistes a obtenir, amb un mínim de molesties i de despeses, un màxim d'aprofitament en els alumnes.

L'ALLIÇONAMENT DE LA REALITAT

Desitjós de no fer feina en và, el Consell d'Investigació Pedagògica ha estudiat i resolt únicament quatre projectes d'edificis-escola, els més senzills. Abans de passar a l'estudi de noves construccions escolars, que sense dubte serà necessari fer, cal que s'assagi la construcció d'algún dels tipus estudiats i, millor encara, de tots ells, a ser possible en encontrades catalanes ben diferents. La realitat té sempre les seves ensenyances dignes d'ésser tingudes en compte.

Hauría de procurar-se que cada arquitecte dirigís l'execució de l'edifici per ell projectat, tant per obtenir una obra més acabada com per la justicia que representa el que sigui ell qui es beneficii en la direcció d'un projecte propi.

Aquesta realització sería un control del cost per alumne i ens portaría al cost de conjunt més exacte.

EL COST, PER ALUMNE, DE LA CONSTRUCCIÓ ESCOLAR

No sent possible, sense mitjans especials de treball, fer un estudi de les escoles precises que caldría construir per tot Catalunya per a substituir les defectuoses, cosa que implicaría estudiar individualment les necessitats escolars de cada poble, s'ha recorregut al mètode corrent de calcular el cost de l'edifici escolar per alumne i multiplicar-lo pel nombre total d'alumnes que es troben matriculats en escoles que no reuneixen les condicions requerides.

El cost de la construcció escolar per alumne varía segons el països, els materials de construció, la capacitat de les aules i altres tantes circumstancies.

Segons Henry Baudin (1), de la taula sinòptica de les diverses escoles construïdes a Lausana de 1874 a 1902, el cost per alumne ha variat allí de 418 a 661 francs (construcció i moblatge); considerant aquestes xifres aplicables al cost dels edificis escolars de les grans ciutats, Basilea, Berna, Ginebra, etc.

A França, segons Lerai & Labeyri (2), de diversos plans examinats d'escoles modestes, resulta que la despesa mitjana de construcció per un edifici d'escola primaria varia de 200 a 240 francs per alumne, sense el terrer, però comprenent-hi l'amoblament escolar; i que per una escola de pàrvuls el preu és d'uns 300 francs. En els plans que detallen a continuació, el preu de l'edifici escolar oscil·la entre un mínim de 135 francs per alumne i un màxim de 350 francs.

A Espanya, els projectes d'edificis escolars de Juli Sàenz, publicats per la Direcció General de Primera Ensenyança presenten variació des d'un cost mínim, per alumne, de 265 pessetes (escola per a 180 alumnes) a un cost màxim de 601 pessetes (escola de 126 alumnes), passant per la següent escala; 312 pessetes (120 alumnes), 345 pessetes (252 alumnes), 360 pessetes (168 alumnes), 399 pessetes (252 alumnes), 405 pessetes (60 alumnes), 407 pessetes (126 alumnes), 422 pessetes (120 alumnes), 504 pessetes (84 alumnes), comprenent-hi el moblatge, que representa un 10 per 100 de la construcció.

L'Ajuntament de Barcelona té premiats, en un concurs recent, vuit tipus d'edificis escolars, projectats per a 160, 320 i 640 alumnes, els quals fluctúen entre un cost mínim per alumne de 478 pessetes i un màxim de 760 pessetes, inclòs el 10 per 100 per a moblatge.

Els quatre estudis d'edificis escolars que sotmet el Consell d'Investigació Pedagògica ofereixen els següents costs per alumne, incloent-hi el moblatge:

---

(1) *Les constructions scolaires en Suisse*, p. 103.

(2) *Guide pratique pour la construction des écoles*, p. 195.

Projecte Florensa, Solució A, d'escola per a 33 alumnes.	467'22	ptes.
Idem Florensa, Solució B, d'escola per a 60 alumnes.	451	»
Idem Falguera, d'escola per a 84 alumnes	372'43	»
Idem Nebot, d'escola per a 120 alumnes	207'20	»
	1,497'85	ptes.
1/4	377'46	»

El promedi del cost d'edifici escolar d'aquests quatre projectes és de 377'46 pessetes. Per als efectes de calculacions generals es pot considerar aquest promedi, en números rodons, de 400 pessetes. No s'hi comprèn en tots aquests preus, naturalment, el que puguin costar els terrenys on l'escola s'edifiqui.

Edificis escolars a Catalunya en males condicions, en condicions regulars i de propietat particular

És una dada que interessa conèixer, anc que sols sigui aproximadament, la dels edificis que caldria construir a Catalunya per a que les escoles actuals estessin allotjades en bones condicions pedagògiques. El següent estat dóna les xifres dels edificis ocupats per escoles públiques que reuneixen males condicions, i dels qualificats com a regulars en llum, ventilació i capacitat, etcétera, segons el darrer cens escolar del Ministeri d'Instrucció Pública, de 1908. S'incloeix també la xifra hipotètica dels alumnes que actualment es troben matriculats en les dites escoles.

	Escoles dolentes		Escoles regulars	
	Nombre	Alumnes	Nombre	Alumnes
Barcelona (sense la capital)	74	4,205	277	17,514
Girona	60	3,432	203	10,872
Lleida	135	7,200	257	14,437
Tarragona	66	4,859	194	15,941
Totals per Catalunya.	335	19,696	931	58,764

Per a cercar la xifra dels alumnes assistents a les escoles dolentes i regulars s'ha dividit el nombre total d'alumnes matriculats a totes les escoles d'una provincia (bones, regulars i dolentes) pel nombre d'aquestes escoles; i suposant que cada una d'elles tenía la mateixa capacitat escolar, s'ha cercat el nombre d'alumnes que corresponíen a les escoles dolentes i a les regulars. Amb tot i ser una calculació defectuosíssima i quasi sense fonament, és l'única que permeten les dades de l'estadística esmentada. La matrícula s'ha calculat la que correspondría a l'any 1915, tenint en compte que la població de Catalunya del 1908 a l'any que som ha augmentat un 4 per 100.

Cost dels edificis que calen a Catalunya

Prenent la xifra de 400 pessetes per alumne com a cost de construcció i amoblament dels edificis que cal construir a Catalunya (1) per a reemplaçar els actuals edificis escolars que es troben en males condicions, s'obté el següent resultat:

19,696 alumnes × 400 ptes., igual a 7.878,400 ptes.

El càlcul per als edificis en condicions regulars és el següent:

58,764 alumnes × 400 ptes., igual a 23.505,600 ptes.

És també interessant de saber el que costaría, segons els mateixos càlculs, reemplaçar els locals pels quals es paga lloguer, alguns dels quals, sense dubte, seràn dels qualificats com a dolents, altres, dels qualificats com a

(1) S'exclou la ciutat de Barcelona. Segons un estudi recent de D. Emili Asencio, per a que aquesta ciutat tingui escoles per a la meitat aproximada del seu cens escolar, seria precis construir 60 edificis per a escola graduada, que importarien 17.410,000 pessetes, no incloent-hi, segons sembla, el seu amoblament.

regulars, i els restants, dels tinguts com a bons. Els dits edificis resulten ésser en nombre de 1,003 i contenir hipotèticament 62,577 alumnes, pagant-se per ells un lloguer anual de 148,371'72 pessetes. La ciutat de Barcelona paga, ademés, la suma de 227,417 pessetes per aquest mateix motiu.

62,577 alumnes × 400 ptes., igual a 25.030,868 ptes. (1)

Cal observar que de l'any 1908 ençà alguns pobles han anat construint-se noves i adequades escoles, i que des d'aquella data algunes de les qualificades com a dolentes, probablement hauràn millorat les seves condicions de llum i de ventilació. En canvi és molt possible que les condicions de capacitat d'algunes escoles hagin empitjorat.

Foment de la construcció escolar

Després de fixades les condicions tècniques de construcció i pedagògiques que deuen reunir els edificis escolars, interessa a la Mancomunitat de Catalunya trobar la fórmula amb què pot fomentar la construcció d'escoles. Sense dupte, hi ha el mitjá de la subvenció als Municipis econòmicament honorables, el préstec de quantitats amb interès o sense, la construcció d'edificis per compte de la Mancomunitat, amortitzant els Ajuntaments llur valor mitjançant un lloguer anual, un conveni equitatiu amb l'Estat, etc. No obstant, el Consell d'Investigació Pedagògica se sent incompetent de aconsellar una fórmula precisa de conveniencia i eficacia sense haver-se posat abans en contacte directe amb la realitat escolar dels pobles i amb la econòmica dels Ajuntaments de Catalunya. Hauría de designar-se

(1) Si capitalitzant els lloguers se volguessin construir aquestes escoles a base d'un empréstit al 4 per 100, l'empresa no fóra factible, puix en 60 anys sols s'haurien amortitzat 3.356,597 pessetes d'aquesta 25.000,000 de pessetes. En el cas de Barcelona ciutat, en el mateix espai de temps no s'haurien amortitzat més que 5.144,809 pessetes.

una persona competent i d'esperit que, amb els plans d'escoles a la mà, visités aquests pobles i recollís les seves aspiracions en aquesta materia, enterant-se de la quantía de l'esforç que estessin disposats a realitzar per a tenir bons locals escolars; i ensems fent néixer aspiracions i desvetllant ideals. Després d'aquest estudi i construïdes ja algunes escoles com a prova, podría la Mancomunitat de Catalunya fixar unes bases eficaces de foment de la construcció escolar, que respondrien a la realitat dels pobles de la nostra terra.

L'Estat francès protegeix la construcció escolar consignant anualment 5.500,000 francs en els seus pressupostos. La proporció en què subvenciona els Municipis per aquest motiu no pot ser major d'un 80 per 100, ni menor d'un 15 per 100 del cost de les obres. Aquest percentatge és determinat en raó inversa al valor de la centèsima comunal, en raó directa de les càrregues extraordinaries del Municipi i segons l'importancia de les obres projectades; essent prefixat per unes taules de caràcter general.

L'Estat espanyol s'ha obligat a consignar anualment en els seus pressupostos la quantitat de 1.000,000 de pessetes per a subvencionar la construcció escolar d'Espanya en Municipis majors de 500 habitants, i 500,000 pessetes per a ajudar als Municipis de menys d'aquest nombre d'habitants. En aquest cas la subvenció pot arribar a un 80 per 100 del cost de les obres; i en l'altre, la subvenció pot ser d'un 25, 50 o 75 per 100, corrent l'adquisició de terreny i l'amoblament a càrrec de l'Ajuntament. L'otorgació de subvencions depèn de diferents causes, com la quantía de l'esforç que proporcionalment fa el Municipi per l'ensenyança, etc. En cas que les demandes de subvenció excedeixin el crèdit consignat en els pressupostos generals, se dóna preferencia als Ajuntaments que no tinguin locals, als de cens de població menor i que estiguin a major distancia del cap de partit judicial i als que hagin estat subvencionats anteriorment amb aquest mateix fi. En general, són més aviat atesos els Municipis que demanen la subvenció més petita.

L'ÀNIMA DE L'ESCOLA

Construir edificis escolars allí on ara els que existeixen no tenen condicions higièniques ni pedagògiques, és una obra tan indispensable com humanitaria és la de vestir el despullat. Mes la reforma restarà sense transcendencia si al mateix temps no es fa quelcom que tendeixi a millorar i a augmentar el pa espiritual del mestre de fòra, el qual, refinant el seu esperit, ennoblirà l'ànima de l'escola i tornarà fecund el seu apostolat dins el poble en què actúi. Quan el còs s'ha higienitzat és l'ocasió més oportuna d'atendre també a la salut de l'ànima.

Per això el Consell d'Investigació Pedagògica ha pensat dirigir-se a la Mancomunitat de Catalunya demanant posar sota el seu alt patronatge la segona Escola d'Estiu que deurà actuar a Barcelona els vinents mesos de juliol i agost, quan els mestres i mestresses tenen les seves vacacions.

Aquesta institució de perfeccionament pedagògic, destinada precisament als mestres rurals, fou assajada l'any passat amb un èxit franc inesperat. S'havía calculat per una assistencia de sols una quarantena de mestres i mestresses, mes els alumnes hi acudiren de tot Catalunya, de Mallorca i d'alguna altra regió espanyola, fins al nombre extraordinari de 197, cosa que obligà a quadriplicar el professorat, les aules i les despeses. L'arbre s'ha fet tan ufanós que, trobant esquifit el marc provincial, vol estendre's encara per tot Catalunya. L'assistencia d'enguany deurà calcular-se almenys en 250 mestres i mestresses, i l'ensenyança, ja esplèndida l'any passat, caldrà que sigui intensificada i ordenada vers un plan d'estudis que, amb tres o quatre estius, pugui donar als mestres com una carrera complementaria de perfeccionament pedagògic que donaría major eficacia al seu treball.

Així, amb l'Escola d'Estiu cada any augmentant en perfecció sota el patronatge de la Mancomunitat de Catalunya, s'anirà atenent al problema intern de l'escola, al mateix temps que a l'extern. Además, per a que el mestre pugui, durant l'any, mantenir el caliu

d'idealitat que haurà trobat a l'Escola d'Estiu i es trobi seguidament ajudat amb els recursos de la bona tècnica pedagògica, aquest Consell d'Investigació Pedagògica té l'honor de proposar, com a seqüela d'aquella Escola, la creació d'un «Butlletí Mensual d'Ampliació Pedagògica», a repartir gratuitament a tots els mestres de Catalunya, on es vagin consignant els progressos de la Pedagogia i detallant pràcticament els seus mètodes, mitjançant la col·laboració d'experts degudament retribuïda.

Per a aquestes obres d'intensificació espiritual de Catalunya, així com per a tota altra que tingui a bé encomanar-li la Mancomunitat de Catalunya, el Consell d'Investigació Pedagògica ofereix gustosíssim els seus humils serveis.

Barcelona, maig de 1915. — Consell d'Investigació Pedagògica. — *Eladi Homs,* Secretari.

El Consell Permanent, en sessió de 19 de maig de 1915, vist l'informe del Consell d'Investigació Pedagògica, ha pres els següents

ACORDS

Primer. S'aproven els quatre projectes d'edificis escolars presentats pel Consell d'Investigació Pedagògica.

Segón. S'acorda construir immediatament i amb caràcter d'assaig els quatre models esmentats, un en un Municipi de Barcelona, un altre en un de Girona, un altre en un de Lleida i un altre en un de Tarragona. La direcció de les obres serà encarregada als respectius autors dels projectes, i la pedagogia, inclús la decoració i moblatge, al Consell d'Investigació Pedagògica.

Tercer. S'acorda subvencionar ab 12,000 pessetes l'Escola d'Estiu del Consell d'Investigació Pedagògica, mitjançant plans i pressupost que oportunament haurà de presentar a l'aprovació del Consell Permanent; i la creació d'un «Butlletí d'Ampliació Pedagògica», que editarà mensualment el Consell d'Investigació Pedagògica, i es començarà el pròxim mes d'agost a repartir-lo gratuitament a tots els mestres i mestresses de les escoles públiques de Catalunya.

III

BIBLIOTEQUES POPULARS

Prenent en consideració una proposta del senyor Diputat en la Mancomunitat de Catalunya, don Francesc Montanyà, el Consell Permanent confià al Consell d'Investigació Pedagògica l'estudi d'unes bases per a l'organització d'un sistema de Biblioteques Populars a Catalunya. L'encàrrec de la Mancomunitat, tal com llavors l'interpretà el Consell d'Investigació Pedagògica i com segueix interpretant-lo avui, comprèn dugues parts, dos temes d'estudi. Un: instal·lació, tipus, organització, funcionament de petites Biblioteques en les localitats; altre: formació d'un catàleg-tipus per a l'adquisició d'obres, a fi que, en límits modestos, i en el nivell proporcionat al públic a què es destina, s'integri un quadre, relativament complet, de coneixements humans.

A continuació se consigna les conclusions del Consell d'Investigació Pedagògica sobre el primer tema i les consideracions en què les fonamenta, unes i altres acceptades per aquest Consell Permanent que s'honra en presentar-les a la suprema sanció de l'Assamblea.

Oportunitat del moment per a la creació de Biblioteques Populars

Quan se tractava en la formació de la que s'ha anomenat Biblioteca de Catalunya i quan, en l'entusiasme per l'idea, sentint vigorosament la dolor i l'angunia pel nostre miserable estat anterior en materia de llibres, se feia propaganda per aquella, algunes veus impacients s'aixecaren per a demanar que la Biblioteca de Catalunya no tingués el caràcter de dipòsit de llibres de ciencia propiament dits, sinó més aviat llibres de divulgació de la ciencia. Aquestes veus s'inspiraven en la doble creença que, d'una banda, una Biblioteca destinada a estudis científics no tindría en la nostra ciutat un èxit de concorrencia i que, d'altra banda, la popularització de la cultura era com una manera de qüestió previa que calía resoldre abans d'entrar en accions a favor de la producció científica.

La realitat ha vingut a desmentir rodonament la primera previsió. La Biblioteca de Catalunya és avui un èxit, àdhuc en el més material dels sentits, en el de l'abundor d'assistencia. Tot ens indica que amb ella hem satisfet una necessitat real, una necessitat primaria, una necessitat urgent. I, quant a la segona part d'aquella creença, bastarà dir que, lluny d'ésser la resolució del problema de Biblioteca de difusió cultural, una qüestió previa a la de la Biblioteca d'estudis ja especialitzats i complets, era, al contrari, per ço que anem a dir de seguida, l'institució d'aquesta darrera Biblioteca, un indis-

pensable antecedent a l'acció organitzadora de Biblioteques Populars.

Missió de les Biblioteques Populars a Catalunya

La difusió de cultura, que ha de ser l'ideal d'una obra de Biblioteca Popular, és reclamada per un sentiment de justicia social: el de donar mitjans de coneixement a aquells que per la fatalitat de la seva situació se troben apartats d'una fruïció fàcil dels mateixos. Ara, pensem que, apart de la capital, en les petites localitats, en els pobles, hi ha dugues menes de persones necessitades de que el sentiment de justicia social acudeixi, en aquest sentit, en el seu socors: D'un costat, una població mitjana que sab llegir, que té l'amor a la cultura, que posseeix els primers coneixements indispensables; mes que, per manca de llibres no pot desenrotllar aquests coneixements des de la sortida de l'escola, i veu també òrfana la seva vida d'aquell aliment i d'aquell consol dels goigs d'espiritualitat que la lectura proporciona; d'altre costat, petits nuclis d'homes de professió o de vocació o d'aficions ideals ja cultivades, donats a voltes al treball de producció intellectual, però que trobant-se lluny de la capital no poden fruir dels instruments indispensables a aquelles aficions o a aquestes tasques seves; i així se veuen reduïts a una mancança de contacte amb els corrents ideals, amb les novitats científiques i, en general, amb les fonts d'informació, se senten posseïts d'una no satisfeta fam de coneixement, i o bé abandonen el treball intel·lectual, deixant-se poc a poc invadir per l'escepticisme i per la peresa, o bé

redueixen aquest treball a les proporcions d'un mal documentat i estèril diletantisme, donant lloc a una producció que no té curs en els mercats de cultura, i que, si proporciona algunes vegades tal o qual satisfacció a la vanitat dels autors, no produeix, en canvi, cap benefici ni cap conseqüencia real.

Per consegüent, les Biblioteques Populars de Catalunya serà bo que es dirigeixin a dos públics:

a) Al públic mitjà de la localitat, proporcionant-li obres cabdals de tota disciplina, tractats pràctics per a tota activitat, obres de divulgació sobre tot coneixement, informació de la marxa del món i de les idees de fruïció estètica en les obres literaries.

b) A un altre públic més reduït sens dubte, però digne de gran interès, constituït pels homes de professió, de vocació o d'aficions intel·lectuals de la localitat, proporcionant-li instruments de treball indispensable.

El primer fi serà complert constituint a cada Biblioteca Popular un dipòsit de llibres que es puguin llegir en una sala oberta de lectura instal·lada a la mateixa Biblioteca i, allà on això es consideri possible i útil, mitjançant també el préstam de llibres a domicili.

La realització del segón fi sería possible (perquè una Biblioteca Popular no pot adquirir obres passats certs límits d'especialització, de complexitat i de preu) si no existís ja a Catalunya una Biblioteca central provista d'aquestes obres. Però avui aquesta Biblioteca a Catalunya existeix. Aquesta Biblioteca té, entre els seus projectes d'immediata aplicació, l'establiment d'un servei de préstam en condicions de gran facilitat i lliberalitat. Estem segurs que es convertirà ella en element col·laborador de gran

preu en el nostre projecte. I per consegüent, si les petites Biblioteques Populars se converteixen en intermediaris entre lectors locals i la Biblioteca general de Catalunya, podràn satisfer les necessitats d'aquells respecte de tota mena de llibres. I així serà possible satisfer la fam intel·lectual dels estudiosos i aficionats a les diverses ciencies escampats per Catalunya i assegurar una producció incomparablement superior a la precaria i generalment vana producció actual.

Sintetitzant, concebim les Biblioteques Populars que s'escampi per Catalunya amb una doble missió:

1.ª Com a sales públiques de lectura, dotades de dipòsits de llibres i que realitzin també de vegades el servei de préstam de les obres.

2.ª Com a sucursals de la Biblioteca general de Catalunya per al servei de préstams de les obres de que aquesta disposa i en els límits de temps i d'altres condicions que en aquest servei general de préstam s'estableixen.

Caràcter d'aquestes Biblioteques Populars

La Mancomunitat de Catalunya podría començar instal·lant algunes d'aquestes Biblioteques Populars, bé a càrrec totalment de les consignacions a això destinades, bé acceptant la cooperació de Diputacions, de Municipis o d'altres entitats o particulars de cada localitat. Però creiem que fóra convenient que tant aquestes Biblioteques així instal·lades, com les altres que per noves iniciatives se crein i en la constitució de les quals fos demanada o possible una intervenció, ho fossin segons un tipus esta-

blert, reduint-les a un sistema general i formant amb elles com una xarxa vasta d'institucions de la lectura i de difusió de la cultura. El plan que diem, podría contenir tres tipus, per exemple, de Biblioteca, segons l'importancia i la densitat de poblacions i localitats a què es destinin (i en tres tipus graduats és com nosaltres distribuim les proposicions de compra en el nostre Catàleg-tipus). S'hauría de procurar que totes aquestes institucions tinguessin un caràcter oficial (i, d'altra part, aquest caràcter hauríen de tenir per a poder ésser considerades sucursals de la Biblioteca de Catalunya); sense perjudici de que les institucions oficials ne conservessin la propietat i de que àdhuc les mateixes fundades completament i sostingudes integrament per la Mancomunitat de Catalunya tinguin, al costat de la seva Direcció, un Patronat format per donadors o benefactors de la Biblioteca, per representants de les autoritats o de les forces vives locals, per notables del lloc. De manera que el caràcter oficial de les institucions podría acceptar infinits matiços, adequats a la diversitat dels casos, però sempre la subjecció al tipus establert hauría d'ésser condició indispensable per a rebre àdhuc el més petit auxili de la Mancomunitat de Catalunya, donat l'interès que té per aquesta la coordinació i regularitat del plan.

Biblioteques a crear de primer

Insinuem l'idea que potser fóra útil començar, creant a Catalunya tres Biblioteques, una de cada un dels tres tipus graduats que hem proposat abans

segons l'importancia de les localitats i la densitat de les llurs poblacions. Per a fons primer de constitució d'aquestes Biblioteques se podría fixar les adquisicions de llibres en 5,000 pessetes per les del primer grau, 3,000 pessetes per les del segón grau i 1,000 pessetes per les de tercer grau. Aquest primer fons podría anar-se completant anualment mitjançant subvencions de 2,000, 1,000 i 500 pessetes, respectivament, en cada un dels tres graus, sense comptar amb les aportacions dels donatius públics o particulars en cada cas, encara que en els límits i en les condicions que manifestarem de seguida, les quals ens semblen tan essencials que no ens cansarem d'insistir sobre elles.

Complexitat de la Biblioteca

Una Biblioteca Popular de Catalunya, tal com l'imaginem, ha de compendre:

a) Una sala pública de Lectura.

b) Per poc que sia possible, una Sala especial de Lectura per als infants, amb moblatge adequat a aquesta destinació.

c) Allà on se pugui, una Sala especial per a les revistes i lectura de revistes.

(No creiem indispensable per ara, ni potser útil, l'establiment de sales especials per al públic femení).

d) Dipòsits de llibres. Aquests dipòsits, mentre els fons no siguin massa nombrosos, podràn trobar-se en les parets de les mateixes sales de lectura.

e) Una oficina de Direcció.

f) Una oficina de préstam, que en molts casos podrà trobar-se en la mateixa oficina de Direcció.

g) L'instal·lació d'un setge de vigilancia, en condicions que permetin dominar la totalitat de les sales de lectura.

h) Dependencia auxiliar, etc.

i) Habitació de la persona directora de la Biblioteca; la qual habitació podrà trobar-se dins o fóra de l'edifici d'aquesta.

D'altres instal·lacions que podrien anar anexes a la de la Biblioteca

No és rar en l'estranger que moltes Biblioteques Populars vagin lligades amb altres institucions de caràcter utilitari o educatiu; per exemple, sales d'exposicions, de conferencies, escoles, en algún cas gimnàstica, banys públics, i fins hem trobat noticia d'una Biblioteca Popular als Estats Units lligada a un forn crematori d'escombraries.

De totes aquestes extensions de la Biblioteca Popular, la que creiem més útil i potser indispensable a la nostra terra, fóra la de la sala de conferencies, que podría destinar-se a tota mena d'actes culturals i que molt sovint, en les nostres poblacions, sería l'única sala políticament neutral que es pogués destinar a finalitats així. Aquesta sala restaría sota la dependencia directa del Patronat, allà on aquest fos constituït. No caldríen grans dimensions, però sí una instal·lació nèta i còmoda. La nostra oculta ambició fóra amb una institució així, de produir un canvi, respecte la vida moral dels nostres pobles en el sentit d'arribar a un subvertiment d'allò que la realitat d'ells ens dóna avui, en condicions no sempre lloables. En els pobles solem trobar avui un

Casino relativament gran, el qual està anexe a una Biblioteca sempre petita i miserable; el Casino, ademés de servir de punt de reunió, serveix per a altres fins, gens moralitzadors moltes vegades, i la Biblioteca, d'altra banda inútil i generalment no concorreguda, o bé convertida en una sala més del Casino, està totalment contaminada de l'ambient d'aquest. Nosaltres, invertint això, voldríem fer, al revés, una Biblioteca que tingués anexe un lloc de civil reunió; el qual, en aquest cas, resultaría invadit i beneficiat de l'ambient de recolliment i de cultura de la Biblioteca. ¡Calculi's quin benefici representaría això sobre el cas contrari que avui trobem per tot, el del Casino viu amb aditament de Biblioteca morta!

Aquesta instal·lació de la Sala de conferencies i cursos podría ésser general. Altres instal·lacions podríen lligar-se a la Biblioteca en determinats casos. Potser no sería de més pensar que, donat que es construissin petits edificis especials per a aquestes Biblioteques, potser podríen ajuntar-se a elles dins el mateix local oficines com les centrals de telèfons que, generalment, en els nostres pobles troben tantes dificultats d'instal·lació. La cosa que no creiem útil en cap dels casos és lligar la Biblioteca Popular a una Escola, ja perquè aquesta resultaría sempre hostil al recolliment indispensable a aquella, ja perquè creiem que el personal del servei bibliotecari ha d'estar sempre, per a complir els fins morals i de difusió de cultura en què pot tenir una acció molt fecunda, enterament separat i ben diferenciat del personal que es destina a l'ensenyament públic.

Instal·lació de les Biblioteques Populars

Com a principi — i com a principi en el sosteniment del qual ens afirmaríem bastant, si es suscitessin discussions — creiem que totes les Biblioteques Populars que creï la Mancomunitat de Catalunya han d'instal·lar-se en edificis especials, propis, i preferentment, per poc que sia possible, construïts de planta amb aquest objecte. Res d'instal·lacions vergonyoses i ambigües en recons de Municipis, d'edificis oficials, vells, mig enrunats, polsosos. Res de promiscuïtats amb oficines burocràtiques o amb instituts que no donen gaires senyals de vida. L'instauració del sistema de Biblioteques Populars ha de representar el començ d'una vida nova en el pobles de Catalunya, i això ha de produir-se amb una puresa i amb un allunyament respecte als contactes amb la vida vella. Donin-se a les Biblioteques Populars edificis tan petits, tan modestos, construïts tan econòmicament com se vulgui, però locals propis, independents, nèts, blancs, clars, decorats amb higiènica i econòmica coquetería, i presentant per dins i per fòra un aspecte estètic, gai, placent a l'ull. La blancor, la netedat han de dominar aquestes instal·lacions. Les lleis d'higiene i de l'indispensable confort han de respectar-s'hi. Per poc que sia possible, serà bo que es presentin aïllades, voltades només d'aire i vegetació. Les Biblioteques Populars han d'ésser com colonies materials i espirituals de l'esperit civil i de la modernitat, fins a les més apartades campanyes. Sobre la seva porta, en el frontis del seu local, l'escut de Catalunya o de la

Mancomunitat de Catalunya ha de lluir, i en les festes i dies cabdals, la bandera patria assenyalarà aquest lloc, obert i hospitalari a las necessitats de la cultura.

En tot cas, l'únic tipus de Biblioteca Popular en què podría acceptar-se l'instal·lació en edifici ja existent i no destinat a l'objecte, fóra el de les de primer grau, el de poblacions més nombroses en que fóra relativament més probable que el local ofert reunís condicions d'alguna dignitat històrica, a canvi d'altres condicions que potser li manquessin. Però, repetim que les Biblioteques de segón i tercer grau haurían sempre d'instal·lar-se en els locals nous i destinats a això expressament.

Constitució de la Biblioteca
Selecció dels llibres

Un treball important, essencial, a fer, és, segons hem dit, el de la constitució d'un *Standard Catalogue*, amb llista de títols, autors, editors i preu dels llibres cabdals, més nous, més útils de cada materia. Els principis que la ponencia del C. d'I. P. que treballa en aquesta tasca, té en compte en la redacció d'aqueix catàleg, són:

1r Els llibres triats per a constituir la base d'una Biblioteca Popular al nostre país han de ser generalment de llengua catalana o castellana. Supletoriament, incloim llibres en llengua francesa. Però devem advertir des d'ara que la necessitat d'aquesta suplencia és molt freqüent.

2n En una Biblioteca Popular no s'hi han d'incloure llibres que continguin errors, sobre tot si es

tracta d'obres recents, que ni un valor de relativitat tinguin. No és aquest el mateix cas d'una Biblioteca General, que pot i deu compendre tota mena de llibres, àdhuc els erronis, àdhuc els extravagants, àdhuc els insignificants, perquè una Biblioteca General és un instrument destinat a servir investigadors molt diversos, àdhuc els dedicats a recerques de les arts més especials i imprevistes. Però aquest no és el cas de les Biblioteques Populars. Una Biblioteca Popular no és mai un instrument d'investigacions especials i excèntriques. Els errors que un lector de Biblioteca General pot trobar en una obra, són esmenats, bé amb la mateixa abundancia de lectures, bé amb el control d'una cultura adquirida per un altre mitjà. En l'ambient d'una Biblioteca Popular pot ser fàcil que el que hi llegeixi un llibre d'historia que conté noticies falses, no tinguti mitjà d'esmenar aquestes per un altre llibre d'historia; ni estarà generalment dotat d'un judici crític suficient per a apreciar el valor de la font o la garantía de l'informació. Constituir una Biblioteca Popular és un acte pedagògic. El catàleg d'una Biblioteca Popular és un instrument pedagògic. Per mitjà d'ell diem al lector popular: «Aquest llibre és bo; aquest llibre és cert; d'aquest llibre t'en pots refiar; més: aquest és el millor llibre, o un dels millors llibres que pots llegir sobre la materia. A una demanda implícita de consell amb que tu acudeixes a mi, jo dono aquesta indicació que és una resposta». El catàleg, doncs, d'una Biblioteca Popular no ha d'acceptar sinó els resultats d'una tria. Son fundador o son Director responen en cert sentit de tot allò que s'hi conté.

El catàleg que s'està formant té l'ambició de servir, ademés, una mica de guia al lector donant-li

una mena de classificació de les ciencies que constitueix com una inspecció sumaria i general del món de la cultura i de cada una d'aquestes ciencies, en unes poques ratlles, l'historia, principals tendencies, últimes adquisicions capitals i documents que poden servir per a informació.

Adquisicions de la Biblioteca

Principi capital en això: Una Biblioteca no ha de acceptar donatius sinó en metàl·lic.

A primera vista pot semblar paradoxal aquest principi; en general les Biblioteques de tota mena procuren, sol·liciten i àdhuc capten tota mena de donatius en llibres. En realitat, en el cas d'una gran Biblioteca General no hi ha cap inconvenient en que es faci així, i fins se pot dir que això és necessari als fins de la mateixa, dins els quals entra la satisfacció de necessitats d'investigacions tan especials i extraordinaries com aquelles a què abans al·ludíem; se pot dir que, en una gran Biblioteca General no hi ha llibre que entri, per insignificant que sia, que no estigui cridat a tenir alguna utilitat. En les Biblioteques Populars el cas és contrari; ja hem dit que en elles el Catàleg ha de representar una selecció, una tria. És capital, doncs, que en una Biblioteca així NO INGRESSI CAP LLIBRE SINÓ EXPRESSAMENT TRIAT PEL DIRECTOR O PERSONA QUE D'AIXÓ ESTIGUI DIRECTAMENT ENCARREGADA. Fòra de casos especials en què un acord previ sia possible entre Director i donadors sobre els llibres a ingressar, EN UNA BIBLIOTECA POPULAR NOMÉS HAN D'ACCEPTAR-SE DONATIUS EN METÀL·LIC.

L'acceptació de donatius en llibres és una de les causes que tantes biblioteques rudimentaries de Casinos o altres que coneixem, esdevinguin mortes, abandonades, sense cap utilitat. S'hi acumulen publicacions anodines, donatius de particulars o empreses poc generoses o forçats per compromís a la generositat, vils follets, opúscols miserables, memories financieres illegibles d'empreses, d'entitats oficials, etc., presents d'autors grafòmans, tot el material en fi de cap interès, de lectura impossible o inútil, d'impossibles catalogacions. Tota aquesta escombraria omple els armaris, dificulta la consulta i descoratja alhora el bibliotecari i el lector. La capa de pols va creixent poc a poc en els prestatges que contenen dipòsits així, tan poc apetitosos de llegir, i en poc temps la Biblioteca resta convertida en una establa d'Augíes que solament un nou Herakles podría netejar i ordenar.

Una Biblioteca Popular ha de ser tot el contrari d'això. Les nostres Biblioteques Populars han d'ésser llamineres a l'apetit de cultura. En les nostres Biblioteques Populars, tornem a dir, cap llibre ha d'entrar-hi que no sia curosament triat sota responsabilitat d'algú.

Altres principis anem a indicar també aplicables a l'adquisició de llibres:

La persona Directora de la Biblioteca haurà de procurar rebre o suscriure's a les principals publicacions on se dóna compte de les novitats de la literatura internacional.

Encara que al principi només figurin en les Biblioteques Populars, segons hem indicat anteriorment, obres en llengua catalana, castellana i francesa, poc a poc poden introduir-s'hi obres escri-

tes en altres llengües, sobre tot l'italià, i en certes comarques, en què per raons comercials o altres és relativament difús el coneixement d'alguna de les llengües germàniques, s'adquiriràn també obres escrites en aquestes llengües.

En tot cas, mai han de mancar en les Biblioteques diccionaris i gramàtiques del major nombre de llengües possible.

Per a les noves adquisicions, la persona Directora de la Biblioteca haurà de consultar persones competents, tant per la major llum que aquestes poden donar-li, com per a impedir l'especialització monogràfica de la Biblioteca, que és sempre conseqüencia fatal de la tria feta per una sola persona.

Abans de realitzar les adquisicions serà bo que les Biblioteques estiguin en comunicació recíproca i en comunicació també amb la Biblioteca General de Catalunya, perquè en molts casos se podràn variar les obres entre les diferents Biblioteques, en el sentit de no repetir-les en totes. Això sobre tot si un dia pot establir-se en la xarxa d'elles comunicació de préstam.

Les adquisicions podràn, en molts casos, centralitzar-se a fi de lograr major economía. Fent compres directament als editors, les Biblioteques Populars podràn estalviar diners, augmentant el nombre d'adquisicions.

Si es constitueixen Patronats anexes a les Biblioteques, aquests Patronats no hauràn de tenir cap intervenció en la selecció i adquisició d'obres.

En canvi serà bo donar al mateix públic una certa intervenció en l'iniciativa d'adquisicions noves, mitjançant un àlbum de propostes que es trobi a disposició dels lectors de la Biblioteca i en el qual ells

consignin les seves *desiderata*. En cas que les adquisicions no semblin possibles o convenients, la persona Directora de la Biblioteca serà bo que doni alguna breu resposta escrita en l'àlbum a la sol·licitut del lector.

Del servei de la Biblioteca

Tota obra ingressada en la Bibliteca haurà d'ésser immediatament catalogada.

En la catalogació de les obres serà bo seguir un sistema comú a totes les Biblioteques de Catalunya i que aquest sia el mateix adoptat a la Biblioteca General de Catalunya.

Les Biblioteques Populars hauràn de restar obertes tots els dies feiners d'ençà de l'hora de la posta de sol fins a les deu del vespre. Els dies festius restaràn obertes unes hores al matí i unes hores a la tarda. La secció especial destinada als infants restarà oberta també en els dies feiners de dotze a tres del mig-dia i tota la tarda del dijous.

Un empleat curarà al mateix temps del servei dels llibres i de la vigilancia de la sala, a les ordres immediates de la persona Directora, la qual complirà també el servei del dit empleat en les absencies d'aquest.

També correrà a càrrec de la Direcció de la Biblioteca el servei de préstam de llibres.

La Direcció curarà també de les noves adquisicions, i ella i la persona auxiliar de que el catàleg sia portat al dia.

Una estufa de desinfecció serà instal·lada a la

Biblioteca, a l'acció de la qual hauràn de sotmetre's els volums deixats en préstam.

Tots els volums de la Biblioteca hauràn d'ésser relligats, tret de les adquisicions recents.

Els préstams que es facin seràn sempre per una setmana, prorrogable per una setmana més, en el cas de no haver-hi altre sol·licitant del mateix volum.

Un cert nombre d'obres, com els diccionaris, i en general les obres de consulta constant, no podràn mai sortir de les sales de lectura.

Per a ésser inscrit en el servei de préstam caldrà consignar el dipòsit d'una petita quantitat en la Direcció de la Biblioteca.

Altres principis podràn ésser consignats en una reglamentació minuciosa, que no tindría lloc en aquest Report, o bé aconsellats per l'ulterior experiencia.

Personal de les Biblioteques Populars

En les Biblioteques Populars dels graus primer i segón, creiem que el personal haurà d'ésser de dos empleats tècnics: un Director i un auxiliar; i d'un empleat subaltern. En les petites Biblioteques de tercer grau potser el personal tècnic podría reduir-se a una sola persona.

Sobre la natura d'aquest personal havem reflexionat molt. Després d'un detingut estudi de la qüestió i d'haver sospesat els aventatges i els inconvenients de cada una de les solucions possibles, creiem poder presentar les següents conclusions:

1.ª El personal tècnic de les Biblioteques Populars de Catalunya ha d'ésser femení.

2.ª El personal tècnic de les Biblioteques Populars de Catalunya ha d'ésser especialment preparat.

3.ª El personal tècnic de les Biblioteques Populars de Catalunya ha de tenir una preparació, no únicament especialista, sinó d'humanitats en general, de cultura superior, d'espiritualitat elevada, que faci que pugui considerar les persones encarregades d'aquest servei com a veritables missioners en els pobles, de tota mena de superioritat.

4.ª El personal tècnic de les Biblioteques Populars de Catalunya, un cop terminats els seus anys de preparació, haurà de mantenir, però, una comunicació, no solament a distancia, sinó reforçada per la presencia, reunint-se de nou aquest personal en les capitals, convocat mitjançant cursets d'estiu, d'hivern, etc., a l'objecte sobre tot de renovar, durant una quinzena, el contacte amb les fonts educatives que l'hauràn format.

La primera solució, la del caràcter femení del personal, ens és aconsellada, encara que no fos per altres, per dues raons: La possibilitat d'obtenir així una relativa reducció de despesa i la seguretat que, a igualtat d'aquesta, així com sol·licitant personal masculí el que acudiría fóra segurament de segón ordre, sol·licitant-lo femení aquest podría ésser de primer ordre i ben triat. Además cal no oblidar, quan se tracta d'això, el caràcter de missió, d'obra d'educació social que atribuim a les Biblioteques Populars de Catalunya. En una obra així, la dòna és, com sabem tots, un instrument excellent. I també cal que tinguem en compte el caràcter atractívol, amable, de netedat i coquetería que

volem donar a les nostres instal·lacions i mantenir en elles.

La situació que creiem que podría constituir-se a aquest personal hauría d'ésser equiparada aproximadament a la de les mestresses d'escola pública; de manera que en una mateixa localitat, l'auxiliar de la Biblioteca tingués situació i sou anàleg als de la mestressa pública, i la Directora de la Biblioteca es trobés en condicions lleugerament superiors. Però en cap cas el sou d'aquests funcionaris haurà d'ésser menor a 1,000 pessetes anuals.

La preparació d'aquest personal tècnic creiem que hauría d'ésser en una institució o Escola apart. Aquesta Escola proporcionaría títols facultatius, a canvi de tres anys d'aprenentatge en la mateixa. Com que creiem que ja en el present any hauríen d'instal·lar-se Biblioteques Populars a Catalunya i com que el personal destinat a aquestes primeres no té temps encara d'haver adquirit el seu títol, proposem que els primers nomenaments es facin amb caràcter interí. Però que, a partir de 1918, estigui ja regularitzada la situació d'aquestes primeres Biblioteques i que, des d'aquest punt endavant, no es donés a les nostres institucions altre personal que el preparat a l'Escola i facultat en ella.

Aquesta Escola importaría un examen d'ingrés, i les candidates al mateix hauríen de tenir com a mínim 17 anys.

De l'Escola especial de bibliotecaries

Partim de l'idea que aquest personal és destinat a tenir el caràcter de llevat, de llevat de cultura i

vida superior en els petits pobles. La directora d'una de les nostres Biblioteques Populars, la seva auxiliar, haurien de representar, dins cada localitat així intervinguda, una jerarquía intel·lectual i moral comparable amb la primera amb què el poble compti, a més d'ésser un model d'aplicació i de competencia en l'exercici de la seva funció. A aquest doble fi correspòn una preparació doble: d'una banda, tècnica, en el coneixement i pràctica de les biblioteques i de son servei; d'altra banda, general, en el sentit de rebre una preparació en humanitats i en qüestions centrals de cultura que es trobi molt per damunt de la mitjana i que representi un nivell elevat de fina selecció. No oblidem, per últim, que segons lo insinuat en el report al·ludit, aquest personal hauría també de servir supletoriament per a donar certes ensenyances de coses que importen a la nostra patria quan sien desateses a les escoles públiques; i per això necessita també una adequada preparació.

Per consegüent, creiem que l'ensenyança en la petita Escola especial de Bibliotecaries ha de compendre:

1r Humanitats i disciplines centrals de cultura.

2n Teoría del llibre, de la Biblioteca i de son servei.

3r Pràctica del servei de Biblioteca.

4t Coneixements de llengua, historia, literatura, geografía, etc., especials de Catalunya.

5t Instrucció cívica i elements de Dret usual i polític.

Després de reflexionar el tema de l'organització possible d'una escola així, creiem que la seva organització podría ésser, en ses grans linies, la següent:

Ingrés de les alumnes a una edat mínima de 17 anys i mitjançant un examen acreditatiu dels coneixements generals elementals, d'alguns d'especials relatius a Catalunya i del coneixement, ademés del francès, d'una altra llengua moderna.

Aquest examen hauría d'ésser concursiu; en el sentit de només donar accés a un cert nombre de places, a fi d'assegurar a totes les que haguessin passat per l'Escola segura col·locació ulterior.

L'ensenyança en l'Escola podría durar 3 anys, distribuits en 6 semestres d'estudi.

L'ensenyança sería a l'ensems pràctica i teòrica. La pràctica de la mateixa se podría fer, bé en la Biblioteca de Catalunya, bé en altres Biblioteques populars ja existents.

Els cursos teòrics se donaràn al demati, reservant-se la tarda per a l'aprenentatge pràctic i preparació de lliçons. Les hores de curs teòric i de pràctica no podríen excedir de 6 per dia.

Les proves de terme de carrera haurien d'ésser també eliminatories, corresponent a cada títol otorgat una plaça ocupada.

L'ingrés a la carrera se podría fer per la situació d'auxiliar de biblioteca, podent entrar-hi amb la categoría de directora després d'alguns anys de servei.

Imaginem ara una senyoreta que ha rebut la seva educació elemental i l'ha perfeccionada després, i alhora li ha donat un sentit sentimental i patriòtic en alguna institució com l'*Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dòna*, o bé en les Institucions que es creï de tendencia semblant; que, en arribant la seva joventut i amb vocació de professionalitat, entra en la nostra petita Escola de Biblio-

tecaries; que hi passa tres anys rebent una educació ensems tècnica, selectíssima i patriòtica, i no trencant la seva comunicació amb els centres freqüentats anteriorment, conserva i acreix la maturitat moral ja alcançada i es disposa a persistir en ella i a servir-ne d'exemple i de viva propaganda; que, en arribant als seus vint anys troba situació segura, elevada i ennoblida per una missió social; que s'ha armat d'instruments de cultura fins ara reservats als molt escollits; que s'ha armat alhora d'una competencia estricta i d'una elevada cultura. ¿No semblarà lícit que posem en la multiplicació d'un tipus social així alguna esperança de fecunditat en l'obra de transformació de condicions intellectuals de la nostra dòna i també de la nostra societat en general?

Extensió de funcions del personal de les Biblioteques

Si a les Directores i auxiliars de Bibioteques pogués encomanar-se, dins els límits de la seva missió, altres serveis, elles podríen ser, per exemple, les que donessin lliçons de Gramàtica Catalana, de Geografía i d'Historia Catalana, en llocs on les Escoles tinguessin abandonats aquests ensenyaments, i també d'Educació Moral i d'Educació Cívica, exercint generalment, entorn d'elles, una saludable influencia.

Conclusió

Aquestes són, en ses línies generals, les bases que, mitjançant un detingut estudi dels problemes, creiem més útils i de major eficacia en l'instauració d'un sistema de Biblioteques Populars a Catalunya. Estem segurs de la fecundidat de l'Institució. Aquesta obra de gran alcanç, però relativamente fàcil, és, sens dubte, destinada a portar dins la nostra patria i dins la nostra cultura, fruits de benedicció.

En resum, i compte hagut dels anàlisis anteriors, el Consell Permanent, proposa a l'assamblea l'adopció dels següents

Acords

1.r L'instauració de Biblioteques Populars a Catalunya tindrà lloc segons un plan orgànic, donant a elles el doble caràcter de dipòsits particulars de llibres i de sucursals de la Biblioteca de Catalunya i el servei de préstam.

2.n Les Biblioteques Populars se dividiràn en tres graus, segons l'importancia i densitat de població de les localitats a què es destinin.

3.r Sempre que sia possible i en especial en Biblioteques de segón y tercer grau, se destinarà a les Biblioteques Populars petits edificis expressament construïts, segons tipus previament aprovat.

4.t Al local de cada Biblioteca anirà anexa una sala destinada a cursos, conferencies i reunions de cultura.

5.ª Les primeres adquisicions de llibres amb què les Biblioteques se constitueixin seràn per valor de 5,000 pessetes, en les que sien del primer grau; 3,000, les del segón; i 1,000, les del tercer.

6.ª Les Biblioteques Populars seràn dotades de personal tècnic competent. Aquest personal serà femení i preparat expressament en una Escola especial que s'instaurarà amb aquest objecte.

7.ª En les Biblioteques de primer y segón grau, el personal se compondrà d'una Directora, una Auxiliar i un porter. En les de tercer grau podrà limitar-se a una Bibliotecaria i un porter.

8.ª El personal de Bibliotecaries formarà una carrera i còs regular. S'ingressarà a la mateixa, a la sortida de l'Escola especial, per la categoría d'auxiliar. El sou d'aquest no podrà ésser inferior a 1,000 pessetes.

9.ª En l'obra d'instal·lació de Biblioteques podrà acceptar-se la col·laboració de les Diputacions, Municipis, entitats i particulars; però sempre l'acord amb les normes establertes i el servei pel personal de carrera hauràn de ésser condicions perquè es doni caràcter oficial a aquestes Biblioteques i perquè se les confereixi qualitat de Sucursals de la Biblioteca de Catalunya.

Palau de la Generalitat, 11 de maig de 1915.

El President, *Enric Prat de la Riba*. — Els Consellers: *Lluís Argemí, Francesc Bartrina, Josep M.ª España, Anselm Guasch, Martí Inglès, Josep Mestres, Alfred Pereña, Agustí Riera*.

IV

ESCOLA DE VETERINARIA

En la darrera Assamblea de la Mancomunitat de Catalunya, una proposició fou presentada pel diputat D. Albert Bastardas, a l'objecte de crear a Barcelona una Escola de Veterinaria, amb ple caràcter oficial, però dotada de tots els avenços que la ciencia exigeix, amb el fi també de poder obrir a la carrera millors perspectives professionals. Aquesta iniciativa ha estat excel·lentment acollida per l'opinió i comentada amb cura. El Consell Permanent de la Mancomunitat, atenent a la importancia de la mateixa, n'encarregà l'estudi al Consell d'Investigació Pedagògica, l'informe del qual ha estat la base del plan adoptat.

Caràcter pràctic que ha de revestir l'ensenyament veterinari

Tot-hom sobre aquest extrem s'ha mostrat conforme: l'ensenyança que cal donar en la futura Escola de Veterinaria de Barcelona, ha de revestir essencial caràcter pràctic. Se tracta de ciencies d'ob-

servació. En elles, per consegüent, cal fugir del vici de verbalisme per donar a l'instrucció caràcter realista i eminentment experimental. Si en Facultats, com algunes universitaries, pot haver-hi problemes i dubtes relatius a aquesta qüestió i si, en algunes, certes reaccions comencen potser a dibuixar-se en els medis estrangers més selectes, on novament s'aspira a certa formació sintètica corretgint els defectes de l'excessiva especialització, en allò que respecta a una Escola i a una Escola del caràcter de la Veterinaria, creiem que no pot haver-hi discussions possibles.

Elevació de la carrera i major complexitat de les ensenyances

Aquest enunciat comprèn dos extrems: l'un relatiu a l'elevació de la carrera: l'altre, referent a la seva complexitat i possibles aplicacions. En ambdós s'han manifestat en l'assumpte, tendencies extensives. Respecte al primer, creiem, però, que la qüestió és molt delicada. Una general tendencia observada en el món modern (sobre tot en pobles com els espanyols, on, per molt que ho sembli, no estàn del tot desarrelades encara certes preocupacions antigues referents al treball manual) està molt lluny de produir sempre resultats beneficiosos. En general, l'acció social hauría d'anar sempre molt en compte a col·laborar en allò que pogués produir l'acreixement del proletariat intel·lectual, que és un dels mals característics de la societat moderna. La creació, el cultiu del tipus d'artesà-artista, d'home donat a treballs manuals, però amb espiritualitat elevada, cultivat, amb gust i certa independencia personal,

és molt útil; a això tendeixen algunes de les institucions recents de la nostra Excma. Diputació: demà mil necessitats reals de la vida respondràn a l'utilitat d'aquest tipus social i li donaràn una actuació fecunda i excel·lent producte, tant individualment com nacionalment. ¿Cal dir la mateixa cosa d'un eixamplament dels estudis veterinaris? ¿Estem segurs de poder oferir als joves que els emprenguin, horitzons professionals d'altura, corresponents a la major dificultat i elevació que volem donar a aquells estudis? A un home que hagi passat, segons el plan oficial, onze anys en l'aprenentatge d'aquesta professió, ¿podràn ja acontentar-lo els límits clàssics de la mateixa, que acosten tant l'exercici de la veterinaria al de la menescalía? Si dins els mateixos resta aquest home cultivat per onze anys de difícils estudis, no serà probablement desgraciat? Si surt dels mateixos o vol sortir-ne, ¿no serà en molts casos un desgraciat, d'altra manera, un *déclassé*, que esperarà situacions o bé les omplirà, per a les quals la seva preparació és incongruent o insuficient?

De totes maneres, sia el que es vulla el nostre criteri en aquest punt, la qüestió ve en gran part prejudicada per la disposició oficial que exigeix la possessió del títol de batxiller per a l'ingrés dins la carrera veterinaria. Volent, com se vol, donar validesa acadèmica als estudis que es cursin dins la nostra futura Escola, és natural que ens atenguem a aquesta disposició i a ses conseqüencies. Però tota vegada que, al costat de les ensenyances oficialment obligatories, el nostre esperit de millora ne voldrà segurament afegir d'altres d'aplicació diferent, ¿no fóra del cas pensar si amb aquestes noves ensenyances valdría més constituir un tipus d'ense-

nyament distint, preparant a un títol distint i sotmés a disposicions propies, orientades també envers un futur tipus professional diferent? Concretament: les ensenyances de zootecnia aplicades a l'industria de què parlen els autors de l'informe, ¿no fóra potser preferible, en lloc d'afegir-les als estudis de veterinaria, organitzar-les en un grup apart, en una Escola apart per a l'ingrés a la qual no fos necessari el títol de batxiller, i que, per consegüent, atragués una clientela d'estudiants més modestos, i acontentada per consegüent amb perspectives professionals menys difícils?

Aquesta qüestió se troba estretament relacionada amb el segón extrem d'aquest segón punt de l'informe, volem dir, el relatiu a la complexitat de la carrera.

El plan oficial avui vigent en els estudis de Veterinaria, ¿ha de constituir una norma o bé únicament un mínim? Diferents tendencies s'han manifestat sobre aquest punt. S'ha insistit, sobre tot amb referencia a la zootecnia, en la necessitat d'estendre-la a branques molt vastes i especialíssimes de la zootecnia aplicada, com ara les industries d'utilització del corn, les de la pell de conill per a capellería, les de les plomes i pells de diversos animals per a múltiples aplicacions, les de la fabricació d'adobs químics, d'industries alimenticies, fabricació de gelatines, etcétera, i principalment les derivades de la llet i de la carn. Al nostre parer, en la futura Escola Veterinaria catalana el plan oficial actual hauría de ser considerat únicament com un mínimum i àdhuc, en l'art i disposició del mateix, podría introduir-se importants modificacions, per a les quals no fóra massa difícil obtenir l'autorització de l'Estat. Però, d'altra

banda, ¿no creuríem agravar la complicació excessiva d'aquesta carrera amb l'introducció en la mateixa d'ensenyances que tal volta tenen lloc més adequat en Escoles Industrials o, principalment, en Escoles d'Agricultura, etc.? L'industria de la capellería, per exemple, té lloc més adequat en una Escola d'Arts i Oficis que en una Escola de Veterinaria; les de les de la formatgería, fabricació de mantega, etc., són de caràcter essencialment agrícola. I, en conjunt, prenent-les totes elles en la seva complexitat, hauríem de triar entre els termes de la següent alternativa: o ensenyar-les degudament, i en aquest cas l'Escola ens pren entre mans unes proporcions enormes i invasores de l'esfera propia d'altres institucions; o bé acontentar-nos amb indicacions lleugeres sobre cada materia, desprovistes de desenrotllament pràctic; i llavors caurem de nou, en ço que es refereix a aquests temes, en el pecat de verbalisme que hem començat abominant.

En resum, sobre aquest ordre de problemes relatius a l'Escola, el criteri millor a seguir tindría potser aquesta expressió doble:

1.r Pendre el plan oficial com a mínimum, completar-lo on calgués i, àdhuc, modificar-lo o canviar-li l'ordre en allò que fos possible.

2.n Curar, malgrat això, de no complicar excessivament una carrera, que ja prou complicada és, donades ses perspectives oficials; i guardar, tant les ensenyances molt especials de zootecnia com altres en què podría pensar-se, bé per a altres Escoles ja existents, principalment les d'Agricultura i Arts i Oficis, bé per a alguna institució nova de proporcions modestes, de clientela més popular i de títols aplicables a tipus professionals menys elevats.

INSTITUCIONS JA EXISTENTS QUE ES PODRÍA UTILITZAR EN ALGUNES BRANQUES DE L'ENSENYAMENT VETERINARI

Per a facilitar el camí d'instauració de l'Escola caldrà tenir en compte l'existencia d'algunes institucions ja existents, i en les quals podría instal·lar-se l'ensenyament d'algunes materies. Sense voler fer una enumeració exhaustiva, se pot recordar entre les tals institucions, les següents:

1.ª El Museu d'Anatomía comparada, propietat de D. Francisco d'A. Darder, i ofert per son propietari a l'Excm. Ajuntament de Barcelona.

2.ª La col·lecció Zoològica del Parc, propietat del Municipi Barcelonès.

3.ª El Laboratori Bacteriològic Municipal, que podría hospitalitzar algún dels serveis de la nova Escola.

4.ª El Laboratori Ictiològic del Parc, com també el de Sericicultura.

5.ª El Laboratori d'Investigacions i Assaigs, instal·lat a l'Escola Industrial.

Potser podría afegir-se a l'anterior llista algunes utilitats a prestar pel Museu Martorell d'Historia Natural i sobre tot per ensenyances generals de caràcter físic, químic i biològic que ja es donen en altres dels nostres Centres.

Les instal·lacions noves que resultaría indispensable afegir, foren les següents:

1.ª Una sala de dissecció.

2.ª Un Laboratori d'Histología.

3.ª Una instal·lació per a l'ensenyança de la Podología i pràctica de ferrar.

4.ª Dugues sales clíniques potser, en part de pagament, per a especialització d'animals malalts i estudi dels mateixos.

5.ª Un Laboratori per a reconeixement de substancies alimenticies.

6.ª Estables apropiades.

7.ª Locals per a noves industries zootecnies.

Personal de l'Escola

Donada la situació actualment creada als estudis veterinaris, aquest personal no és sempre fàcil de trobar avui.

En aquest punt, com en altres de la nostra reforma pedagògica, la gran esperança cal posar-la en la preparació de personal nou, format fòra d'aquí. La vinguda de professors estrangers pot ser útil, però sempre a títol excepcional, i a condició que, en una Escola o institució determinada, el personal foraster no sia el numèricament predominant. Com en això cauría fatalment la nostra Escola, i, d'altra banda, la formació de la mateixa no podía ésser obra d'un dia, s'imposa el creure que un dels primers passos que haurían de dornar-se avui, fòra l'enviu de pensionats a l'estranger, escollint-los entre joves veterinaris que tinguessin vocació per a l'activitat pedagògica i per a la mateixa ciencia. És indubtable que l'estat actual de l'Europa dificulta en part el que es dugui a la pràctica aquesta proposició. Però la realització de la mateixa és tan urgent i indispensable, que fins haurícm de fer cas omís d'aquest inconvenient, cercant, per a lloc d'aprenentatge dels nostres

missioners, països que es trobin en pau. Comptant-se entre aquests l'Italia, a menys de modificació de la situació actual, i comptant aquesta amb dues institucions d'aquest ordre molt avançades: la *Regia Scuola di Medicina Veterinaria*, de Torino, i la *Regia Scuola di Medicina Veterinaria*, de Nàpols. Entre les dugues, la primera és preferent per als estudis bacteriològics i epidemiològics, i la segona, per a estudis de zootecnia i d'historia natural. La duració dels estudis en aquestes Escoles és d'uns quatre anys; però un pensionat ja facultatiu segurament podría abreujar aquesta durada, reduint-la a tres semestres de cursos, o sia pràcticament a menys d'un any i mig. De manera que si el nostres pensionats podíen sortir abans de la tardor pròxima, ja podríen trobar-se de retorn a Barcelona a la primavera.

Convindría, doncs, anunciar el concurs de seguida per a la provisió de quatre places. Si la situació que avui conserva l'Italia fos alterada, s'ajornaría el concurs *sine die;* mentre es cerquen noves formes de seriós aprenentatge per a la formació d'un bon professorat; si això no esdevenía, el concurs podría celebrar-se i els missioners trobar-se a lloc el més aviat possible.

Els coneixements que hauría d'exigir-se als candidats foren els de la seva especialitat, a més alguna preparació lleugera en llengua italiana fàcilment adquirible en un parell de mesos.

En conclusió, creiem que el primer pas dins la gestió que ha de dur la Mancomunitat de Catalunya a l'instauració de la futura Escola de Veterinaria, ha de consistir en la convocatoria d'un concurs de pensionats d'estudis de la materia, i en la constitució d'aquest grup de pensionats.

Per tot això que s'ha expressat, el Consell proposa a l'Assamblea l'adopció del següent

Projecte d'acord

1.r Se gestionarà dels Poders públics l'instauració a Barcelona d'una Escola Superior d'Estudis de Veterinaria, que concedeixi títols oficials per a la professió.

2.n S'estudiarà la manera de completar les ensenyances de veterinaria amb altres de zootecnia aplicada que es donin dins o fòra de la mateixa Escola.

3.r Se constituirà, per a l'entrada inmediata en les tasques preparatories, una Comissió organitzadora composta per dos representants de la Mancomunitat, dos de la Diputació de Barcelona, dos del Municipi de la Ciutat, un Membre de l'Institut de Ciencies, un del Consell d'Investigació Pedagògica, un de l'Escola d'Agricultura i un altre del Col·legi de Veterinaris sota la presidencia del senyor President de la Mancomunitat.

4.t Se convocarà de seguida un concurs per a la provisió de quatre places de pensionats a l'estranger per a estudis de veterinaria, i la duració de cada una d'aquestes pensions serà d'un any i mig. Podràn optar a les mateixes els llicenciats en facultat científica o titulars d'Escoles de Veterinaria. Els obtentors de les pensions hauràn d'estar a disposició de sortir a l'estranger el 1.r d'octubre del present any.

L'import de les pensions serà de 3,500 pessetes anuals.

La convocatoria per a aquest concurs se farà dins el vinent mes de juny. Les proves que el concurs comporti tindràn lloc a les darreríes de setembre o començaments d'octubre. Els aspirants, a més dels coneixements propis de l'especialitat veterinaria, hauràn de posseir coneixements cientffics generals i els de les llengües francesa, italiana i d'una de les llengües germàniques. La composició del Jurat dictaminador serà decidida per la Comissió organitzadora de què es parla en la 3.ª conclusió. Les proves seràn les que determini el Jurat, el qual haurà de fixar el caràcter de les mateixes, abans del 1.r de setembre.

5.ª Se consignarà en els pressupostos de la Mancomunitat de Catalunya les quantitats adequades als objectes fixats en les anteriors conclusions.

Barcelona, 1.r de març de 1915

Palau de la Generalitat, 11 de maig de 1915.

El President, *Enric Prat de la Riba*. — Els Consellers: *Lluís Argemí, Francesc Bartrina, Josep M.ª España, Anselm Guasch, Martí Inglès, Josep Mestres, Alfred Pereña, Agustí Riera*.

IV

BIBLIOTEQUES POPULARS

L'estudi sobre Biblioteques populars que tinguérem l'honor de posar en consideració de l'Assamblea de maig prop-passat, així com els acords que n'eren la conseqüencia, presenten un tot orgànic que a vosaltres vos escaigué sancionar, àdhuc en sos petits detalls, per tal de no desvirtuar el sentit i eficacia del projecte que el Consell Permanent vos sotmetía. I aquest fet, que en opinió del Consell, és garantía del bon èxit (en sa accepció més noble) de l'empresa cultural que entre tots perseguim, esperonà en nosaltres, encara més, l'esperit de responsabilitat i el bon desig que sentíem de veure arrelada a Catalunya una institució com aquesta de les Biblioteques populars, que, tal com el vostre manament les plantejava, no poden portar, dins la nostra patria i dins la nostra cultura en general, sinó fruits de benedicció.

Ara diguem de seguida, però, que els acords el desenrotllament dels quals l'Assamblea ens confiava no formen pas ço que s'entén per un projecte sense risc: vol dir d'execució còmoda i fàcil i acceptació segura. El pla de Biblioteques populars, tal com ens el posàreu a les mans, fruit és, més aviat, de selecció: experiencia a fer, també, damunt la col·lectivitat, mes sempre a condició que la col·lectivitat aprengui a amotllar-se, ductilitzant-se, a tota una gamma de

requisits i condicions que l'han d'obligar a civil disciplina. Les nostres Biblioteques, que tindràn un catàleg preestablert; que s'hauràn de dividir en Biblioteques de primer, segón o tercer grau, segons sigui la importancia de la població que les sol·liciti; que seràn instal·lades en edificis expressament construïts i segons tipus previament acordats; que hauràn d'ésser dotades de personal tècnic competent, i, encara, s'imposa que aquest personal sigui femení... etc.; troven precisament, en aqueixes limitacions i precaucions, la raó de la seva definitiva viabilitat; la força i substancia que les demà haurà de fer profitoses. Mes aquesta mateixa distinció i originalitat, que són la gracia de la novella institució, ¿no es podien convertir també en l'obstacle que allunyés, o disminuís almenys, la concorrencia de poblacions sol·licitants de Biblioteques? Perquè no hem de perdre de vista que, per aconseguir-ne una, no solament s'havíen de subjectar els peticionaris a les limitacions transcrites més amunt, sinó que, al mateix temps (segons la base IX del projecte aprovat per l'Assamblea), per a tenir probabilitats d'adjudicació, les ciutats, viles i pobles que pretinguessin Biblioteca, calía que oferissin, per la llur part, un concurs econòmic que facilités l'execució del pla.

Així, en altre ordre d'idees, respecte de l'Escola Especial de Bibliotecaries. La sola lectura de les Bases que figuren a l'apèndix d'aquest mateix volum ja revela el criteri restrictiu, el punt de vista d'estreta relació que, en redactar-les, establía el Consell entre l'enlairat concepte que de les Biblioteques populars té l'Assamblea i allò que ha d'ésser el personal femení encarregat de servir-les. En estatuir, doncs, les normes per a la formació de bibliotecaries, hem

volgut proveir (d'acord amb les vostres indicacions) a la creació i propagació d'un tipus social que ajudés a l'obra de transformació de les condicions intel·lectuals de la nostra dòna i també de la nostra societat en general. I per a fer això, obliguem les aspirants a un examen d'ingrés, hem fixat en tres anys la duració de la carrera, i hem assenyalat, així en les materies propies dels exercicis d'ingrés com en la distribució d'assignatures a l'Escola, les línies principals d'una educació ensems tècnica, selectíssima i patriòtica, armant la futura bibliotecaria d'instruments de cultura fins ara reservats als molt escollits. També cal discutir, en teoría, els aventatges d'aquest procediment ennoblidor. Però, en la pràctica, ¿havía de trobar, una Escola així constituída, aquella bona acceptació que la fes apta per a expandir i multiplicar els fruits que prometía la seva seriosa i acurada organització? En altres paraules: amb tot i donar-se l'aventatge que l'alumna aprovada en l'examen de reválida pogués ingressar directament en el Còs especial de Bibliotecaries, i de fixar-se com a superior a 1,000 pessetes el sou d'aquest ingrés, ¿tindríem la srot de veure l'Escola prou nodrida d'aspirants al títol que oferíem, o bé la duració de la carrera, junt amb la seva complexitat, esllanguiría i retrauría àdhuc els temperaments més coratjosos?

Heus-aquí els dubtes, els dos interrogants (aquest darrer i el ja esmentat que fa referencia a presentació, pels pobles, de sol·licituts de Biblioteca) que el Consell volía esvair i resoldre de seguida, per tal de poder oferir a l'Assamblea, ja solucionada, la primera i més difícil experiencia que, per via d'orientació, es podía intentar respecte l'esdevenidor del projecte d'instauració de Biblioteques populars a Catalunya.

Ja celebrats avui, i closos, els dos primers concursos que el Consell a l'efecte convocà (l'un, entre els pobles, per a la petició de Biblioteques; l'altre per a proveir dèu places d'alumnes de l'Escola de Bibliotecaries), vist llur bon resultat, i ateses sobre tot les consideracions, ara de poc esmentades, sobre la naturalesa de l'afer, la impressió del Consell, en ço que fa referencia a la viabilitat immediata de la novella institució, no pot ésser més optimista.

Vuit són els Municipis catalans que, ben avinguts amb l'estricta reglamentació que convingui imposarlos, i suscrivint, per llur part, ofertes ben estimables, demanen a la Mancomunitat que vulgui fer-los la mercè de fundar, en llur terme, una Biblioteca popular. Quinze foren les senyoretes aspirants al títol de Bibliotecaria que, freturoses de perfeccionar la seva educació i capacitar-se, després d'un llarg aprenentatge, per a l'alta missió social que s'assigna al nou càrrec, instaren del Consell ésser admeses a l'examen a què cal sotmetre's per ingressar a l'Escola. Entre les sol·licituts de Biblioteca, confía el Consell poder escollir quatre dels oferiments, i correspondrehi amb sengles fundacions, triant, almenys, una Biblioteca de cada un dels tres graus. I nomenat ja (provisionalment i per un any) el professorat de l'Escola, es començaren a donar les classes dintre els primers dies d'aquest mateix novembre... I encara més: corresponent a una petició que li féu en son dia el Consell de la Mancomunitat, la Diputació Provincial de Barcelona acaba de concedir la oportuna autorització per què les Biblioteques populars que projectem establir puguin ésser sucursals de la Biblioteca de Catalunya.

Resta, doncs, assegurat en la pràctica, en tota sa

integritat i amb aquella mateixa puresa amb què iniciareu la institució, el normal funcionament del nou organisme de cultura en la creació i difusió del qual la Mancomunitat té posades, amb justicia, tan bones esperances.

V

EDIFICIS ESCOLARS

Mentre s'espera obtenir, amb les delegacions, l'amplitut de facultats i els mitjans econòmics indispensables per a abordar, en sa totalitat, un problema tan complexe com el dels edificis escolars, cregué el Consell que s'havía de procurar en (en consideració de les necessitats presents, ja inajornables) preparant almenys, per a aleshores, la ràpida i encertada actuació de la Mancomunitat. Així, les nostres gestions en aquest afer no són altra cosa que un assaig; no tenen ni poden tenir, en el moment actual, més trascendencia que la d'una preparació, per tal de poder llavors desplegar una activitat tan intensa com ben orientada.

Però, en quant a procediment, dos camins se'ns oferiren per a verificar aquest estudi: o entregar-nos confiadament a l'apriorisme de projectes basats en experiences, o estrangeres o incompletes, o bé, sortint a trobar el fet viu, la lliçó de coses, posar-nos a treballar de seguida sobre la crua realitat escolar de la nostra terra.

La tria no era gens dubtosa: necessariament havíem de decantar-nos a la segona solució, per tal que, dintre les seves dificultats, ofereix una pila d'aventatges que cal no desatendre. Car construint immediatament, tal com acordàrem, en encontrades ben

diferents de Catalunya, els quatre edificis escolars que recomanà el Consell d'Investigació Pedagògica, hi haurà lloc i avinentesa per a poder realitzar, de faisó immillorable, una serie d'experiments, el resultat dels quals serà, el dia de demà un punt de vista de definitiva orientació.

No solament constatarem aixi (marge hagut per a una futura rectificació) la *conveniencia* de les condicions tècniques i pedagògiques (emplaçament, distribució de dependencies, caràcter artistic de la construcció, cost per alumne, etc.) que reuneixin els quatre models d'edificis escolars que el Consell Permanent acceptava, sinó que, després d'haver-nos posat en contacte directe amb la realitat escolar dels pobles i amb l'econòmica dels Ajuntaments, ens serà més factible trobar la fórmula precisa, de conveniencia i eficacia (subvencions, préstec de quantitats, conveni amb l'Estat, etc.), amb la qual poder fomentar, entre els nostres Municipis (i amb les majors garanties d'encert), la construcció d'escoles.

Finit el terme del concurs que, d'acord amb els principis exposats, convocava el Consell Permanent, foren setze les proposicions, en conjunt ben estimables, que, vingudes de tots els indrets de Catalunya, es disputaren l'adjudicació dels quatre edificis oferts per la Mancomunitat.

En fer la concessió, no-res-menys, dos requisits essencials hagué de tenir en compte el Consell, amb subjecció a les Bases del referit concurs: primer, construir un model de cada un dels quatre tipus proposats pel Consell d'Investigació Pedagògica; segón, que, dels quatre models acceptats, un havia de correspondre a un Municipi de la Provincia de Barcelona, un altre a un de la de Girona, un altre a un de

la de Lleida, i un altre a un de la de Tarragona, sempre que hi hagués sol·licituts en condicions. I volgué també, com a condició supletoria, establir que calía adjudicar escola a aquell Municipi que, en igualtat de circumstancies, fes una proposició, econòmicament, més alta. I després d'haver procedit, per encàrrec del Consell, els mateixos arquitectes autors dels respectius projectes, a una valoració de les ofertes dels Ajuntaments, fou l'harmònica i equitativa coexistencia d'aquells dos requisits més amunt esmentats ço que ens imposava, per la sola força dels fets, l'acord d'adjudicació.

De conformitat amb aquestes Bases, l'adjudicació quedà feta en la forma següent:

Torms, de Lleida: projecte núm. 2. Sentmanat, de Barcelona: projecte núm. 3. Palau-Sabardera, de Girona: projecte núm. 4. Masó, de Tarragona: projecte núm. 1.

Fallat el concurs, i fet el repartiment dels quatre edificis escolars, en els termes descrits, entre diverses encontrades catalanes, estem ja en vigilies de veure començada la construcció dels respectius models. El Consell Permanent pendrà nota de les lliçons de realitat i d'aquesta experiencia, i en son dia les comunicarà a l'Assamblea.

Anexe núm. 14

PLA D'ORGANITZACIÓ D'UNA ESCOLA DE BIBLIOTECARIES

Convocatoria per l'ingrés

El Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya;
Ha deliberat:

I. En virtut dels acords presos en la darrera sessió de l'Assamblea de la Mancomunitat de Catalunya relacionats amb el projecte de Biblioteques populars, el Consell de la Mancomunitat de Catalunya procedeix a la fundació d'unes ensenyances conduents a la formació d'un Cos especial, integrat per personal femení i destinat al servei d'aquelles Biblioteques populars. Les ensenyances seràn reunides sota el nom d'*Escola Especial de Bibliotecaries*.

II. Aquestes ensenyances compendràn:

Un curs de lliçó setmanal de Bibliología.

Un curs de lliçó diaria de Biblioteconomía.

Un curs de lliçó alterna de Bibliografía i nocions de Paleografía.

Un primer curs de lliçó diaria i un segón curs de lliçó alterna de Llengua llatina.

Un primer curs de lliçó alterna i un segón curs de lliçó diaria de Llengua grega.

Un curs de lliçó alterna de Gramàtica catalana.

Un curs de lliçó alterna d'Historia de la Literatura general i espanyola.

Un curs de lliçó alterna d'Historia de la Literatura catalana.

Un curs de lliçó alterna d'Historia de l'Art.

Un curs de lliçó alterna de Geografía.

Un curs de lliçó diaria de Teoría i historia de la Cultura.

Un curs de lliçó diaria de Principis i desenrotllament històric de les Ciencies físiques i naturals.

Un curs de lliçó alterna de Classificació de les Ciencies.

Un curs de lliçó setmanal d'Ètica i Dret usual.

Pràctiques de servei de Biblioteques, que faràn les alumnes el darrer curs, diariament, en la Biblioteca de Catalunya o en altres Biblioteques populars ja establertes.

A més, les alumnes assistiràn obligatoriament a una conferencia setmanal sobre temes generals de cultura.

III. Cada una d'aquestes classes tindrà una hora de durada. Les sessions pràctiques, dues hores.

L'any acadèmic consta de dos semestres: el primer, del 1.r de novembre al 1.r de març, amb quinze dies de vacacions per Nadal; el segón, del 1.r de març al 1.r de juliol, amb quinze dies de vacacions de Pasqües. Els exàmens d'ingrés i de revàlida tindràn lloc el mes d'octubre.

IV. Aquestes ensenyances es distribuiràn en un mínim de tres cursos. La distribució oficial de les materies, en els tres cursos, serà la següent:

Primer curs: Bibliología (lliçó setmanal). — Llengua llatina (lliçó diaria), primer curs. — Gramàtica catalana (lliçó alterna). — Teoría i historia de la Cultura (lliçó diaria). — Principis i desenrotllament històric de les Ciencies físiques i naturals (lliçó diaria).

Segón curs: Biblioteconomía (lliçó diaria). — Llengua

llatina (alterna), segón curs. — Llengua grega (alterna), primer curs. — Classificació de les Ciencies (alterna). — Historia de la Literatura general i espanyola (alterna). — Historia de la Literatura catalana (alterna).

Tercer curs: Bibliografía i nocions de Paleografía (alterna). — Llengua grega (diaria) segón curs. — Etica i Dret usual (lliçó setmanal). — Historia de l'Art (alterna). — Geografía general (alterna). — Pràctiques de Biblioteques, (diaries).

V. A més, en l'examen de revàlida, serà exigit a les candidates el coneixement d'una llengua moderna, a més d'aquelles de què s'hauràn examinat a l'ingressar.

VI. Les alumnes podràn repartir aquestes ensenyances en més de tres anys. Totes les matricules tindràn, però, el caràcter d'oficials, comportant l'assistencia a les càtedres. Excepcionalment, s'admetràn matrícules lliures, requerint-se, en cada cas, un acord fonamental del Consell Permanent.

VII. L'import de la matrícula per a l'examen d'ingrés serà de 50 pessetes, i de 10 pessetes i 5 pessetes per assignatura de classe diaria o alterna, respectivament. Pel certificat de l'examen de revàlida s'abonaràn 150 pessetes.

VIII. Cada any serà fixat el nombre de places que l'Escola accepti per a ingressar-hi. L'examen d'ingrés tindrà el caràcter de concurs, classificant-se les aspirants per raó de llur mèrit i essent cridades a ingrés les que ocupin els corresponents primers llocs a la llista.

IX. No hi haurà exàmens especials d'assignatures, substituint-se per certificats de suficiencia expedits pels professors.

X. A la fi dels estudis, les alumnes seràn subjectes a un examen general de revàlida, comprenent tres series d'exercicis: exercicis teòrics sobre el servei de Biblioteca, pràctiques sobre el dit servei i pràctiques sobre les altres materies. Aquest examen serà també concursiu, classificant-se les alumnes per ordre de mèrit i essent cridades immediatament les primeres de la llista a les places que es trobin disponibles, segons acord del Consell de la Mancomunitat.

XI. Les aspirants a l'examen d'ingrés a l'Escola,

hauràn de tenir més de disset anys. Hauràn de posseir i demostrar en l'exercici d'ingrés els coneixements propis de l'Ensenyament primari i els de les llengües catalana i castellana, saber traduir correctament la francesa i tenir nocions d'una altra llengua estrangera moderna, a llur elecció. Les que tinguin el grau de batxiller podràn prescindir de seguir els cursos de Llatí, Principis i desenrotllament històric de les Ciencies físiques i naturals, Geografía general, Historia de la Literatura general espanyola i Ètica i Dret usual.

XII. L'ensenyança a l'Escola de Bibliotecaries anirà instaurant-se en tres anys. El personal docent rebrà el nomenament per tres anys, podent ésser prorrogat el nomenament a l'arribar el terme indicat.

XIII. El Consell dictarà les disposicions complementaries que precisi a fi que les ensenyances del primer curs puguin ésser donades en l'any acadèmic de 1915-1916.

XIV. La convocatoria d'ingrés d'enguany serà per a deu places d'alumnes.

Palau de la Generalitat, 5 d'agost de 1915.

El President,

E. PRAT DE LA RIBA

El Secretari interí,

LLUÍS JANER

D'acord amb el pla esmentat, el Consell acordà la següent convocatoria per a l'ingrés en els estudis de Bibliotecaries:

«El Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya treu a concurs 10 places d'alumnes de l'Escola de Bibliotecaries que acaba de fundar, destinada a propor-

cionar personal facultatiu a les Biblioteques Populars que han d'implantar-se en les localitats de Catalunya.

La carrera s'ajustarà a les següents bases:

1.ª L'ensenyança a l'Escola de Bibliotecaries dura tres anys, al cap dels quals l'alumna pot ésser admesa a examen de revàlida. L'aprovació d'aquest examen dóna directament ingrés al Cós especial de Bibliotecaries, en el qual s'entrarà amb la categoría de Directora d'una Biblioteca de tercer grau o d'ajudanta en una Biblioteca de primer o de segón grau. El sou d'entrada serà superior al de 1,000 pessetes, amb dret als augments per raó d'anys de servei i categoría de la Biblioteca servida, que a son temps la Mancomunitat fixarà.

2.ª Les ensenyances que comprèn la carrera de bibliotecaria són les següents:

Coneixements teòrics i pràctics sobre Bibliografía, Bibliología, Biblioteconomía i Paleografía; Llengües llatina i grega; Teoría i historia de la Cultura; principis i desenrotllament històric de les Ciencies físiques i naturals; Classificació de les Ciencies; Ética i Dret usual; Historia de la Literatura general i espanyola; Historia de la Literatura catalana; Historia de l'Art; Gramàtica catalana; Geografía general; Pràctiques de servei de Biblioteques.

Durant els anys d'estudis a l'Escola cursaràn també una llengua estrangera moderna, distinta de les aprovades en l'examen d'ingrés.

3.ª La matrícula per a l'examen d'ingrés serà de 50 pessetes, i de 10 pessetes i 5 pessetes per assignatura de classe diaria o alterna, respectivament. Pel certificat de l'examen de revàlida s'abonaràn 150 pessetes.

4.ª Les aspirants a examen d'ingrés a l'Escola hauràn de tenir més de disset anys. Hauràn de conèixer les llengües catalana i castellana, posseir i demostrar en l'exercici d'ingrés els coneixements propis de l'Ensenyament primari, i saber traduir la llengua francesa i tenir nocions d'una altra llengua estrangera moderna, a elecció de l'aspirant.

5.ª L'examen d'ingrés comportarà tres exercicis: un, oral, contestant un interrogatori general sobre temes d'Ensenyament primari, un, escrit, desenrotllant,

en dues hores de temps, un tema escollit per la candidata entre tres proposats pel Tribunal; i un exercici de llengües.

6.ª El terme de presentació de les sol·licituts serà des del dia 16 de setembre al 15 d'octubre de 1915. Les sol·licituts s'hauràn de presentar al departament de Governació de la Mancomunitat de Catalunya (Palau de la Generalitat).

7.ª Els exàmens d'ingrés tindràn lloc en la segona quinzena d'octubre, i el curs serà obert el primer dia feiner de novembre.»

Palau de la Generalitat, 5 d'agost de 1915.

El Secretari interí,
LLUÍS JANER

Anexe núm. 15

ESCOLA DE BIBLIOTECARIES

Organització

La conveniencia, en aquesta etapa de crisi general, de reduir al mínimum possible les despeses que han d'esdevenir ordinaries, imposa en la organització d'aquesta Escola el criteri de formar-la no a base de professors que trobin en aquesta ensenyança la funció primordial de llur activitat, i per tant hagin d'esperar-ne una retribució suficient per a viure'n, sinó per via d'acumulació d'aquestes càte dres a personalitats que ja en l'ensenyança, ja en la investigació, hagin assolit una situació prestigiosa i puguin, per una modesta retribució, donar les noves ensenyances.

Així s'aconsegueix, d'una banda, el màximum d'economía amb el màximum de nivell científic en el professoriat; d'altra banda, es completa la remuneració, sempre deficient i escassa, dels càrrecs docents, en la forma d'acumulació de funcions semblants, acostumada en quasi tots els països.

Hagut esment d'aquestes raons,

El Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya;
Ha deliberat:

I. Per a formar el Tribunal d'examen d'ingrés a l'Escola de Bibliotecaries són designats D. Eugeni d'Ors, D. Pompeu Fabra i D. Emili Asencio.

II. Es confía, amb caràcter interí, la càtedra de Bibliología (classe setmanal) a D. Jordi Rubió, Director de la Biblioteca de Catalunya, amb la gratificació de 500 pessetes; la de Llengua llatina (classe diaria) a don Lluís Segalà, professor de la Universitat de Barcelona; la de Teoría i historia de la Cultura (lliçó diaria) a don Eugeni d'Ors, Secretari de l'Institut de Ciencies; i la de Principis i desenrotllament històric de les Ciencies físiques i naturals (lliçó diaria) a D. Rafel Campalans, professor de Física de l'Escola Superior d'Agricultura, amb la gratificació de 1,500 pessetes cada un, i amb el mateix caràcter provisional o interí.

Per a l'estudi de la Gramàtica catalana, assistiràn les alumnes a la classe creada per la Diputació de Barcelona, confiada a D. Pompeu Fabra.

III. És designat també interinament D. Eugeni d'Ors per a exercir les funcions de Director de l'Escola, i la senyoreta María Lois per a desempenyar la Secretaría.

IV. Es gestionarà de la Diputació de Barcelona que permeti instal·lar aquestes classes a l'edifici de la Universitat Industrial, habilitat per a Escola de Bells Oficis.

V. Les despeses de l'Escola fins a 31 de desembre d'aquest any, seràn abonades amb càrrec al capítol IV, art. 2.º, partida 49, de l'actual Pressupost.

Palau de la Generalitat, 14 d'octubre de 1915.

El President,
E. PRAT DE LA RIBA

El Secretari interí,
LLUÍS JANER

Anexe núm. 16

CONCURS ENTRE LES LOCALITATS DE CATALUNYA PER A L'ADJUDICACIÓ DE BIBLIOTEQUES POPULARS

El Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya;
Ha deliberat:

Obrir un concurs, entre les localitats de Catalunya, per a l'adjudicació de biblioteques populars, amb subjecció a les Bases següents:

1.ª Els oferiments seràn rebuts pel Consell de la Mancomunitat fins el terme del 30 d'octubre d'enguany.

2.ª El Consell de la Mancomunitat comunicarà les sol·licituts on constin aquests oferiments al Consell d'Investigació Pedagògica, perquè informi raonadament sobre les dites sol·licituts des del doble punt de vista de l'acceptació de cada una i de la gradació de la seva importancia.

3.ª En virtut d'aquest informe tècnic, el Consell de la Mancomunitat escollirà quatre dels oferiments, als quals correspondrà amb la instauració de quatre Biblioteques. N'haurà de triar almenys una de cada un dels tres graus aprovats.

4.ª Aquesta selecció serà feta abans del terme del 31 de desembre d'enguany, i es procurarà que les noves Biblioteques estiguin en disposició de donar-se al servei públic per tot l'any 1916.

5.ª Les institucions que crei la Mancomunitat, en virtut dels oferiments rebuts, s'ajustaràn a tots els acords i Bases del projecte aprovat per l'Assamblea de la Mancomunitat. Segons aquest projecte, les Biblioteques tindràn, demés del caràcter de dipòsits de llibres, el de sucursals de la Biblioteca de Catalunya, estaràn servides per personal proveït del títol facultatiu obtingut en l'Escola Especial que instaurarà la Mancomunitat, tindràn un sistema comú d'ordenació i catalogació, i hauràn d'estar instal·lades (almenys les Biblioteques de segón i tercer grau) en locals bastits aposta.

Les Biblioteques de primer grau rebràn un fons de llibres important almenys 5,000 pessetes; les de segón grau, un fons de llibres de 3,000 pessetes; les de tercer grau, un fons de llibres de 1,000 pessetes.

6.ª Els oferiments que es facin al Consell de la Mancomunitat importaràn el mínim següent:

a) El terreny per a instal·lació.

b) Una subvenció anual important el 10 per 100 del fons inicial que la Mancomunitat dóna, o sigui una subvenció de 500 pessetes a les Biblioteques de primer grau, una de 300 a les de segón, una de 100 a les de tercer.

c) El servei material de llum, aigua, etc., que la instal·lació de la Biblioteca necessiti.

7.ª Essent els ofertors els Municipis, llurs oferiments hauràn d'haver estat aprovats en sessió i per Junta de Vocals Associats.

En cas de tractar-se de Corporacions o particulars, l'oferiment haurà d'ésser legalitzat en deguda forma i garantit per mitjà de dipòsit o altra forma equivalent.

8.ª En el cas de semblar anàloga la importancia i facilitats de dos dels oferiments presentats, el Consell de la Mancomunitat procurarà, tant com sigui possible, distribuir ja les primeres instaurances entre les diverses regions catalanes.

9.ª Immediatament d'oberta la Biblioteca es constituirà un Patronat designat pel Consell de la Mancomunitat de Catalunya i en el qual haurà de tenir lloc un representant almenys de l'entitat que hagi fet la sol·licitut. Les funcions d'aquest Patronat es determinaràn en cada cas per estipulació d'uns Estatuts, que no podràn ésser

modificats sense aprovació del Consell de la Mancomunitat.

Palau de la Generalitat, 29 de juliol de 1915.

El President,
E. PRAT DE LA RIBA

El Secretari interí,
LLUÍS JANER

Anexe núm. 17

INFORME DELS SENYORS DIRECTOR I INSPECTOR DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA RESPECTE DE LA MANERA DE FUNCIONAR DE LES BIBLIOTEQUES POPULARS

Amb data 31 de juliol de 1915, l'Excma. Diputació de Barcelona passà a informe de la Biblioteca de Catalunya una comunicació del Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya demanant autorització perquè les Biblioteques populars que té en projecte puguin ésser sucursals de la Biblioteca de Catalunya. Correspo-nent a la honrosa consulta d'aqueixa Excma. Diputació, tenen, els que sotscriuen, la satisfacció de declarar que se senten completament identificats amb l'esperit que ha informat la demanda del Consell Permanent de la Mancomunitat, creient d'absoluta conveniencia que es don i a les Biblioteques populars, avui en estudi, el caràcter de branques o sucursals de la Biblioteca de Catalunya.

Aquesta íntima relació entre el dipòsit central i les filials, hauría d'exterioritzar-se de dues maneres: *a)*. establint en la forma més generosa possible el préstec de llibres no sols entre la Biblioteca de Catalunya i les populars, sinó també entre aquestes últimes; *b)*. donant a les populars una organització igual, en les linies essencials, a l'establerta en la Biblioteca de Catalunya per a la ordenació i catalogació del fons dels llibres. Aquesta

uniformitat no hauría de perjudicar, naturalment, de cap manera, la flexibilitat de moviments que tota Biblioteca popular requereix per a poder-se adaptar ben íntimament a les condicions del mitjà on sigui instal·lada. S'hauría de tenir en compte, demés, que les ordinacions que regulen el servei del públic han d'ésser molt més lliberals en les Biblioteques populars que a la Biblioteca de Catalunya, obligada, pel seu caràcter de nacional, a pendre tota mena de precaucions que garantitzin la conservació, per a les futures generacions, dels tresors que li són confiats. En reglaments especials s'establiría la forma en què s'hauríen de deixar al públic de les Biblioteques populars els llibres enviats en préstec des de la de Catalunya; en alguns casos, i tractant-se de col·leccions que a Barcelona seràn també excloses del préstec domiciliari, els llibres de la Biblioteca de Catalunya sols hauríen d'ésser utilitzats a la sala de lectura de les populars.

Establertes en aquesta forma les relacions entre unes i altres Biblioteques, s'aconseguirà donar el grau màxim de mobilitat als llibres de la Biblioteca de Catalunya, traient-ne el major profit possible.

La Biblioteca de Catalunya ha de complir amb els fins de dues classes de llibreríes que es distingeixen perfectament a les terres que han arribat a la plenitut del desenrotllament en aquesta qüestió: la Biblioteca-Museu i la Biblioteca pública o lliure. La primera, del caràcter de la qual participen més o menys totes les grans Biblioteques nacionals, es proposa recollir tot el material bibliogràfic possible, servant-lo a la posterioritat com a document d'alt interès històric. Però aquesta mena de Biblioteques, tant per la quantitat de llurs fons com per les precaucions que exigeix llur caràcter de Museu, no es poden posar fàcilment al nivell del gran públic, a qui és sempre més fàcil orientar-se en una selecció que no pas en una bibliografía completa, ni li poden tampoc oferir sempre les facilitats que troba en el tipus de Biblioteques batejat pels anglesos amb el nom de *free library* (recordi's que el *British Museum* i la *Bibliothèque Nationale* de París no permeten el préstec a domicili). Això obligà a cercar un organisme més flexible, una Biblioteca feta més per als

lectors que no pas per als llibres, i on els fons bibliogràfics poguessin ésser posats a guany d'un mode intensiu: aquest tipus ha trobat la seva representació més viva en les *Free Town Libraries* dels Estats Units.

Però la nostra Biblioteca de Catalunya ha d'ésser el Museu de la nostra producció catalana de tots els temps, antiga i moderna; ha de participar també del caràcter de les Biblioteques universitaries alemanyes, estant al corrent de totes les novetats de la ciencia i podent-les comunicar lliurement a domicili, als professors i estudiants; finalment ha de proporcionar medis de conreuar llur esperit a les persones que viuen d'una professió allunyada dels estudis. Aquests tres fins s'obtenen convertint la Biblioteca de Catalunya en la central d'una xarxa de sucursals esteses per tota la nostra terra, i fins més endavant instal·lades en barris allunyats de Barcelona, que multipliquin la seva capacitat d'atracció i difusió, convertint-la en un organisme obert a totes les classes de la societat, i del que, sense destorbar-se mutuament, se'n poden aprofitar totes.

D'aquesta manera, les nostres Biblioteques populars, vindrien a ésser, respecte de la Nacional Catalana, una cosa semblant a les que als Estats Units o Anglaterra funcionen amb el nom de *branch libraries*: elles poden fer directament el servei de préstec, independentment de la central però estant-hi lligades administrativament, i tenen col·leccions permanents demés de les que reben per un espai de temps de la central o de les que canvien periòdicament amb les similars per a mantenir sempre despert, amb la renovació de llurs cabals bibliogràfics l'interès dels llegidors. Establint una organització semblant, les nostres Biblioteques populars no sols servirien al públic llurs llibres propis, sinó tots aquells que la Biblioteca de Catalunya pogués destinar al préstec forà.

Dos grans aventatges s'obtindrien fent la organització en tal forma: augmentar l'eficacia de la Biblioteca mare, i aixecar el prestigi de la popular, evitant-se des del principi el perill de desencoratjar el lector que no troba en una Biblioteca incipient més que ben poca cosa del que desitja veure, i que s'esbravi ràpidament l'interès que una petita llibrería, sense grans medis materials per a renovar ses existencies, pugui oferir.

Perquè esdevingui viable i fructuós aquest pla, es necessiten dues coses: Primer, la uniformitat completa en els mètodes de catàleg, sistematització i ordenació dels llibres de les populars, atenent-se, en això, als procediments empleats en la Biblioteca de Catalunya. Aquesta uniformitat no és gens difícil d'obtenir des del moment que el personal que cuidarà de les noves Biblioteques haurà rebut la seva educació tècnica en la de Catalunya. En segón lloc, la formació d'un catàleg general únic, que hauría d'ésser imprès no en forma de llibre, que no permet intercalacions i és vell abans de publicar-se, sinó en cèdules. N'hi hauría prou amb què de tota obra destinada a la Biblioteca de Catalunya o a les populars se n'imprimís en diversos exemplars la cèdula de catàleg, la qual es repartiría a totes les Biblioteques perquè totes elles estiguessin al corrent de les noves adquisicions de cadascuna. Així el lector del més allunyat recó de Catalunya podría saber totseguit el lloc on existís un llibre per ell demanat. Als Estats Units hi ha unes grans Biblioteques que imprimeixen així llurs catàlegs, i darrerament se començà a assajar igual sistema a la de Berlín per a formar el catàleg únic de totes les Biblioteques prussianes. El *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya* podría tenir una secció que esdevingués l'orgue d'aquestes Biblioteques populars i servís de medi de relació de les unes amb les altres, com el *Bulletin des Bibliothèques Populaires*, de París, o les *Blaetter für Volksbibliotheken und Lesehallen*.

La tendencia, avui general en el règim de les Biblioteques populars, va cap a centralitzar-les en una, de la que vénen a ésser filials o sucursals. Els Estats Units han donat l'exemple amb la llei promulgada per l'Estat de Nova York sobre les *Free Town Libraries*, que posa les Biblioteques públiques sota la direcció de la Universitat que les subvenciona. A Alemanya, a la provincia de Possen, on el Govern prusià invertí grans quantitats en Biblioteques populars destinades a fortificar l'esperit alemany a Polonia, l'experiencia ha demostrat la necessitat d'establir una direcció única sobre tot l'organisme de les Biblioteques, i, a tal efecte, es creà la Biblioteca provincial circular, que és un departament de la

Kaiser-Wilhem-Bibliothek de Possen i és regit pel director d'aquesta. Ella és la que cuida de reformar i reforçar anualment les existencias bibliogràfiques de les Biblioteques que d'ella depenen, evacuant llurs consultes i constituint el punt d'apoi de l'organisme. Finalment, a França mateix, on s'estabiren les Biblioteques populars municipals i les lliures, amb recíproca i absoluta independencia, és cada dia més intens el moviment en favor d'una unió administrativa i jeràrquica de totes elles, en benefici del públic i de l'aprofitament dels capitals empleats.

Aquestes són les raons que creiem del cas exposar en favor de la demanda del Consell Permanent de la Mancomunitat i del nostre propi criteri.

L'Excma. Diputació de Barcelona resoldrà el que consideri més convenient.

Barcelona, 19 de setembre de 1915.

El Director,
JORDI RUBIÓ

L'Inspector,
J. MASSÓ TORRENTS

ANEXE NÚM. 18

BASES PER A LA CONSTRUCCIÓ DE QUATRE EDIFICIS ESCOLARS EN POBLES PETITS

El Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya;
Ha deliberat:

CONVOCATORIA DEL CONCURS PER A LA CONSTRUCCIÓ DE QUATRE EDIFICIS ESCOLARS EN POBLACIONS PETITES

Complimentant l'acord pres en sessió del dia 19 de maig prop-passat pel Consell Permanent, es construiràn amb caràcter d'assaig els quatre projectes d'edificis escolars reconanats pel Consell d'Investigació Pedagògica, un d'ells en un Municipi de la Provincia de Barcelona, un altre en un de la de Girona, un altre en un de la de Lleida i un altre en un de la de Tarragona, sempre que hi hagi sol·licitants en condicions, encarregant la pedagogía, decoració i mobiliari al dit Consell d'Investigació i la Direcció de les obres al respectiu autor del projecte, això és:

Projecte n.º 1. Arquitecte D. Adolf Florensa. Escola unitaria bissexual per a 33 alumnes. Planta baixa, amb cambres d'aire sota el paviment i damunt del sostre, contenint un vestíbol, una aula, dos water-closets per a nois i tres per a noies, galería en dues cares de l'edifici i pati a l'entorn. Pressupost, 12,287'22 pessetes com a va-

lor de construcció. Amb el 14 per 100 addicional fa pujar el pressupost de contracta a pessetes 14,007'52; i augmentant un 10 per 100 per moblatge, el cost total resulta 15,408'27 pessetes.

Projecte n.º 2. El mateix arquitecte Sr. Florensa. Escola unitaria per a 60 alumnes (bissexual o mixta com l'anterior, o també pàrvuls, nois o noies). Consta d'aula-sala de treballs manuals, galería, despatx del mestre o mestresa, vestíbol amb guarda-robes, excusats per a nois o per a noies, i un pas rampa al pati circundant. El pressupost de construcció, de 21,578'95 pessetes, es converteix, amb el 14 per 100 addicional, en 24,600 pessetes; i calculant per moblatge un 10 per 100, el cost total resulta 27,060 pessetes.

Projecte n.º 3. Arquitecte D. Antoni de Folguera. Escola amb planta baixa, de dues aules de 42 alumnes cada una, conforme al mètode Montessori, sala de treballs manuals, vestíbol, sala de professors, lavabos i dos water-closets, reformant els quals pugui l'edifici també servir per a escola de nenes i escola de nens. El seu preu, de 24,949'15 pessetes, fa, amb el 14 per 100 addicional, un pressupost de contracta de 28,622'03 pessetes; i afegint-hi el 10 per 100 convencional de moblatge, dóna un cost total de 31,484'23 pessetes.

Projecte n.º 4. Arquitecte D. Francesc de P. Nebot. Consta de planta baixa i un pis a propòsit per a una escola de 60 nois i 60 noies. A la planta baixa aula de nois, sala de treballs, saleta del mestre, lavabos, guarda-robes i excusats; i, en el primer pis, l'aula de les noies, terrat amb pèrgola que pot servir de sala de costura i per a recreació, lavabos, excusats i despatx de la mestressa, el mateix que abaix. El preu de construcció és de pessetes 19,826'58, el de subasta 22,602'30 pessetes; i afegint-hi el moblatge, 24,862'52 pessetes.

Els dits quatre models d'escoles, que estàn de manifest en les Oficines de la Mancomunitat, seràn bastits segons les necessitats de les poblacions, la utilitat imme-

diata que dels edificis hi hagi dret a esperar i l'ajuda que els pobles prometin en virtut del present concurs, el qual és el primer pas per a resoldre el problema magne de la construcció escolar a Catalunya, començant per pobles de cens reduït, que són els que majors dificultats troben en l'edificació d'escoles públiques, higièniques, modernes i de conformitat amb les exigencies de l'actual Pedagogía.

La construcció de quatre edificis escolars en execució dels projectes aprovats pel Consell es farà en quatre Municipis, escollits, un per cada Provincia, en concurs públic, que es regirà per les Bases següents:

1.ª Essent els edificis que ara es proposa construir la Mancomunitat de Catalunya per a pobles d'un sol mestre i d'un cens escolar de 33 a 60 alumnes (projectes 1 i 2), i per a pobles amb dos mestres i amb un cens de 60 nois i 60 noies de sis a dotze anys, o barris on visquin 84 alumnes del mateix sexe (projectes 3 i 4), poden únicament admetre's a concurs els Municipis d'aquelxes condicions, procurant cada sol·licitant indicar quin model creu més convenient a les circumstancies de la localitat.

2.ª És condició indispensable la cessió gratuïta dels terrenys, en punt ben sà, en els afores i immediats al nucli de població, lluny de femers, corrals, cementeris i llocs els aires mefítics dels quals perjudiquin la salut dels escolars; d'una extensió mínima de 250 metres quadrats, d'un nivell pla o lleugerament pendent, quan es desitgi el projecte nombre 1; d'uns 500 metres quadrats quan es tracti del projecte nombre 2, d'uns 700 quan es tracti del 3, i d'uns 1,000 quan es tracti del projecte nombre 4. Al compromís obligat de cedir el solar, les dimensions i emplaçament del qual cal descriure, cada Municipi oferirà l'altra ajuda que pugui oferir: pecuniaria, de quantitat fixa o de determinat tant per 100 de la construcció, de materials, jornals, etc.

3.ª Els Municipis sol·licitants hauràn d'acreditar que estàn al corrent de pagament del contingent exigible per les respectives Diputacions a què corresponguin.

4.ª Els sol·licitants descriuràn també les condicions de l'escola actual, si la posseeixen, certificant al mateix

temps el cens escolar o nombre de nois i noies de sis a dotze anys, període d'ensenyança obligatoria, comptant els matriculats actualment a les escoles i els que per qualsevol causa no hi assisteixin.

5.ª El Consell Permanent es reserva el dret d'acordar la construcció dels models indicats d'escoles, segons cregui més convenient als suprems interessos de l'ensenyança, podent, al dit efecte, assessorar-se de quantes circumstancies concorrin per al major bé i profit de l'obra educativa a què els edificis es dediquen.

6.ª Les instancies, detallades de conformitat a les Bases transcrites, hauràn d'ésser adreçades pels Alcaldes al President de la Mancomunitat de Catalunya per itot el dia 14 d'agost vinent, a les vuit del vespre.

Palau de la Generalitat, 16 de juny de 1915.

El President,
E. PRAT DE LA RIBA

El Secretari interi,
LLUÍS JANER

ANEXE NÚM. 19

MUNICIPIS CATALANS QUE HAN PRES PART EN EL CONCURS D'EDIFICIS ESCOLARS

El nombre de Municipis concursants, que és en total de 17, queda reduït a 16 per haver-se exclòs del concurs el Municipi del Bruch per no reunir la seva proposta les condicions fixades en les Bases del referit concurs. Els Municipis admesos són els següents:

Barcelona

Capolat. (Sol·licita el projecte n.º 1.)
Pachs. (Projecte n.º 1.)
Talamanca. (Projecte n.º 1.)
Sentmenat. (Projecte n.º 3.)
Balsareny. (Projecte n.º 4.)
Santa Margarida de Montbui. (Projecte n.º 4.)
Ullastrell. (Projecte n.º 4.)

Girona

Sant Julià de Ramis. (Projecte n.º 1.)
Palau Sabardera. (Projecte n.º 4.)
Vilobí de la Selva. Projecte n.º 4.)

Lleida

Salardú. (Projecte n.º 1.)
Torms. (Projecte n.º 2.)

Bellvis-Poal. (Projecte n.º 4.)
Sarroca. (Projecte n.º 4.)

Tarragona

Masó. (Projecte n.º 1.)
Castellvell. (Projecte n.ºs 3 o 4.)

Acordà el Consell que les ofertes dels referits Municipis (fetes en les sol·licituts que presentaren per a la construcció d'edificis escolars) passessin a informe, respectivament i segons correspongui, dels senyors arquitectes D. Adolf Florensa (autor dels projectes n.ºs 1 i 2), D. Antoni Folguera (autor del projecte n.º 3) i D. Francesc de P. Nebot (autor del projecte n.º 4), als efectes de procedir, entre altres extrems de llur competencia, a un càlcul de valoració i comparació de les dites ofertes; havent-se de fer avinent als pobles concursants que no haguessin presentat les sol·licituts en deguda forma, o que per qualsevol causa haguessin deixat de remetre algún dels documents que s'indiquen com a necessaris en les Bases del referit concurs, la obligació en què estàn de subsanar la omissió a la major brevitat, si volen ésser compresos en l'acord resolutori del repetit concurs.

(Sessió del dia 10 de setembre.)

Anexe núm. 20

ADJUDICACIÓ D'EDIFICIS ESCOLARS

Atenent-se a les Bases de la Convocatoria del Concurs per a l'adjudicació dels Edificis Escolars; tenint en compte els requisits essencials de construir un model de cada un dels quatre tipus proposats pel Consell d'Investigació Pedagògica i que cada un dels models acceptats calía adjudicar-lo, a una de les provincies catalanes; i atès també l'informe tècnic dels senyors arquitectes, autors dels quatre projectes, referents a la valoració de les ofertes dels Municipis concursants a l'objecte de tenir-la present com a condició supletoria per a l'adjudicació, el Consell Permanent deliberà d'aquesta guisa: Torms, de Lleida, és l'únic poble, entre tots els concursants, que demanava el projecte n.º 2. Quedà, doncs, automàticament, adjudicat a Torms el dit projecte, i exclosa, en conseqüencia, la provincia de Lleida d'opció posterior a altres edificis. Entre els tres projectes restants i dintre de les tres provincies corresponents, se va mirar quin era el poble en la oferta del qual es fes millor bonificació, resultà ésser Palau Sabardera, de Girona. Ell fou l'afavorit amb la concessió de l'edifici n.º 4 que demanava, i exclosa de tota nova opció, com era just, la provincia de Girona. Quedaren, aleshores, dues provincies, els pobles de les quals no tenien concedit model. ¿Quin poble, entre les dues, feia més bona oferta? Sentmanat, que volía el projecte n.º 3. I, en adjudicar-se-li, quedà servida i exclosa, a la vegada,

la provincia de Barcelona. Solament, en aquest punt les coses, hi havía la provincia de Tarragona sense edifici concedit. Masó, de la referida provincia, demanava el projecte n.º 1. I adjudicant a Masó el dit edifici, acabà la missió distributiva del Consell en aquesta materia.

Així, doncs, el concurs d'Edificis Escolars quedà resolt en la forma següent:

Tipus n.º 1 (Arquitecte D. Adolf Florensa), al poble de Masó (Tarragona).

Tipus n.º 2 (del propi Arquitecte, al poble de Torms (Lleida).

Tipus n.º 3 (Arquitecte D. Antoni de Falguera), al poble de Sentmanat (Barcelona).

Tipus n.º 4 (Arquitecte D. Francesc de P. Nebot), al poble de Palau-Sabardera (Girona).

Palau de la Generalitat, 4 de novembre de 1915.

El Secretari interí.
LLUÍS JANER

Anexe núm. 21

PLA I PRESSUPOST DE L'ESCOLA D'ESTIU PER A 1915, PRESENTAT PEL CONSELL D'INVESTIGACIÓ PEDAGÒGICA, EN COMPLIMENT DE L'ACORD DEL CONSELL PERMANENT DE LA MANCOMUNITAT, EN SESSIÓ DEL DIA 19 DE MAIG PROP-PASSAT

I. Es proposa que l'Escola d'Estiu funcionarà del 25 de juliol al 22 d'agost; calcular una assistencia d'uns 250 alumnes, i fixar el preu d'inscripció en 5 pessetes per als professionals de la Pedagogía i en 25 pessetes per als no professionals.

II. Es proposa considerar la jornada escolar dividida en quatre períodes de treball: un primer període (de dos quarts de nou a les deu) per a classes de caràcter intel·lectual i per a classes de laboratori, un segón període (d'un quart d'onze a tres quarts de dotze) per a classes més lleugeres i de caràcter manual, un tercer període (de les dotze a la una) dedicat a conferencies, i un quart període (de tota la tarda) destinat a excursions; calculant-se, en general, en 25 els alumnes per a cada classe. Cada alumne podrà assistir a una classe de primer període, a una altra de segón, i a totes les conferencies.

III. Es proposen les següents materies per a ésser ensenyades en el primer període:

Ortografia catalana. Professor, D. Pompeu Fabra.

Literatura catalana moderna. Professor, D. Carles Riba Bracons.

L'ensenyança de la Gramàtica. Professor, D. Manuel de Montoliu.

Psicologia fisiològica. Professor, D. Francisco Barbens.

Economia domèstica. Professora, D.ª Rosa Sensat.

Historia de l'Art. Professor, D. Joaquim Folch i Torres.

Pràctiques de Fisiologia botànica. Professor, D. P. Joaquim Barnola.

Pràctiques de Química elemental. Professora, senyoreta D.ª Concepció Farràn.

Pràctiques de Zoologia elemental. Professor, D. P. J. Bordas.

Lectura i Declamació. Professor D. Adrià Gual.

IV. Es proposen les següents materies per a ésser ensenyades en el segón període:

Ampliació de Dibuix. Professor, D. Francesc de A. Galí.

Dibuix de Croquis i d'Estilització. Professor, don Francesc de P. Nebot.

Dibuix linial i de perspectiva. Professor, D. Ramón Puig Gairalt.

Treball manual educatiu. Professor, D. B. Colarossi.

Cistelleria. Professors, distints fadrins de l'ofici.

Modelat. D. Esteve Monegal.

Cançons escolars. Professor, D. Joàn Gibert i Camins.

Educació física elemental. Professor, D. Langlois du Feu.

Gimnàstica rítmica. Professor, D. Joàn Llongueras.

Ballets populars catalans. Professor, D. Aureli Capmany.

V. Es proposen per al tercer període les següents conferencies:

El mètode Montessori en ses aplicacions a l'ensenyança dels párvuls i a l'ensenyança elemental. Vuit conferencies per D.ª Agna Maccheroni.

La llibertat en el mètode Montessori, pel doctor D. Frederic Clascar.

Fisiologia de la Pedagogia, per D. Eugeni d'Ors.

La Pedagogia d'Herbart, per D. Alexandre de Tudela.
Els «tests» de Binet, per D.ª Elionor Serrano.
Higiene de l'Escola, pel Dr. D. Eduard Xalabarder.
La finalitat del mètode d'educació pel ritme, per don Joàn Llongueras.
L'alimentació racional, pel doctor D. Josep Tarruella.
L'Agricultura científica i el mestre rural, per don Josep M.ª Valls.
L'Art popular a Catalunya, per D. Joaquim Folch i Torres.
La Ciutat jardí, per D. Guillem Busquets.
La futura Exposició d'Industries Elèctriques de Barcelona, per D. Marià Rubió.
La lluita per la Higiene i per la puresa dels aliments, pel doctor D. Josep Agell.
La dòna i el futur, dues conferencies per D. Eladi Homs.

VI. Es proposa que les visites de les tardes, pagant-se les despeses de tramvíes els alumnes, es facin a establiments d'ensenyança, a museus i centres d'art, a Corporacions científiques i culturals, i a fàbriques i altres centres d'elaboració de subsistencies.

VII. Es proposa organitzar concerts i manifestacions artístiques, les tardes dels diumenges, en obsequi dels alumnes provinents d'escoles rurals.

VIII. Es proposa retribuir en 250 pessetes les vint-i-quatre lliçons d'una hora i mitja que haurà de donar cada professor sobre la materia que se li assigna, i, en 20 pessetes cada conferencia d'una hora (tercer període). Els tècnics del Consell d'Investigació Pedagògica que donin algún curs o conferencia no percebràn cap remuneració.

IX. Es proposa designar, perquè actúi com a Director de l'Escola d'Estiu (sense retribució), el Secretari del Consell d'Investigació Pedagògica, i nomenar un secretari, qui haurà treballat durant els mesos de juliol i agost, al qual se retribuirà el doble que un professor.

X. Es proposa el següent pressupost:

Despeses

19 professors, a 250 pessetes	4,750
21 conferencies, a 20 pessetes	420
Un secretari (juliol i agost)	500
Material	500
Impresos i segells	480
Despeses generals (neteja, transports, etc.)	300
Festes i concerts	625
Imprevistos	500
	8,075

Ingressos

250 matrícules, a 5 pessetes	1,250
Despeses	8,075
Ingressos	1,250
Dèficit total	6,825

XI. Es proposa facultar el Director de l'Escola d'Estiu perquè, en portar el pla a realització, faci aquelles adaptacions que siguin necessaries.

(Sessió del dia 8 de juliol.)

El Consell Permanent;
Vist el Pla i Pressupost de l'Escola d'Estiu presentat pel Consell d'Investigació Pedagógica:
Ha deliberat:

I. S'aprova l'ordre de períodes d'ensenyament i la distribució de materies que serán objecte de les lliçons de l'Escola d'Estiu.

II. S'aproven els pressupostos per al funcionament de l'Escola presentats pel Consell d'Investigació Pedagògica.

III. Es faculta el Director de l'Escola d'Estiu perquè en la realització del pla aprovat faci aquelles adaptacions que siguin necessaries.

Palau de la Generalitat, 8 de juliol de 1915.

El Secretari interí
LLUIS JANER

ANEXE NÚM. 18

EDIFICIS ESCOLARS

A) REDACCIÓ DELS PROJECTES D'ESCOLES

Acordà el Consell encomanar als senyors Arquitectes D. Antoni de Falguera, D. Adolf Florensa i D. Francisco de P. Nebot, autors respectius dels projectes d'edificis escolars adjudicats en virtut del darrer concurs, la direcció i immediata realització de les obres i la redacció dels projectes de plecs de les condicions de subhasta.

(Sessió del dia 2 de desembre de 1915.)

B) INFORME DE L'ARQUITECTE D. ADOLF FLORENSA REFERENT A L'ACORD ANTERIOR

«EXCM. SENYOR:

»Per donar compliment a un acord del Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya, va començar, el que subscriu els treballs, per formular les condicions de subhasta dels projectes d'edificis escolars nombres 1 i 2, dels quals és autor.

»La naturalesa d'aquests projectes, que es van fer sense una destinació determinada dintre Catalunya, feia indispensable, per a fer-ne possible l'adaptació local una previa i detinguda visita de reconeixement als pobles on s'han de construir. Són aquests, segons la

designació feta pel Consell, Masó (Camp de Tarragona) per al projecte nombre 1, i Torms (Garrigues), per al nombre 2. Així doncs, el que subscriu, malgrat les dificultats que presentava el viatge, amb motiu de la mala estació i poques comunicacions, es traslladà immediatament als llocs esmentats. Entre les observacions recollides, creu que n'hi ha alguna prou interessant perquè el Consell en tingui esment abans de portar més endavant els treballs.

»Abans que res, ha de fer constar aquí el seu agraïment per les atencions de tota mena rebudes en ambdós pobles, tant de les Autoritats com dels particulars, al fons de les quals es veia un pregón sentiment de gratitut envers la Mancomunitat i una íntima convicció de la importancia essencial del problema del modern ensenyament.

»En quant al terreny i demés ofertes, Torms, que va ésser el primer poble visitat, ofereix 600 metres quadrats d'extensió, que s'havía acordat adquirir d'una finca de relativa extensió situada prop del poble, deixant a la decisió de l'Arquitecte l'elecció definitiva de l'emplaçament i la forma del solar. Degut a aquesta circumstancia, es va poder fixar un rectangle de 20 metres per 30, donant a un carrer que l'Ajuntament, atenent a indicacions del subscrit, acordà eixamplar a 8 metres de 4'50 que en tenía, i a un camí de 5 metres. Aquest terreny, elevat, gaudint d'una extensa vista, permetrà col·locar magníficament l'edifici escolar, orientant al migdía el porxo cobert, i quasi al nord les finestres que han de donar llum a la classe.

»Els materials oferts són pedra picada i per mampostería, bigues de fusta i teula procedents d'un molí construït fa trenta o quaranta anys. Tot aquest material és prou bo, i dintre, cada classe, serà suficient per a tot l'edifici nou. Per a poder fer aquest aprofitament, caldría modificar el projecte, respectant la seva disposició, puix s'havía suposat que es construiría pels procediments

usuals al Pla de Barcelona. Aquesta adaptació, que, naturalment, ja es va preveure al fer el projecte, no modificarà en res les seves condicions, i espera el subscrit que el Consell donarà autorització per a fer-la.

»En quan a Masó, on s'ha de construir l'edifici escolar nombre 1, el terreny ofert també té molt bones condicions, donant front a la carretera i al carrer que, per acord de l'Ajuntament, es dirà, d'aquí endavant «de la Mancomunitat». L'adaptació que s'ha de fer al projecte a causa dels materials i mètodes de construcció no el modifica en res, puix es redueix a fer les parets de mampostería en lloc de tapia, com s'havía suposat.

»Però hi ha una circumstancia sobre la qual creiem que el Consell haurà de fixar la norma a seguir. Els representants del poble van demanar que, al construir l'edifici, es fes per a 60 alumnes almenys, per ésser aquests els que hi ha al poble. Això, en primer lloc, suposa una modificació tan essencial al projecte (fet actualment per a 33 alumnes), que quasi constituiría un tipus diferent del que la Mancomunitat vol assajar. A més, en l'expedient de la sol·licitut del poble de Masó figura un certificat del cens escolar fet pel Secretari de l'Ajuntament i Junta local ensenyament primari, que fixa el nombre d'alumnes en 30. Com que és una qüestió que resulta important dintre la reduïda extensió del projecte, no havem volgut passar endavant sense que el Consell Permanent en tingués coneixement i decidís ço que més convingui.

»Aquests, són, Excm. Senyor, els resultats de l'estudi fet sobre les localitats on s'han de construir els edificis en qüestió. Així que el Consell s'hagi dignat pendre les resolucions que tenim l'honor de demanar-li, la tasca de preparar les subhastes i l'execució dels projectes seràn portades ràpidament a cap.

»Barcelona, 23 de desembre de 1915. — Adolf Florensa, Arquitecte.»

C) Realització de les obres

La Presidencia manifestà que, pel mestre de Sentmenat, tenía informes que no són 84, sinó 200, els alumnes d'aquella localitat als quals afecta l'acord del tipus d'edifici escolar adjudicat a la població, pel qual motiu s'imposa, tant de Sentmanat com de Masó, una revisió de l'expedient per a l'adjudicació dels edificis que els foren concedits, encomanant-se el dit estudi als Consellers Srs. Argemí i Pereña, i avisant-se mentrestant els pobles esmentats perquà aclareixin la contradicció existent entre les certificacions que acompanyaren, les demandes respectives i les dades posteriorment obtingudes; o, en tot cas, si no existeix en realitat contradicció, perquè precisin el cens escolar de manera que no doni lloc a dubtes ni confusions.

(Sessió del dia 29 de desembre de 1915.)

Acord fou pres d'encomanar a l'Arquitecte senyor Florensa, autor del projecte d'edifici escolar nombre 1, concedit al poble de Masó (Tarragona) en virtut del concurs darrerament celebrat, la redacció del plec de condicions per a la immediata realització de les obres de construcció del dit edifici.

(Sessió del dia 3 de febrer de 1916.)

D) Subhasta de les obres pera la construcció dels edificis escolars

Acord fou pres de procedir a la subhasta per a adjudicar la construcció dels edificis escolars, projectes nombres 1 i 2, que en son dia es van concedir als pobles de Masó (provincia de Tarragona) i Torms, (provincia de Lleida), respectivament, de conformitat amb allò que disposen els textos legals aplicables a aquests afers; aprovant-se, a aquest efecte, els plecs de condicions que hauràn de regir les esmentades subbastes.

(Sessió del dia 2 de març de 1916.)

Aprovà le Consell el plec de condicions per a la subhasta de les obres de l'edifici escolar concedit en virtut de concurs a la població de Palau-Sabardera, acordant-se anunciar immediatament la dita subhasta.

(Sessió del dia 16 de març de 1916.)

E) Nou concurs entre els pobles de la provincia de Barcelona

Fou comunicat al Consell l'ofici de l'Alcaldía de Sentmenat renunciant la concessió de l'edifici escolar model nombre 3, que fou adjudicat a aquella població en virtut de concurs, per considerar el dit tipus insuficient per a les necessitats pedagógiques de la localitat. Acceptada pel Consell la renuncia del Municipi de Sentmenat als drets de construcció del referit tipus d'edifici escolar, acord fou pres d'anunciar un nou concurs del propi tipus entre els pobles de la provincia de Barcelona.

(Sessió del dia 26 de febrer de 1916.)

Havent estat presentada per l'Ajuntament de Sentmenat, i acceptada pel Consell, per falta d'adaptació del projecte a les necessitats d'aquella localitat, la renuncia de la concessió de l'edifici escolar model nombre 3, que fou adjudicat a aquella població en virtut del corresponent concurs, el Consell Permanent, en reunió celebrada el dia 26 del prop-passat gener, acordà anunciar un nou concurs per a la construcció del propi tipus nombre 3, recomanat pel Consell de Pedagogía, entre els pobles de la provincia de Barcelona, sempre que hi hagi sol·licitants en condicions; encarregant la pedagogía, decoració i mobiliari al referit Consell de Pedagogía, i la direcció de les obres a l'autor del projecte.

Descripció del projecte nombre 3

Arquitecte D. Antoni de Faliguera. — Escola amb planta baixa, de dues aules de 42 alumnes cada una, conforme al mètode Montessori, sala de treballs manuals, vestíbul, sala de professors, lavabos, i dos water-closets, reformant els quals podria l'edifici servir també per a escola de nenes i escola de nens. El seu preu, de pessetes 24,949'15, fa, amb el 14 per 100 addicional, un pressupost de contracta de 28,622'03 pessetes, i, afegint-hi el 10 per 100 convencional de moblatge, dóna un cost total de pessetes 31,484'23.

BASES DEL CONCURS

1.ª Essent l'edifici que ara es proposa construir la Mancomunitat de Catalunya per a pobles de dos mestres i un cens de 42 nois i 42 noies, de sis a dotze anys, o barris on visquin 84 alumnes del mateix sexe, únicament es poden admetre a concurs els Municipis que reuniexin alguna de les dues condicions expressades, procurantcada sol·licitant indicar quina de les dues variacions, dintre el mateix model, creu més convenient a les circumstancies de la localitat.

2.ª És condició indispensable la cessió gratuïta dels terrenys, en punt ben sà, en els afores i immediat al nucli de població, lluny de femers, corrals, cementiris i llocs els aires mefítics dels quals perjudiquin la salut dels escolars, i d'una extensió mínima de 700 metres quadrats, d'un nivell pla o lleugerament pendent. Al compromís obligat de cedir el solar, les dimensions i emplaçament del qual cal descriure, cada Municipi oferirà l'altra ajuda que pugui oferir: pecuniaria de quantitat fixa o de determinat tant per 100 de la construcció, materials, jornals, etc.

3.ª Els Municipis sol·licitants hauràn d'acreditar

que estàn al corrent de pagament del contingent exigible per la Diputació.

4.ª Els sol·licitants descriuràn també les condicions de l'escola actual, si la posseeixen, certificant al mateix temps el cens escolar, nombre de nois i noies de sis a dotze anys, període d'ensenyament obligatori, comptant els matriculats actualment a les escoles i els que per qualsevulga causa no hi assisteixin.

5.ª El Consell Permanent es reserva el dret d'acordar la construcció del model indicat d'escola, segons cregui més favorable als suprems interessos de l'ensenyament, podent al dit efecte assessorar-se de quantes circumstancies concorrin per al major bé i profit de l'obra educativa a què l'edifici es dedica.

6.ª Les instancies, detallades de conformitat a les Bases transcrites, hauràn d'ésser adreçades pels Alcaldes al President de la Mancomunitat de Catalunya per tot el dia 14 d'abril vinent, a vuit hores del vespre.

Barcelona, 14 de febrer de 1916.

Acordà el Consell encomanar a la Secció de Governació l'informe de les instancies i ofertes presentades al concurs per a l'adjudicació d'un edifici escolar a la provincia de Barcelona, la qual, per renuncia de la població designada en el concurs anterior, quedà sense l'edifici adjudicat en el referit concurs general, que correspón al tipus nombre 3 dels quatre tipus d'escola objecte d'aquell concurs.

(Sessió del dia 18 d'abril de 1916.)

De conformitat amb el dictamen de la Secció de Governació, resolgué el Consell adjudicar al Municipi de Sant Llorens Savall, de la provincia de Barcelona, el projecte d'edifici escolar model n.º 3, acceptant les ofertes del referit Municipi i encarregant la Direcció de les obres a l'autor del projecte D. Antoni de Falguera, junt amb la redacció del plec de condiciones que ha de regir

en la corresponent subasta, que s'acordà convocar dintre els termes legals.

(Sessió del dia 25 d'abril de 1916.)

Anexe núm. 19

PARTICIPACIÓ AL CURS MONTESSORI

Acordà el Consell contribuir a l'eficacia i fecunditat del curs internacional Montessori que, a càrrec de la doctora María Montessori, es celebrarà a Barcelona des del 15 de febrer al 15 de maig pròxims, oferint la matrícula al dit curs a quatre mestres oficials de cada una de les provincies catalanes, la designació dels quals serà interessada per les Corporacions professionals de les respectives capitals; i quatre matrícules més a professors particulars de Catalunya.

(Sessió del dia 12 de gener de 1916.)

Acordà el Consell concedir un termini, que finirà el dia 31 de gener, per a la petició de les quatre matrícules al Curs Montessori, ofertes, entre altres, a quatre professors particulars de Catalunya, els quals podràn dirigir les sol·licituts llurs a la Secretaría del Consell Permanent, acompanyant-les de la relació de mèrits i treballs que creguin oportuns.

(Sessió del dia 19 de gener de 1916.)

Estudià el Consell les instancies presentades al concurs per a l'adjudicació de quatre matrícules al curs Montessori ofertes a quatre mestres particulars de Catalunya. Ateses les dites instancies, i hagut esment de les

respectives relacions de mèrits que les acompanyen, resolgué el Consell la concessió d'una matrícula a cada una de les provincies catalanes, en la següent forma: D.ª Julita Farnés, de Barcelona; D.ª Mercè Cristany i Català, de Girona; D.ª Victorina Vila de Godàs, de Lleida, i D.ª María Josefa Potau, de Tarragona.

De conformitat amb els informes-proposta de les Associacions provincials de mestres oficials de Girona i Barcelona, acordà el Consell la concessió de les quatre matrícules al curs Montessori ofertes, respectivament, a quatre mestres oficials de les dites provincies, en la forma següent: de la provincia de Girona, a D.ª Adela Trayter i Colls, de La Bisbal; D.ª Francisca Colomer i Brugué, de Girona; D.ª María Pérez, de Cadaqués, i D.ª Agna Rubíes i Monjonell, de Girona; i, de la provincia de Barcelona, a D.ª María Baldó, de Barcelona; D.ª Carme Ambròs, de Badalona; D.ª Josefa Vila, de Manresa, i D.ª Magdalena Rosell, de Terrassa. I disposà el Consell que fos comunicat d'aquesta guisa a la Secretaría del Curs Montessori i a les Associacions provincials de Girona i Barcelona que han fet les propostes, perquè comuniquin a les interessades llur designació.

(Sessió del dia 3 de febrer de 1916.)

De conformitat amb l'informe-proposta de l'Associació provincial de mestres oficials de Tarragona, acordà el Consell la concessió de les quatre matrícules al Curs Montessori ofertes a quatre mestres oficials de la dita provincia, en la forma següent: D. Antoni Ardèvol, d'Ulldemolins; D.ª Agna Perona, de Masllorens; D.ª Angela Espina, de Reus, i D.ª Josefa Gil, de Montblanch, disposant que fos comunicat d'aquesta guisa a la Secretaría del Curs Montessori i a l'Associació provincial de Tarragona, que ha fet la proposta perquè es comuniqui a les interessades llur designació.

(Sessió del dia 9 de febrer de 1916.)

Fou confirmada la designació autoritzada per la Presidencia, que, de conformitat amb l'informe-proposta de l'Associació provincial de mestres oficials de Lleida, otorgà les quatre matrícules gratuïtes al Curs Montessori ofertes a quatre mestres oficials de la dita provincia, en la forma següent: D.ª Trinitat Colomina, d'Arbeca; D.ª María de l'Assumpció Rodón, de Olius; D.ª Carme Ordi, de Torregrossa, i D.ª María de la Concepció Mestres, d'Alguaire.

(Sessió del dia 16 de febrer de 1916.)

ANEXE NÚM. 20

BIBLIOTEQUES POPULARS

A) CONCURS PER A L'ADJUDICACIÓ DE BIBLIOTEQUES

Foren comunicades al Consell les sol·licituts presentades al concurs obert entrel ocalitats de Catalunya per a l'establiment de Biblioteques populars, acordant-se excloure, per no avenir-se amb les condicions fixades en les Bases corresponents, les peticions de Berga i Manresa, i passar les sis instancies restants, junt amb les respectives ofertes, al Consell d'Investigació Pedagògica, perquè, amb subjecció a la segona de les Bases del referit concurs, informi raonadament sobre les esmentades sol·licituts des del doble punt de vista de l'acceptació de cada una d'elles i de la gradació de llur importancia. Les dites sis instancies pertanyen als Municipis d'Olot, Sitges, Sant Hilari Sacalm, Sallent, Valls i Sabadell.

(Sessió del dia 18 de novembre de 1915.)

B) ACORD D'ADJUDICACIÓ DE BIBLIOTEQUES

De conformitat amb l'informe del Consell d'Investigació Pedagògica referent a les sol·licituts presentades al concurs per a l'instauració de Biblioteques populars, i atès el parer dels Consellers Srs. Argemí, Pereña i Riera, constituïts en Ponencia per a dictaminar-lo, acordà

el Consell adjudicar les Biblioteques objecte del concurs a les següents poblacions i en la forma que es detalla: a Sallent una Biblioteca de segón grau, a Sabadell una de primer grau, a Olot una de primer grau, i a Valls una altra de primer grau; dolent-se de no poder augmentar el nombre d'adjudicacions amb la repetició del segón grau a Sitges, i de no poder adjudicar el tipus de Biblioteca de tercer grau per no estar l'única població peticionaria (Sant Hilari) dintre les Bases del concurs.

(Sessió del dia 23 de desembre de 1915.)

Anexe núm. 21

Informe del Consell d'Investigació Pedagògica sobre les sol·licituts per a la instauració de Biblioteques populars

L'encàrrec de la Mancomunitat de Catalunya al Consell d'Investigació Pedagògica és complex. L'examen de les peticions de Biblioteques populars procedents de localitats de Catalunya ha d'ésser realitzat per aquest Consell des del doble punt de vista d'acceptació de cada sol·licitut i de la gradació de la seva importancia.

Aquesta tasca, emperò, ha vingut simplificada pel fet que el Consell de la Mancomunitat ha curat ja de fer qualificar per son Servei administratiu algunes de les peticions que no s'ajustaven a les Bases del concurs oportunament publicades. En aquest cas s'han trobat les peticions procedents dels Municipis de Manresa i Berga; havent-se, en virtut d'això, passat únicament al Consell les sol·licituts procedents de les sis localitats següents: Sant Hilari Sacalm, Olot, Valls, Sallent, Sitges i Sabadell. De cada una d'aquestes localitats la petició procedeix de la Corporació Municipal.

Amb tot, és dubtós fixar si la petició procedent de Sant Hilari Sacalm es troba dins es condicions anunciades. La setena base del concurs preceptúa que, essent els ofertors els Municipis, llurs oferiments hauràn d'estar aprovats en sessió i per la Junta de Vocals

Associats». Ara bé: la comunicació que procedeix de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm figura en l'expedient. Anuncía estar convocada per al 21 d'octubre la Junta de Vocals Associats que ha d'aprovar la proposició d'instauració de Biblioteca popular, ja aprovada en sessió municipal. Però en l'expedient no figura cap ulterior comunicació de l'Ajuntament de Sant Hilari, cosa que pot deixar el dubte sobre si la proposició ha rebut abans del dia 30 d'octubre la corresponent sanció exigida per la base setena del concurs.

Les restants cinc peticions es distribueixen segons el grau de Biblioteca demanat, de la següent manera:

Sol·licitut de Biblioteques de primer grau: Sabadell, Olot, Valls.

Sol·licitut de Biblioteques de segón grau: Sallent, Sitges.

Totes elles són, no únicament acceptables, sinó dignes de particular lloança, havent algunes millorat sensiblement el mínimum de condicions exigit per la Mancomunitat.

Des d'aquest punt de vistade la gradació en aquest millorament (i prescindint de moment de la consideració apuntada per acord de la Mancomunitat que en quant fos possible fóra preferida una selecció que permetés distribuir les quatre Biblioteques d'instauració acordades per a l'any pròxim entre les quatre provincies i entre els tres graus), la gradació quantitativa entre les diferents sol·licituts sembla que es pot establir així:

1.ª Sol·licitut del Municipi de Sallent. Ofereix terreny; instal·lació i servei d'aigua, llum, etc.; 500 pessetes de subvenció anual (és a dir que per una Biblioteca de segón grau ofereixen una subvenció de primer grau, resultant el mínimum millorat en un 66 per 100), a més, ofereix ingressar en la nova institució que es creï els fons procedents d'una actual Biblioteca Sallentina composta actualment de 1,338 volums.

2.ª Sol·licitut del Municipi de Sabadell. Ofereix

terreny; instal·lació i servei d'aigua, llum, etc.; 750 pessetes de subvenció anual (és a dir que el mínimum és millorat en un 50 per 100).

3.ª Sol·licitut del Municipi d'Olot. Ofereix terreny; instal·lació i servei d'aigua, llum, etc.; 600 pessetes de subvenció anual (és a dir, que el mínim és millorat en un 10 per 100). El terreny ofert per aquest poble ha estat sembla, promès per aquest objecte pel patrici Sr. Malagrida, i forma part d'un bell eixample de la població, permetent concedir a l'edifici que la Mancomunitat hi instal·li, un bon esplai, voltar-lo de jardins, etc.

4.ª Sol·licitut del Municipi de Valls. Ofereix terreny; instal·lació i servei d'aigua, llum, etc.; 600 pessetes de subvenció anual (10 per 100 de millora).

5.ª Sol·licitut del Municipi de Sitges. Ofereix el mínimum de condicions exigides. A més ofereix l'exempció dels arbitris municipals sobre modificacions, entroncaments i clavegueres, i altres. (Aquesta exempció creiem que també s'ha de considerar com oferta en les sol·licituts anteriors.)

Això des del punt de vista exclusiu de la gradació quantativa. Des del punt de vista moral, creiem que cal tenir en compte principalment el bell esclat d'opinió entusiàstica que s'ha produït a la ciutat de Sabadell i a la vila d'Olot, en les quals tots els nuclis importants de vida corporativa s'han unit en un moviment unànim per demanar de llurs Municipis la correspondencia a l'oferiment de la Mancomunitat. A Olot els sol·licitadors han estat totes les societats, sense excepció, de la vila; i l'interès d'informació i de gestió, abans i després de la petició oficial, s'ha manifestat molt vivíssim. També s'ha manifestat molt intens a Sallent, per part, sobretot, del benemèrit Ajuntament d'aquesta localitat, el qual, apart d'haver ja demostrat un real i antic interès en la forma de tenir ja instal·lada una Biblioteca anterior, ha multiplicat després les seves gestions; personant-se repetidament a Barcelona els seus dignes Alcalde i Secre-

tari a fi de cridar l'atenció a favor del seu noble propòsit al Consell d'Investigació Pedagògica i a l'Obra de Biblioteca Popular.

En quant a la previsió del profit futur de les respectives instauracions, creiem que totes les sol·licituts compreses en la llista anterior mereixen gran interès. Totes són de localitats on hi ha forts nuclis de població, han demostrat sovint, en altres manifestacions, amor decidit a la cultura i a la lectura. Sallent, que potser, demogràficament, es menys considerable, ha subratllat en canvi la utilitat, i àdhuc la necessitat, d'una Biblioteca en el lloc, creant ja anteriorment l'orgue adequat a aquesta necessitat.

També sembla digne de tenir-se present a favor de Sitges el fet de comptar ja aquesta vila amb institucions de caràcter artístic que atrauen l'atenció d'excursionistes i turistes i han inclós el nom d'aquesta bella vila en el llibre d'or de la cultura. La bella propietat *Maricel*, el Museu del Cau Ferrat, farien útil companyia a un alberg com la Biblioteca; i una instauració en lloc tan visitat i de bon record com la vila de Sitges indubtablement faría molt coneguda i celebrada la instauració allà d'una Biblioteca particular, contribuint així al fi útil de la difusió de la idea i de l'emulació per a col·laborar-hi.

A favor de Valls es pot al·legar que aquesta població és l'única de la provincia de Tarragona que ha acudit a concurs, repartint-se les demés peticions entre Barcelona i Girona.

L'elecció, doncs, es fa difícil entre les cinc sol·licituts que sembla que poden acceptar-se definitivament. Si l'acord de la Mancomunitat de Catalunya hagués estat d'instaurar l'any pròxim, no quatre Biblioteques, sinó cinc, aquest Consell no vacil·laría a informar en el sentit que les sol·licituts de Sabadell, Olot, Valls, Sitges i Sallent mereixíen totes ésser ateses. Col·locada la qüestió dins el límit de ço que està preceptuat, i forçats a una gradació de sol·licitut, que tingués en compte tots els

anteriors elements, aquest Consell ha decidit, després del detingut estudi de les circumstancies, proposar l'ordre següent:

1.ª Sol·licitut del Municipi de Sallent.
2.ª Sol·licitut del Municipi de Sabadell.
3.ª Sol·licitut del Municipi d'Olot.
4.ª Sol·licitut del Municipi de Valls.
5.ª Sol·licitut del Municipi de Sitges.

És d'esperar que les localitats que, per deficiencia formal o per altra raó, no hagin pogut aquest any quedar ateses, mantindràn l'interès per l'ennoblidora instauració i es presentaràn potser en nova formació al concurs de l'any pròxim. Llur desig no haurà estat així desatès, sinó simplement ajornada d'un any l'execució del mateix.

Barcelona, 15 de desembre de 1915. — Consell d'Investigació Pedagògica.

III

ESCOLA GENERAL PER CORRESPONDENCIA

És un distintiu de l'època nostra la fretura de canalitzar i estendre l'ensenyança de faisó que penetri totes les regions de l'organisme social i faci arribar a cada ciutadà la part corresponent de cultura perquè el seu treball rendeixi el màxim de profit. Cal, quan l'acció educadora és propulsada en la nació, que ningú quedi desemparat extra-radi de sos beneficis. És feina d'anys la d'afinar aquesta circulació vital de manera que irradii proporcionalment per tot i funcioni amb normalitat. Per això les institucions culturals i pedagògiques es multipliquen amb característiques sempre diferents, pugnant per adaptar-se cada vegada més a l'organisme col·lectiu i atendre'l amb major eficacia i precisió en tots els seus aspectes.

Entrant únicament en el terreny pràctic del ensenyament tècnic, els procediments per fer arribar el benefici dels coneixements als que no podrien posseir-los usant dels mitjans ordinaris, es multipliquen diariament amb gran diversitat d'organització i amb infinida gama de detalls pràctics. Així, a més de les tradicionals Escoles d'Arts i Oficis que funcionen amb parella organització a tot arreu del món, tenim les

Escoles dominicals, els cursos de vespre, els Cursos professionalss de temporada, els Cursos ambulants, les Estacions experimentals, les Escoles d'Estiu, i moltes altres d'inacabable i fluctuant varietat.

Entre aquestes organitzacions, ha pres peu, ara de poc, l'ensenyament per correspondencia; sistema que, dirigint-se amb preferencia a tot home que no troba possibilitat d'assistir a les aules per dificultats principalment econòmiques o per obligacions de caràcter personal, escau posar entre aquelles institucions que, dins de llur fi pedagògic, involucren un fi social de molta trascendencia.

Les Escoles per Correspondencia han nascut, històricament, de dues necessitats: 1.ª, atendre l'estudiós que vol perfeccionar o posar al dia la seva cultura humanista o tècnica, de casa estant; i 2.ª, guiar l'obrer que desitja millorar el seu treball o preté únicament resoldre dubtes i conflictes pràctics que se li presenten, sense abandonar la seva feina.

En l'últim terç del segle passat, es donen a Anglaterra i als Estats Units dues manifestacions independents i paral·leles, que han concretat ço que avui es nomena *ensenyament per correspondencia*. La primera d'aquestes manifestacions és enterament universitaria, i es troba a Anglaterra amb la formació d'extensions universitaries, de societats per al foment de l'estudi a casa, «Societies to encourage Studies at Home», imitades als Estats Units, que després concretaren a Boston una «Correspondence University», i més endavant, a la Universitat de Chicago, sota la presidencia del doctor Harper, constituiren la «Correspondence Division of the University Extension Departament», organitzada també en altres Universitats nord-americanes, com les de Wisconsin, Brown, Kansas, Nebraska. L'altra manifes-

tació d'estudis per correspondencia és d'origen obrer, i va néixer entre els minaires de Pensilvania, que foren correspostos per un diari que dedicava una part de les seves columnes a contestar les preguntes que li dirigien els treballadors. El procediment va tenir acceptació, i provocà l'organització de cursos complets de minería, que més endavant s'estengueren a altres materies i donaren naixença, pocs anys després, a la famosa Escola Internacional per Correspondencia, de Scranton, que tracta més de doscents assumptes i té alumnes a tot arreu del món.

El doble origen de les Escoles per Correspondencia ha quedat esborrat, sens dubte; però els dos tipus d'organització a què donaren naixença no s'han arribat a fondre, si bé en el decurs de llur evolució han determinat diferencies que ja no rauen precisament en les materies d'ensenyament, sinó en l'esperit que presideix llur actuació. Ell ha originat els dos tipus d'Escola que actualment s'usen en l'ensenyament. L'un és el tipus prou conegut d'Escola de gran públic i ampla circulació, que, indubtablement, a voltes es dóna a les edicions barates de la cultura posada amb massa facilitat a la venda pública. Aquestes Escoles és innegable que tenen una significació en el viure modern, i àdhuc produeixen segurament resultat notables; però de vegades també poden caure en l'explotació del camp vastíssim dels arribistes i desplaçats (tan nombrosos en els temps nostres) que cerquen, més que tot, l'ocasió d'un modus vivendi salvador.

Enfront d'aquestes institucions particulars, s'ha mantingut, no obstant, el tipus universitari d'Escola per Correspondencia, propi, únicament, dels Estats Units.

Certament, quan es pot prevenir el perill de la ficció, quan es redueix la importancia del títol en benefici dels coneixements reals, no segons uns motllos confeccionats industrialment, sinó d'acord amb l'activitat d'una Escola que viu en un ambient social concret, aleshores la irradiació pedagògica representada per l'ensenyament per correspondencia pot ésser i és d'incalculable importancia. Aleshores, de correspondencia en té el nom solament, puix en realitat el que s'obté és una mobilitat d'ensenyament en benefici dels que no poden acudir als centres docents. Amb les lliçons hi va sempre l'esperit de l'Escola, qui no limita mitjans i utilitza els millors recursos per traslladar prop de l'alumne la part més viva dels seus ensenyaments, sigui amb col·leccions de documents i llibres, sigui amb aparells o instruments apropiats a cada cas, i amb l'auxili personal dels professors si així convé. Aleshores pot concebir-se el pla ideal de no deixar en el país cap anhel viu sense atenció. El treballador, el comerciant, l'operari, o els fills d'aquests, residents en localitats rurals, allunyats de tot centre d'ensenyament, sense abandonar el respectiu lloc, poden orientar i estendre fins al punt màxim llurs activitats, amb el profit consegüent per al treball i la riquesa propia i del país.

Entès així l'ensenyament per correspondencia, té una valor insustituible. I si bé és veritat que, en teoria i en linies generals, ha estat molt discutida la bondat pedagògica del sistema, amb tot, concretat en els termes que acabem de fer-ho, aquest ensenyament compta amb un principi poderós que pot salvar, amb bon èxit, tota mena de dificultats: és l'interès i la voluntat del deixeble. El deixeble per correspondencia vol realment apendre, i s'entrega i s'obre sense limi-

tacions al professor, qui aleshores pot comptar amb un esperit de treball, de sinceritat, d'energía, de laboriositat, existent amb dificultat entre els alumnes de les classes orals. Els inconvenients, doncs, són, en aquest ensenyament, estímuls, i ço que podría haver semblat aturador és un excitant per empendre les tasques més generoses. Si aquesta condició s'uneix a la moralitat del fi, és indiscutible que la valor pedagògica del sistema pot ésser positiva. A més, s'al·lega a favor d'ell la condició d'individualitat que té l'ensenyament, la qual cosa permet una adaptació entre professor i deixeble, no sempre possible en classes orals.

És en aquest sentit que el Consell creu arribada l'hora que la Mancomunitat assagi aquest sistema, aplicant-lo a algunes activitats reals esteses en el nostre país, que poden esperonar-se incalculablement amb l'expansió de coneixements impossibles d'aprofitar avui per aquells que, potser amb més fruit que ningú, se'ls apropiaríen.

Urgeix assajar a Catalunya una extensió de molts ensenyaments que es donen en establiments de Barcelona i que convé expandir amplament, donada la universalització en la nostra terra de les activitats a què elles es refereixen. Es indubtable que determinades activitats industrials, comercials, agrícoles i administratives es van accentuant anys ha a tot Catalunya, i, per tant, és precís correspondre a llur creixença amb una acció pedagògica oportuna si volem mantenir-la i esperonar-la. Essent impossible, doncs, la multiplicació prodigiosa d'escoles que es necessitaría per a atendre totes les manifestacions locals en els llocs mateixos, s'imposa un sistema o organisme pedagògic que les empari amb el menor esforç, i aquest sembla

ésser, precisament, el sistema d'Escola per Correspondencia.

Una acció semblant d'extensió pedagògica, la Mancomunitat de Catalunya ve realitzant-la temps ha per als agricultors amb els cursos ambulants organitzats per l'Escola d'Agricultura, que tan repetidament són sol·licitats pels Centres agrícoles de tot Catalunya. Conseqüencia d'aquesta propaganda és el gran nombre de preguntes que reb diariament la dita Escola i que li és impossible contestar per mancar-li una apropiada organització, algunes de les quals no van dirigides a dubtes especials i concrets, sinó al noble afany de voler seguir, de fòra estant, ensenyaments de cursos enters. ¿No fóra satisfer aquests bons anhels, i àdhuc redoblar-ne l'eficacia educativa, perfeccionar i elevar a la categoría d'institució, protegida per la Mancomunitat, aquest procediment que han imposat a casa nostra les mateixes circumstancies, i l'origen del qual parla tant en favor de l'afany de perfeccionament que sent el nostre poble?

Un altre ensenyament dels que de moment més escauríen, fóra, potser, el dels electricistes, que podría ésser igualment expandit per mitjà d'una Escola per Correspondencia. L'ensenyament de l'electricitat respòn a una activitat estesa ara mateix a Catalunya: per això es deixa sentir fondament la seva falta, i és quasi verge de tota acció pedagògica. Un assaig d'Escola per Correspondencia, fet sobre el dit ensenyament, creiem que fóra, no solament d'èxit segur per a l'Escola, sinó d'una eficacia real immediata.

Per totes aquestes raons, el Consell Permanent té l'honor de proposar a l'Assamblea l'adopció dels següents

ACORDS

1.r S'autoritza el Consell Permanent per a l'organització d'una Escola general per Correspondencia, començant per donar ensenyaments especialitzats d'agricultura i d'electricitat.

2.n Es destina a les despeses de la fundació i funcionament d'aquesta Escola, dins d'aquest any, la quantitat de 10,000 pessetes.

Barcelona, 4 de maig de 1916. — *El President*, ENRIC PRAT DE LA RIBA. — *Els Consellers*, LLUÍS ARGEMÍ — FRANCESC BARTRINA — JOSEP M.ª ESPAÑA — ANSELM GUASCH — MARTÍ INGLÈS — JOSEP MESTRES — ALFRED PEREÑA — AGUSTÍ RIERA.

Anex n. 15

Edificis escolars

a) *Subhastes*

Havent quedat deserta la subhasta celebrada simultaniament a Barcelona i Tarragona, el dia 26 de juny, per a l'adjudicació de les obres de construcció de l'edifici escolar adjudicat al poble de Masó, s'acordà anunciar nova subhasta, sota el mateix tipus i les mateixes condicions.

(Sessió del dia 28 de juny de 1916.)

S'adjudicà definitivament la subhasta de les obres de construcció d'un edifici escolar destinat a Torms (Lleida) a D. Ramón Rius i Piñol, per la quantitat de 19,234 pessetes.

(Sessió del dia 5 de juliol de 1916.)

Havent quedat deserta la subhasta celebrada simultaniament a Barcelona i a Girona, el dia 10 prop-passat, per a l'adjudicació de les obres de construcció de l'edifici escolar adjudicat al poble de Palau Sabardera, acordà el Consell anunciar nova subhasta, sota el mateix tipus i les mateixes condicions.

(Sessió del dia 12 de juliol de 1916.)

Foren comunicats al Consell i examinats els informes dels arquitectes D. Adolf Florensa i D. Francesc de P.

Nebot, encomanats pel propi Consell, amb motiu d'haver quedat desertes les segones subhastes per a la construcció dels edificis escolars de Masó i Palau Sabardera, dels quals són respectivament autors.

De conformitat amb els referits informes, acordà el Consell:

1.r Anunciar nova subhasta amb augment de preus de les obres de l'edifici escolar de Masó (Tarragona).

2.n Que les obres de l'edifici escolar de Palau Sabardera es facin pel sistema d'administració directa, tota vegada que han quedat desertes les subhastes anunciades i no hi ha possibilitat d'obtenir millors resultats en altres successives.

3.r Que, en cas de voler l'Ajuntament ampliar l'edifici, s'entengui que ha d'ésser mitjançant la condició de no variar l'import de la part que correspòn a la Mancomunitat de Catalunya, i en forma que no alteri cap de les condicions del projecte aprovat per ella i sota la direcció del mateix facultatiu per ella designat.

(Sessió del dia 20 de setembre de 1916.)

S'acordà anunciar immediatament la subhasta de les obres de construcció de l'edifici escolar, atorgat, en virtut del concurs que resolgué el Consell amb data 26 d'abril prop-passat, al poble de Sant Llorenç Savall, aprovant-se el plec de condicions per a la dita subhasta, al tipus de 32,192'25 pessetes.

(Sessió del dia 4 d'octubre de 1916.)

b) *Informe dels senyors arquitectes a què es fa referència en els acords anteriors*

Honorat amb la comanda d'informar el Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya sobre els augments que han sofert els preus dels materials des de la data en què es redactà el projecte de l'edifici escolar per a Masó (augments que han estat probablement

causa principal que fins ara hagi quedat deserta la subhasta de les obres), vaig procurar reunir les dades necessaries per a poder calcular quin hauría d'ésser l'augment fet en el pressupost perquè la construcció pugui resultar una empresa industrial no ruïnosa.

De tots els materials que entren en la construcció de la referida escola, el que verament ha vist variar els seus preus d'una manera esfereïdora ha estat la fusta. Consultant els preus del dia de la data, ens trobem amb diferencies tan grosses com les següents: les bigues de fusta de pi del país, d'esquadria 5 × 8 pulgades, que al pressupost estaven comptades a 2'50 pessetes el metre lineal, valen avui en magatzem a 4'15 pessetes; les d'esquadria 6 × 9 han pujat de 3'25 pessetes a 9'50 pessetes el metre; i així per un estil. La fusta ja obrada, en portes i finestres, com és natural no ha sofert tant d'augment, puix la part de mà d'obra, que en ella és molt important, s'ha apujat molt poc o quasi gens.

Tenint, doncs, en compte aquestes variacions i el valor del transport en ferrocarril fins a una de les estacions immediates a la de Masó, l'augment total resulta ésser d'unes 950 pessetes.

Els altres rams del pressupost es poden encara conservar tal com estàn, puix foren ja comptats a preus una mica elevats.

Barcelona, 20 de setembre de 1916

ADOLF FLORENSA
arquitecte

EXCM. SR.:

Havent quedat deserta la subhasta darrerament celebrada per a la construcció de l'edifici destinat a escoles al poble de Palau Sabardera, és arribat el cas de pendre ara novament els acords necessaris per a portar a cap la construcció.

Una nova subhasta feta amb els mateixos preus es

pot assegurar que no donaría cap més resultat que produir un altre ajornament en el començar les obres.

La puja constant dels preus dels materials de construcció, i especialment de la fusta, ferro i tota classe de metalls, amb la irregularitat de les fluctuacions que sofreixen, fan que cap industrial vulgui córrer el risc d'obligar-se, per durant el temps que dura la construcció d'un edifici, a sostenir uns preus que fàcilment li poden resultar ruïnosos.

És per això que quasi totes les subhastes d'obres resulten ara desertes, tant més quant que es dóna sovint el cas (i el present ho justifica) que basti el temps transcorregut entre l'acord de subhasta d'unes obres i l'acte de celebrar-se aquella perquè els preus calculats siguin ja inaplicables.

I cal advertir encara que, com que la mateixa inestabilitat i les irregulars puges de preus queden fora de tota raonada previsió de càlcul, es fa impossible o inútil donar al pressupost un marge prudencial i anar amb ell a una nova subhasta, que, amb seguretat, quedaría també deserta, ocasionant sols noves despeses i perdua de temps.

És per això que el que subscriu es creu en el cas d'aconsellar que les obres de les noves escoles de Palau Sabardera es facin per administració directa, degudament controlades; cas en el qual, aprofitant degudament els elements de la localitat i disminuint-se a més les traves i despeses que porten les contractes, és ben segur que es podría fer la construcció sense cap augment, pel mateix preu a què està calculada.

Això portaría encara, a més del dit aventatge econòmic, un nou aventatge, que sería el de facilitar el propòsit de l'Ajuntament, que, per a donar possibilitat de cabuda en el nou edifici, no sols a la concurrencia que ordinariament hi va ara, sinó a la totalitat del seu cens escolar, desitja ampliar l'edifici projectat, la construcció del qual li va ésser concedida.

Creu el qui subscriu que no hi ha d'haver inconve-

nient en això, tota vegada que el projecte permet perfectament la dita ampliació, sense que en resulti perjudicat en cap de les seves condicions; i, per altra part, l'Ajuntament vindría obligat a pagar per enter totes les despeses que ocasionés la construcció del nou cos.

En aquest cas, el sistema de fer les obres per administració directa les permetría realitzar sense complicacions de contractes, facilitant-se els lloables propòsits de l'Ajuntament sense que la Mancomunitat en resultés afectada, tota vegada que el cost de la part de l'edifici que pren al seu càrrec en res hauría de variar.

Resumint, doncs, l'informe, creu el qui subscriu que V. E. podría acordar:

1.r Que les obres de les escoles de Palau Sabardera es facin pel sistema d'administració directa, tota vegada que ha quedat deserta la subhasta i no hi ha possibilitat d'obtenir millors resultats en altres successives.

2.n Que, en cas de voler l'Ajuntament ampliar l'edifici, s'entengui que ha d'ésser mitjançant la condició de no variar l'import de la part que correspòn a la Mancomunitat de Catalunya, i en forma que no alteri cap de les condicions del projecte aprovat per la mateixa i sota la direcció del mateix facultatiu per ella designat.

Ço que tinc l'honor d'exposar a la alta consideració de V. E.

Barcelona, 20 de setembre de 1916

FRANCESC DE P. NEBOT I TORRENS

Anex n. 16

Participació al curs Montessori

S'acordà passar a informe del Consell de Pedagogía la instancia mitjançant la qual tretze d'entre els setze professors oficials de Catalunya que seguiren el curs internacional Montessori, amb matrícula a càrrec de la Mancomunitat, sol·liciten del Consell Permanent que sigui també la dita Mancomunitat qui els proporcioni el material didàctic indispensable per a poder dur a la pràctica el nou mètode d'ensenyament; i manifestar al referit Consell de Pedagogía la conveniencia d'estendre el seu informe, no solament sobre els fonaments, procedencia i utilitat de l'expressada petició dels mestres, sinó a un càlcul de les despeses que podría originar a la Mancomunitat el voler satisfer de manera eficaç les aspiracions dels firmants de la repetida instancia.

(Sessió del dia 24 de maig de 1916.)

S'acordà passar a informe del Consell de Pedagogía la comunicació de la Srta. Josepa Vila i Raventós remerciant la concessió, que en son dia se li va fer, d'una matrícula per a assistir al curs internacional Montessori, i indicant que espera que si algún dia, durant l'exercici de la seva carrera, pot implantar el sistema Montessori, li serà proporcionat el material didàctic necessari.

(Sessió del dia 14 de juny de 1916.)

Prengué esment el Consell de l'informe del Consell de Pedagogía sobre les instancies que en demanda de material Montessori dirigiren a la Mancomunitat de Catalunya alguns mestres nacionals que obtingueren matrícula gratuita al curs donat darrerament per la Dra. Montessori, acordant-se sol·licitar de l'esmentat Consell de Pedagogía una ampliació de son informe en sentit d'indicar precisament el cost del material complet per a una Escola.

(Sessió del dia 6 de setembre de 1916.)

El cost a què es refereix l'acord anterior és el següent:

Import del material didàctic.....	Ptes.	300
Import de l'armari i l'*étagere*.....	»	300
25 tauletes bipersonals	»	300
50 cadiretes	»	200
Total	Ptes.	1,100

Incloent el material de música i fent la construcció més curosa, el cost pujarà a 1,500 pessetes.

Anex n. 17

Biblioteques populars

a) *Informe del Consell de Pedagogia referent als avant-projectes d'edificis per a Biblioteques populars*

Excm. Sr.:

Aquest Consell de Pedagogía, en sessió del dia 30 de març, va pendre l'acord de comunicar a V. E. ço que segueix:

1.r En virtut de la comunicació de V. E. de data 8 de juliol de 1915, el Consell de Pedagogía ha encarregat a cada un dels arquitectes D. Joàn Bordàs, D. Adolf Florensa, D. Ramón Puig Gairalt i D. Lluís Planas un avant-projecte d'edifici per a Biblioteques populars, ajustat a les condicions que imposa el projecte de creació d'aquests establiments.

2.n Dits avant-projectes han merescut al Consell de Pedagogía el següent dictamen:

Croquis de D. Joàn Bordàs. — La distribució interior apareix absolutament trencada. La planta està dividida en moltíssimes dependencies que no permeten la visualitat des d'un sol centre, ço que és un gros defecte per a les nostres Biblioteques, que han de comptar amb poc personal, sovint una sola persona, i necessiten que sense un esforç excessiu la Direcció domini des d'un

lloc tota la vida de la casa. A més, la distribució feta pel Sr. Bordàs implica perdues de superfície que el valor destinat a aquests edificis no permet. Així tenim en dit croquis un vestíbul innecessariament espaiós i alguns passadissos que en una distribució més orgànica es podrien estalviar. Per altra banda, el Sr. Bordàs dóna al seu avant-projecte una àrea força superior a la que permet la quantitat designada per a aquests edificis, que ha d'ésser modesta si es vol que es propaguin per tot Catalunya. La dita àrea és de 300 metres quadrats.

Projecte de D. Adolf Florensa. — El pla del Sr. Florensa no sembla gaire estudiat. No té l'accentuada dislocació del presentat pel Sr. Bordàs, mes tampoc és concebut amb un coneixement segur del que han d'ésser i són les Biblioteques populars en els llocs en què aquestes institucions viuen. Presenta un desequilibri marcat de sales, tenint dimensions excessives algunes d'elles, en perjudici de la sala principal; i la distribució és feta sense obeir a un criteri orgànic, quedant per aquesta raó juxtaposades les diferents dependencies, sense lligams que justifiquin la col·locació. Així veiem, per exemple, la sala de direcció separada enterament de la sala de lectura per una sala morta, com és el dipòsit, excessivament petit. Té, per tant, el projecte del Sr. Florensa, el mateix defecte cabdal de l'anterior, és a dir, no dóna possibilitats d'exercir la vigilancia de la Biblioteca amb el mínim de personal, i així mateix s'aparta molt de les dimensions que s'han de donar a aquests edificis. L'àrea del seu croquis és de 260 metres quadrats. La composició de la fatxada no és més que un gros portal sobre un mur rectangular.

Projecte de D. Ramón Puig Gairalt. — La planta que proposa el Sr. Puig Gairalt presenta ja un aprofitament d'àrees molt més ben concebut. Les dependencies auxiliars de la Biblioteca queden totes a l'entrar, però

amb comunicació directa amb la sala de lectura, i en aquesta la distribució és concebuda d'acord amb el pla que una sola persona des d'un lloc pugui presidir tota la casa. Creiem que en aquesta planta convindría solament treure les divisions del dipòsit de llibres i del telefon, col·locant aquests dos serveis en alguna altra de les sales que figuren en el croquis i tancar la porta que l'arquitecte ha marcat en l'ala dreta. Les seves dimensions no excedeixen de 160 metres quadrats.

Projecte de D. Lluis Planas. — Creu el Consell que el Sr. Planas ha resolt la seva planta ajustant-se tant com era possible a les exigencies que el projecte de Biblioteques imposa. En aquest croquis la distribució és concebuda amb la menor perdua de superficie, i fent dependre totes les sales del lloc destinat a lectura, de manera que, amb la major facilitat, es podrà dominar la casa sense necessitat de molt personal i sense un treball excessiu de la Direcció. Caldría solament, en ell, treure les sales de petites conferencies i de magatzem. Ocupa una àrea de 195 metres quadrats.

El Consell, mantenint una certa abstenció en quant a l'alçat dels avant-projectes presentats, concreta el seu examen als plans que han de respondre al servei. És difícil crear un tipus que, dintre el preu forçat d'economía indispensable, i en un primer estudi, ofereixi aquest encert ideal que tots desitgem. Sols la repetició d'aquests edificis anirà formant el tipus de Biblioteca popular, fent-lo cada vegada més nostre; i en l'endemig serà bo que els arquitectes designats per a executar un projecte apropiin tant com els sigui possible la composició d'aquest amb les condicions del lloc, sistema de construcció, clima, etc., que ofereixen les localitats.

3.r Per tot l'exposat creu el Consell que dels quatre croquis presentats se n'haurien de triar únicament dos, els més estudiats en son conjunt i més ajustats a les

Bases aprovades per l'Assemblea General de la Mancomunitat de Catalunya i al servei de la Biblioteca popular dirigida per un reduït personal. Aquests dos avant-projectes són, a judici del Consell, els dels Srs. Puig Gairalt i Planas.

4.t El Consell proposa, per tant, que s'encarreguin els projectes definitius als Srs. Planas i Puig Gairalt, amb les esmenes apuntades damunt i amb el conveni d'ajustar l'arquitectura definitiva dels edificis, avenint-se amb un membre del Consell de Pedagogía, delegat a l'efecte per aquest; i així mateix proposa que es comuniqui als quatre arquitectes l'acord que pugui pendre el Consell Permanent de la seva digna Presidencia sobre els respectius avant-projectes, i que se'ls demani l'import de llur treball, per satisfer-los la quantitat que representi.

b) *Acords del Consell*

Comunicat al Consell l'informe del Consell de Pedagogía, acompanyant els projectes d'edificis destinats a la instal·lació de Biblioteques populars, s'acordà sol·licitar de l'esmentat Consell una ampliació d'informe abans de deliberar aquest assumpte.

Fou comunicat al Consell l'informe ampliat del Consell de Pedagogía, referent als avant-projectes d'edificis per a Biblioteques populars que fou encomanat per la Mancomunitat, a l'objecte de començar immediatament la construcció de les Biblioteques adjudicades en virtut del darrer concurs. De conformitat amb el referit informe, acord fou pres d'encomanar als arquitectes D. Ramón Puig i Gairalt i D. Lluís Planas la formació de dos projectes definitius, que seràn adoptats per les quatre edificacions acordades, podent els Municipis interessats escollir dels dos tipus aquell que més s'avin-

gui a llur designi. Així mateix acordà el Consell que fos demanat als arquitectes Srs. D. Joan Bordàs i don Adolf Florensa l'import dels avant-projectes que respectivament se'ls encarregaren.

(Sessió del dia 10 de maig de 1916.)

c) *Tria feta pels Municipis*

S'enterà el Consell de l'ofici de l'Ajuntament de Sallent comunicant haver escollit el projecte de Biblioteca popular de l'arquitecte D. Lluís Planas.

(Sessió del dia 7 de juny de 1916.)

Prengué esment el Consell de l'ofici de l'Alcaldía de Valls donant compte que l'Ajuntament de la indicada població, en sessió celebrada el dia 6 de juny, acordà declarar sa preferencia pel projecte d'edifici per a Biblioteca popular de l'arquitecte D. Lluís Planas.

(Sessió del dia 14 de juny de 1916.)

Prengué esment el Consell de la comunicació del Municipi d'Olot delegant D. Josep Danès i Torres per escollir el model de Biblioteca popular que fou concedit a la dita població; i de l'ofici de l'esmentat delegat manifestant que considera més convenient per a la ciutat d'Olot el projecte de l'arquitecte D. Lluís Planas.

(Sessió del dia 21 de juny de 1916.)

d) *Tramitació de l'acord i anunci de subhastes*

Vistos els oficis dels Ajuntaments d'Olot, Sallent i Valls participant que consideren com a més convenient per a les respectives localitats, entre els dos avant-projectes de Biblioteca popular que examinaren en son dia, aquell que firma l'arquitecte D. Lluís Planas, el Consell acordà:

1.r Que fossin traslladats al Consell de Pedagogía, als oportuns efectes, els referits oficis.

2.n Que fos comunicada als Alcaldes de les dites poblacions la conveniencia d'enviar de seguida, al Consell Permanent, la titulació dels terrenys que oferiren a la Mancomunitat, per a formalitzar, d'acord amb ella, la corresponent cessió, a l'objecte que el senyor arquitecte autor de l'avant-projecte de Biblioteca que escolliren pugui procedir, previa l'oportuna visita, a la redacció del projecte definitiu de l'edifici.

3.r Encarregar al Consell de Pedagogía que un individu de l'expressat Consell, acompanyat de l'arquitecte Sr. Planas, verifiqui les visites que s'esmenten en l'extrem 2.n d'aquest acord; assenyalant com a finalitat d'aquestes visites, a més de la recollida de totes aquelles dades que es considerin convenients per a la redacció del projecte, la tasca de tantejar, sobre el terreny, qui podrien ésser les persones més aptes per a constituir el Patronat de les Biblioteques, recomanant a l'efecte als enviats que acudeixin de seguida, abans de procedir-se a la designació d'aquest Patronat, a constituir unes Comissions de construcció, per mitjà de les quals es pugui venir en coneixement dels millors i més entusiastes, en cada població, per a l'obra cultural que es persegueix.

(Sessió del dia 28 de juny de 1916.)

Corresponent a la invitació del senyor Alcalde de Valls, el Consell delegà la representació de la Mancomunitat de Catalunya, per a assistir el dilluns, dia 23, a l'acte de col·locar la primera pedra de la Biblioteca popular concedida a aquella població, al Conseller D. Josep Mestres, al qual acompanyaràn D. Eugeni d'Ors, Director de l'Escola de Bibliotecaries, i D. Eladi Homs, Vocal tècnic del Consell de Pedagogía; festa a la qual serà invitada pel Consell la premsa d'aquesta ciutat.

(Sessió del dia 18 d'octubre de 1916.)

De conformitat amb el dictamen de la Secció de Governació, aprovà el Consell els plecs de condicions que regiràn la subhasta de l'edifici Biblioteca concedit a Valls, acordant-se anunciar i efectuar la dita subhasta dintre els terminis legals.

Així mateix s'acordà l'anunci de subhasta de les obres de construcció dels edificis Biblioteques concedits a Sallent i a Olot, aprovant-se els respectius plecs de condicions.

(Sessió del dia 25 d'octubre de 1916.)

e) *Nou concurs*

S'acordà anunciar un concurs entre els Municipis de Catalunya per fundar fins al màxim de vuit Biblioteques populars, en els mateixos termes de la convocatoria de l'any passat, aprovada pel Consell en sessió del dia 29 de juliol de 1915.

(Sessió del dia 27 de juliol de 1916.)

Anex n. 18

Escola de Bibliotecaries

a) *Concurs d'ingrés*

S'acordà obrir un concurs per a la provisió de deu places d'alumnes de l'Escola de Bibliotecaries, a ingressar el primer de novembre d'aquest any, amb subjecció a les Bases aprovades pel Consell en sessió del dia 5 d'agost de 1915.

(Sessió del dia 27 de juliol de 1916.)

Examinà el Consell les instancies presentades, en nombre d'onze, per a pendre part en els exercicis d'ingrés a l'Escola de Bibliotecaries, designant els senyors D. Eugeni d'Ors, D. Pompeu Fabra i D. Emili Asencio per formar part del Tribunal d'Exàmens a l'esmentada Escola; als quals exercicis podràn sotmetre's totes les sol·licitants.

(Sessió del dia 18 d'octubre de 1916.)

b) *Professorat de l'Escola*

Resolgué el Consell que el segón any d'estudis de l'Escola Superior de Bibliotecaries comprengués les assignatures enumerades en l'acord de creació de l'Escola, amb la sola alteració, proposada pel Claustre de l'Escola, d'incloure en el segón curs l'ensenyament de la Geografía general i passar al tercer la Historia de la

Literatura catalana. Car entengué el Consell, de conformitat amb els professors de la dita Escola, que d'aquesta faisó estaría més sistematitzat el pla orgànic d'estudis, no incloent en un mateix any dues assignatures d'Historia literaria, com es feia en el pla primitiu, i fent, d'altra part, simultanejar la Historia general de la Literatura amb el curs de Geografía.

(Sessió del dia 27 de juliol de 1916.)

Acord fou pres de prorrogar fins a complir el terme de tres anys la designació dels professors nomenats per desempenyar les classes del primer curs; encarregar als professors de Bibliología, Llengua llatina (primer curs) i Teoría i Historia de la Cultura que desempenyin les càtedres, que en el segón curs vénen a ésser continuació dels ensenyaments per ells donats el curs primer, a saber, Biblioteconomía, Llengua llatina (segón curs) i Classificació de les ciencies, amb condicions similars de termini, interinitat i gratificació; i encomanar al Claustre de l'Escola la provisió de les càtedres de Llengua grega, Historia de la Literatura general i espanyola i Geografía general, amb les mateixes condicions i mitjançant concurs i la corresponent proposta al Consell Permanent.

(Sessió del dia 27 de juliol de 1916.)

Anex n. 19

Ensenyament per Correspondencia

El Conseller Sr. Pereña donà compte de la Ponencia que li havía confiat el Consell referent a l'execució dels acords de l'Assemblea de maig darrer creant una Escola per Correspondencia.

Manifestà el Sr. Pereña que cal distingir dos períodes en l'establiment de l'Escola : el de preparació i organització, i el de funcionament. De moment no es pot fer cap pla desenrotllant el segón punt, car la seva manera d'ésser dependrà del nombre d'alumnes que tingui l'Escola.

Respecte del primer punt, sería convenient, digué, que, ateses les circumstancies que concorren en l'Enginyer industrial D. Cèsar Molinas, el qual, en diverses ocasions reportà al Consell noticies sobre aquest afer, fos encomanat al referit senyor un informe comprensiu dels següents extrems: 1.r Pla a desenrotllar. 2.n Ensenyaments, programes i textos. 3.r Pressupostos d'instal·lació. 4.t Propaganda i estudi.

El Consell, per unanimitat, prengué acord de conformitat amb el dictamen del Sr. Pereña.

(Sessió del dia 28 de juny de 1916.)

Pres esment de l'ofici de D. Cèsar Molinas remetent l'informe que en son dia se li va demanar sobre preparació i organització d'una Escola per Correspondencia, designà el Consell una Ponencia dels Consellers Srs. Mestres i Pereña, encarregada d'estudiar el referit informe

i formular el corresponent projecte d'acord per a complimentar i desenrotllar el de la darrera Assemblea.

(Sessió del dia 6 de setembre de 1916.)

Fou designat l'Enginyer industrial D. Cèsar Molinas per a la direcció dels treballs d'organització dels ensenyaments per correspondencia i l'estudi dels acords a pendre pel desenrotllament d'aquesta iniciativa.

(Sessió del dia 28 de setembre de 1916.)

ORGANITZACIÓ
D'ESCOLES DE COMERÇ

ORGANITZACIÓ D'ESCOLES DE COMERÇ

Des del començament animà la Mancomunitat no sols el desig d'una major utilització material de les energies catalanes encoratjades per l'espandiment de les obres públiques i els serveis de comunicació, sinó també el daler d'afirmar la voluntat de puixança de la nostra terra per la capacitació espiritual de tots els seus nuclis i estaments cridats a nodrir el que en podríem dir *contingut del benestar*, raó d'ésser i ensems força creadora de la riquesa.

Per això ha estat sempre orientació de l'Assamblea, i el Consell Permanent hi ha tingut cura d'inspirar els seus actes, la decidida harmonització de les obres i empreses de millorament extern de Catalunya, amb la coordinada activitat de totes les disciplines de la ment, de manera que la renaixença del nostre poble no sigui una adaptació circumstancial a un tipus determinat de cultura, sinó la plasmació madurada i fecunda d'una civilització nostrada.

Dins l'obediencia d'aquesta llei, natural per l'assentiment col·lectiu i arbitrada per l'aplicació que la iniciativa dirigent en fa, adaptant-la a les necessitats

i mitjans del moment, s'ha mogut l'acció de la Mancomunitat, i hem pogut en poc temps preparar la dotació de Catalunya sense emmotllaments apriorístics ni violencies, adaptant-nos a la rica varietat de les comarques i equilibrant la diversitat funcional amb la unitat essencial de la nostra terra.

La mateixa creixença funcional ha desvetllat noves necessitats i ens ha dut a l'estudi d'altres problemes. Un d'aquests, que més respòn al crit d'aquelles, és el que fa referencia a la creació d'Escoles de Comerç, tant lligada amb la tradició catalana i amb els corrents de la vida moderna.

Interessat el Consell per la instancia que amb data 22 de juliol de 1915 li dirigí el Centre Autonomista de Dependents de Comerç de Tarragona; moguda l'atenció de l'Assamblea pel prec de les Corporacions i Autoritats tarragonines; i ben clarament palesada la simpatía de la Mancomunitat, que en sessió del 27 de novembre de 1915 acordà confiar al Consell Permanent l'estudi de la proposició en la qual es demanà la creació d'Escoles de Comerç en totes les poblacions de Catalunya on siguin necessaries, no ens ha calgut esforç per articular aquesta iniciativa, que tenía estat de fet en la conciencia catalana.

Avui portem a la consideració de l'Assamblea, després d'escoltar l'informe del Consell de Pedagogía, la manera de donar-li estat de dret, segurs que, amb la col·laboració de tots, no sols podrem deliberar l'aplicació del primer assaig, sinó també el pla orgànic i els detalls de funcionament de les referides Escoles.

Fets que cal tenir en compte

Cal tenir en compte, en estudiar les línies generals d'un pla d'instauració d'Escoles de Comerç a diferents capitals catalanes, els fets següents:

I.r El desig legítim d'aquestes que les futures Escoles de Comerç estiguin en condicions de donar títols oficials que puguin ésser reconeguts per la llei espanyola.

II.n Que aquestes Escoles corresponen a poblacions que no són, la major part de les vegades, grans capitals, sinó ciutats de les nomenades *secundaries*.

III.r La limitació dels mitjans amb què es pot comptar, que impose el reduir parcimoniosament les despeses tant com se pugui fer, sense dany de l'ideal pedagògic.

IV.t La conveniencia de col·locar-se aquestes noves institucions en condicions tals, que llurs beneficis puguin ésser aprofitats fins per les classes socials més humils, àdhuc les ja ocupades pel treball retribuït, de conformitat amb la tendencia popular de la Mancomunitat de Catalunya, que és la institució de govern general més democràtica de tota Europa.

La constatació d'aquest cinc fets estén i delimita a la vegada el camp de l'empresa. Aplicant aital constatació als principis de política de cultura que avui tenen més crèdit en materia d'Escola de Comerç, trobem indicades aquelles línies essencials en les següents normes:

1.ª L'ensenyament en les noves Escoles de Comerç ha de compendre, com a mínim, les materies que formen el programa de les Escoles actualment oficials.

2.ª Aquell ensenyament ha de compendre també

ensenyaments complementaris i de més altura i complexitat científiques. Però com, donats el segón i tercer fet dels abans recordats, és impossible implantar a cada població una veritable Universitat comercial, no hi ha més remei que instal·lar un centre d'ensenyaments superiors a Barcelona, centre natural de totes les comarques catalanes, on possibilitats hi ha de trobar tècnics preparats per a donar-les; en espera de poder també *especialitzar* aquestes materies superiors segons la població de què es tracti; de manera que cada una de les noves Escoles proporcioni els coneixements indispensables a aquell mínim i a la pràctica de la carrera comercial en general, però que, a més, cada una constitueixi en una materia determinada i especialitzada un centre d'estudis i investigacions, un veritable seminari; havent-hi, per exemple, una Escola que s'especifiqui en Geografía i qüestions colonials; una altra, en la materia importantíssima, i avui entre nosaltres molt descuidada, del reconeixement dels productes mercantils; una altra, en els afers bancaris; una altra, en la política consular; una altra, en els transports; i així en les altres branques dels alts estudis comercials.

3.ª Atenent al tercer d'aquells fets, la instal·lació ha d'ésser, en cada cas, modesta; i el nombre de professors, en la part elemental i general, com més restringit millor. Tractant-se de fer conèixer elementalment les materies, no hi ha inconvenient, des del punt de vista pràctic, que el professor de Comptabilitat, per exemple, sigui el mateix que el de Teneduría de llibres, i en què ensenyi Química el mateix que tracta del Reconeixement de productes. En canvi, hi ha aventatge gran, aventatge de dignitat i d'eficacia, en no haver de retribuir cada professor insuficientment.

4.ª En fi, en voler dirigir-se a les mateixes clas-

ses treballadores, a la joventut ja ocupada, l'Escola ha de pendre un altre aire : ha de compendre classes nocturnes doblant les diurnes, o, millor encara, ha d'unir unes i altres, en una continuació d'hores que, demés de càtedra, en el vell sentit de la paraula, siguin de *despaxt* pel al professor, i en les quals s'examini el treball que ja pràcticament van realitzant els alumnes, resolent llurs problemes, salvant les dificultats, proporcionant-los les eines i el coneixement dels mètodes, seguint una tendencia implantada principalment al Nord-Amèrica i que ja comença a tenir traducció àdhuc en les Escoles del continent.

Materies a ensenyar

Segons el pla actual oficial de les Escoles de Comerç, les materies a ensenyar, en forma d'assignatures, són les següents:

Llengua francesa. — Física, Química, Historia natural, Mercancíes i Procediments industrials. — Llengua italiana. — Dret i Filosofía moral, Legislació mercantil espanyola i Historia d'Espanya. — Legislació mercantil comparada, Economía política i legislació de Duanes. — Comptabilitat general i Pràctica mercantil. — Aritmètica, Geometría, Algebra i Calcul comercial. — Llengua anglesa. — Arab vulgar. — Marroc i possessions espanyoles. — Assaigs, Anàlisis i Valoració dels productes comercials. — Principis d'Estadística, Geografía econòmica i Comunicacions i transports. — Legislació duanera comparada, Dret mercantil internacional i Política econòmica. — Química industrial i Foment de la producció i del comerç nacionals.

Detenint-se en el contingut d'aquestes materies,

es pot aviat observar llur distribució, per raó d'afinitat, en sis grups:

1.r El constituït per les Llengües vives europees, pel Dibuix i per l'Arab, amb l'additament aquest dels coneixements sobre el Marroc i les possessions espanyoles.

2.n El constituït pels coneixements sobre Ciencies físico-naturals i llnr aplicació als productes comercials. En aquest cas es troba la Historia natural, la Física i la Química, el Reconeixement de productes, els Procediments industrials, etc.

3.r El grup constituït per les assignatures de caràcter antropològic i moral (Geografía humana, Estadística, Economía política, Dret, Legislació, Duanes, etcètera).

4.t Un grup constituït pelscone ixements matemàtics i llur aplicació a l'organització dels afers (Aritmètica, Càlcul, etc.).

5.è El grup constituït pels coneixements de tècnica en la direcció dels afers comercials (Valoració de productes, direcció de Comptabilitat, Teneduría de llibres; als quals coneixements es podríen afegir les tècniques de la venda, del reclam i de l'anunci, la tècnica de les operacions bancaries, etc.).

6.è Els coneixements necessaris a la pràctica de l'oficina comercial (Caligrafía, Mecanografía, Taquigrafía; als quals es podríen afegir coneixements sobre arxivació, catalogació i registre, etc.).

Ara bé: l'aplicació d'aquelles linies generals anteriorment indicades a aquest pla de materies, sembla aconsellar la solució següent:

Deixar estar en el pla general el coneixement de les Llengües vives i el Dibuix, la qüestió relativa al qual es resoldría dins cada població segons els mitjans

que ja posseís aquesta. Allà on, per exemple, existissin ja ensenyaments de francès, es podrien unir llurs alumnes als concorrents a la nova Escola comercial.

Deixar estar igualment, dins el pla general, la qüestió relativa a l'Arab vulgar i els coneixements colonials. Aquestes materies, creiem nosaltres que són més propies de la segona part o sia del grau d'especialització, de la institució central, i de l'Escola elemental que s'hauría de fer s'especialitzés, dins aquest segón grau, en l'estudi de les qüestions geogràfiques i colonials.

Els cinc grups restants poden ésser encomanats, sense inconvenient, cada un a un sol professor. Cal tenir en compte, en efecte, que en aquest grau elemental l'ensenyament no necessita de competencia especialitzada extraordinaria, i que segurament realitzarà millor tasca un professor modest, que per mitjà d'aquesta acumulació podrà ésser més ben retribuït, que altres que també en la pràctica resultarien forçats a cercar fora de l'Escola de Comerç el suplement de retribució que la insuficiencia de llur subvenció oficial els faría necessari.

Tot això en quant a la part elemental de totes les Escoles de Comerç a instaurar. El superior i especialitzadat s'hauría d'organitzar diferentment segons la materia, representant en cada cas condicions distintes. El professorat d'aquesta part especial podría seguir ja sense inconvenient la pràctica usual del professorat corrent, és a dir, de pendre una sola assignatura al seu càrrec.

Disposició de l'Escola

A cinc, doncs, es podria reduir el nombre de professors de la part elemental de cada Escola. La part especialitzada tindría els professors que fossin possibles, com més i més especialitzats en l'estudi, millor.

L'adopció d'aquesta limitació permet instaurar l'Escola, en la seva part elemental, molt simplement. Tres aules bastarien, cada una disposta i dotada del material necessari, per a realitzar-hi un treball continuat i pràctic, millor dit, per a fer belles institucions actives que, d'acord amb els bons principis de pedagogía, rendissin un producte real: una aula laboratori per a l'estudi pràctic de les materies del grup de Ciencies físiques i naturals; una aula oficina mercantil, disposta per a realitzar pràcticament i vivament el treball d'una casa de comerç; i una aula, en fi, amb museu geogràfic i arxiu de mapes, per a l'estudi de la Geografía i disciplines conexes.

La part especialitzada de l'Escola no té, naturalment, límits en les seves instal·lacions: és de desitjar, en cada cas, que, en poc temps i a mida que vagin apareixent competencies superiors de cada materia, cada Escola especial es vagi desenrotllant i convertint en un intens seminari de recerca i d'investigació en els estudis d'un ordre especial. L'Escola de Comerç a la qual és anexa, una secció perals estudis de Geografía i colonització, per exemple, hauría d'aspirar a convertir-se, en el lapse de temps menys llarg possible, en un veritable Institut de Ciencies geogràfiques i colonials.

Sistema pedagògic de l'Escola elemental

Creiem arribat el moment (i per altra banda la quarta de les bases enunciades en el nostre paragraf segón ho exigeix) d'introduir en el nostre ensenyament mercantil aquella pedagogía, essencialment activa, que ja es practica amb èxit a l'Amèrica del Nord i ha estat introduïda també amb excel·lent resultat en moltes Escoles d'Europa. Dins aquesta pedagogía desapareix la noció de la *classe*, de la *càtedra* i de l'assignatura, en el sentit escolàstic i tradicional. El docent no és ja el recitador de lliçons successives, més o menys documentades d'il·lustracions experimentals o aliviades per interrogatori als alumnes, que estem acostumats a veure en l'ensenyament usual; sinó més aviat un consultant i un guia posat, durant un nombre d'hores diaries, a disposició dels escolars, per resoldre les dificultats de l'estudi que ell va fent i iniciar-los en les pràctiques professionals, en una actuació, que, més encara que d'instrucció, té d'aprenentatge. El professor que tingués a son càrrec, per exemple, conduir l'oficina comercial, fora més que res el conductor d'una serie d'exercicis pràctics que els alumnes anirien fent dins aquella, amb llibertat de temps i d'iniciativa, esperonat ja cada un per la necessitat d'obtenir el resultat de l'ensenyament, pel valor pràctic que per la seva activitat professional futura el coneixement posseeix: així, aquesta aula oficina sería com una casa de comerç real, oberta a la pràctica dels concorrents, i que no tingués altre objecte que la formació professional d'aquests. L'aprenentatge és, en aquest cas, molt més intens i interessant; els resultats, més ràpids. I això que diem d'aquesta materia i d'aquesta secció, es pot dir de les altres:

fins els ensenyaments aparentment teòrics, guanyarien en ésser donats en la forma elemental, quan el professor, en lloc de explicar un text, fos consultat directament pels alumnes, els assenyalés tasca d'estudi i lectura, i prengués, en diàleg directe amb ells, informació de llurs avenços. Tothom reconeix que en apendre una llengua, per exemple, hi ha aventatge en les classes individuals sobre les classes col·lectives. Doncs bé: en el sistema que proposem, la classe collectiva tradicional es descompòn en una serie de classes individuals.

Règim pedagògic en l'Escola elemental

Adoptant aquest sistema, anem a donar un exemple de la seva organització, adaptada a la necessitat, que indica la base quarta, que les hores de l'ensenyament siguin doblades en series diurnes i nocturnes, a fi que aquest arribi a servir fins per a les classes socials ja ocupades pel treball quotidià.

Imaginem que a cada un dels cinc professors de la secció elemental se'ls encomana, com a tasca, l'ensenyament de llurs materies durant tres hores diaries. Aquestes tres hores, ja ho hem dit, no foren de lliçó, sinó més propiament de consultori, a què acudirien lliurement els alumnes. Aquests es dividirien, segons llurs possibilitats de temps i d'ocupació, en dues series: una que freqüentaria l'aula corresponent en sessió diurna; l'altra, en sessió nocturna. Les sessions serien alternes per a cada professor, és a dir, que un dia les seves tres hores de treball correspondrien a la sessió diurna, i els altres tres dies a la sessió nocturna.

Es tindria, així, com un consultori de materies

obert constantment durant tres hores, i el conjunt dels consultoris durant sis.

Instauració dels estudis superiors especialitzats

Probablement, dins cada una de les materies d'especialització que sembla convenient instal·lar en el grau superior d'aquestes Escoles, caldrà algún temps, abans de poder disposar de personal amb la deguda competencia elevada i profunda. La previsió exigeix en aquest punt la instauració, així que es pugui, d'un règim de pensions d'estudi a l'estranger que completi la part del personal que ara ens manca.

Tenint present que a cada Escola el grau superior ha de correspondre només que a una especialitat, i estudiades les necessitats nacionals actuals de Catalunya, sembla convenient donar preferencia per a les primeres instauracions d'especialitats, als problemes de Geografía i colonització, de Reconeixement tècnic dels productes, de la Banca i els grans afers, i dels transports. A aquests seguirían altres temes d'especialització. Cal tendir a establir, anexos a les Escoles elementals de Comerç, un seminari d'estudis superiors, d'estudis geogràfics i comercials, en alguna ciutat meridional i marítima; un altre per al reconeixement de productes (materia interessantíssima, perquè avui són moltíssims els comerciants del nostre país que desconeixen el producte amb què negocien, arribant alguns a no saber del cert si es tracta d'un producte vegetal o mineral) en alguna localitat relacionada amb centres agrícoles i miners; un seminari d'estudis bancaris i sobre grans empreses comercials en alguna ciutat de gran moviment; un altre per a l'estudi dels transports en alguna localitat

de vora la frontera. Cap d'aquests centres d'estudis s'hauríen d'instaurar de no poder comptar almenys amb tres professors d'alta competencia.

La qüestió del cost

S'ha de calcular, per a retribució als professors de la secció elemental, encarregats de les tres hores diaries de sessió pedagògica, un mínim de 3,500 pessetes.

Igual mínim s'hauría d'atribuir als professors de cada secció especial superior, però aquests només amb el deure de fer una hora de curs diaria.

Recordant que són cinc els professors que s'han considerat indispensables per a la secció elemental, i tres el mínim dels necessaris per a constituir una secció superior especialitzada, i fent un marge per altres despeses de personal administratiu secundari, renovació de material, etc., la despesa anual del funcionament d'una Escola complertra d'aquest ordre es pot calcular entre 30,000 i 35,000 pessetes anuals. Mentre no hi hagues especualitat les despeses han de ser calculades en 20;000 pessetes. Les despeses d'installació variaríen en cada cas segons els mitjans amb què ella comptés. Podent comptar amb edifici ja adequat, i prescindint de la part que s'hagi de donar a la secció superior especialitzada, que variarà en cada cas, la part elemental podrà segurament en molts casos implantar-se amb una quantitat poc diferent de la d'un any de despesa normal ordinaria.

Per totes aquestes raons, el Consell Permanent té l'honor de proposar a l'Assamblea l'adopció dels següents

Acords

1.r El Consell Permanent procedirà a l'organització d'ensenyaments comercials de conformitat amb les Bases següents:

a) S'establiràn en diferents localitats de Catalunya Escoles de Comerç que, a la vegada que preparin elementalment en l'obtenció dels títols oficials i a la pràctica de la professió mercantil, constitueixin centres d'investigació i especialització en l'estudi superior de les ciencies comercials, cada Escola en una branca particular.

Aquests ensenyaments de comerç tindràn dos graus: l'elemental, que s'instaurarà en diferents ciutats de Catalunya, i el superior o d'especialitzacions, que s'organitzarà a Barcelona.

En cada una de les Escoles elementals es podrà instituir, a mesura que sigui possible, l'especialitat o especialitats més adequades a les necessitats mercantils de la ciutat o comarca.

b) La Secció elemental d'aquestes Escoles tindrà com a programa mínim d'ensenyament el pla de estudi de les Escoles de Comerç que sosté l'Estat.

c) Les assignatures seràn acumulades per graus, formats en raó d'afinitat en un curt nombre de professors. Aquest nombre, emperò, serà de cinc almenys en la secció elemental.

Cada professor rebrà la retribució mínima de 3,500 pessetes.

2.n La cooperació mínima del Municipi a l'establiment de cada ensenyament, condició previa de l'acord d'instauració a pendre en cada cas pel Consell Permanent, compendrà les despeses d'establiment

i instal·lació de l'Escola i del seu servei d'aigua i llum.

3.r El Consell Permanent nomenarà per a cada Escola el Patronat corresponent.

Palau de la Generalitat, 8 novembre de 1916. — *El President*, ENRIC PRAT DE LA RIBA. — *Els Consellers*, LLUÍS ARGEMÍ — FRANCESC BARTRINA — JOSEP MARÍA ESPAÑA — ANSELM GUASCH — MARTÍ INGLÈS — JOSEP MESTRES — ALFRED PEREÑA — AGUSTÍ RIERA.

§ VII

CULTURA I INSTRUCCIÓ

EDIFICIS ESCOLARS. — Com a resultat dels concursos convocats a l'efecte, es concediren els quatre edificis escolars de tipus diferent, que s'havia acordat construir, a les següents poblacions:

Masó (Tarragona), projecte número 1.

Torms (Lleida), projecte número 2.

Sant Llorenç Savall (Barcelona), projecte número 3.

Palau Sabardera (Girona), projecte número 4.

Oportunament es celebraren les corresponents subhastes per adjudicar la construcció dels susdits edificis, adjudicant-se en primera subhasta els de Torms i Sant Llorenç Savall, i després d'haver-se celebrat dues subhastes per als edificis de Masó i Palau Sabardera, atenent que havien quedat desertes totes dues, s'acordà procedir a la construcció, per administració, del de Palau Sabardera, i per contracte de preu fet el de Masó.

L'estat en què es troba la construcció dels edificis escolars és el següent:

Torms. Està construint-se. Haurà d'estar acabat l'edifici dintre el present mes d'abril.

Masó. S'està construint a preu fet, havent de quedar llest l'edifici abans del dia 27 de juliol d'enguany.

Palau Sabardera. La construcció de l'edifici està efectuant-se, per administració, sota la direcció de l'arquitecte D. Francesc de P. Nebot.

Sant Llorenç Savall. Encara no s'ha formalitzat el contracte per mitjà de la corresponent escriptura.

Biblioteques populars. — L'Assemblea de la Mancomunitat de Catalunya, en reunió celebrada amb data 27 de maig de 1915, acordà la instauració de Biblioteques populars, aprovant-se en la dita reunió les Bases de conformitat amb les quals s'havien d'instaurar les Biblioteques.

En virtut del referit acord de l'Assemblea, el Consell Permanent ha obert dos concursos: l'un, l'any 1915, per a la construcció de quatre Biblioteques; i l'altre, el proppassat any 1916, per a la concessió de vuit Biblioteques més.

Com a resultat dels referits concursos foren afavorides les següents poblacions:

Any 1915

Sabadell (Barcelona), Biblioteca de primer grau.
Olot (Girona), Biblioteca de primer grau.
Valls (Tarragona), Biblioteca de primer grau.
Sallent (Barcelona), Biblioteca de segon grau.

Any 1916

Lleida, Biblioteca de primer grau.
Vich (Barcelona), Biblioteca de primer grau.
Figueres (Girona), biblioteca de primer grau.
Reus (Tarragona), biblioteca de primer grau.
Borges Blanques (Lleida), Biblioteca de segon grau.
Vendrell (Tarragona), Biblioteca de segon grau.
Canet de Mar (Barcelona), Biblioteca de tercer grau.

Pineda (Barcelona), Biblioteca de tercer grau.

De les quatre Biblioteques concedides l'any 1915, se n'han tret a subhasta tres, que són les de Valls, Sallent i Olot, no havent-se formalitzat encara els contractes per mitjà de les corresponents escriptures.

De les concedides el proppassat any 1916, tant sols s'ha tret a subhasta la de Borges Blanques (la qual s'ha celebrat el dia 17 proppassat), no havent-se adjudicat encara definitivament. Les altres set Biblioteques concedides encara estan en tramitació. (Falta la formalització de la cessió del terreny, escollir el projecte d'edifici, etc.)

Escola de Bibliotecàries. — En virtut dels acords presos en l'Assemblea de la Mancomunitat de maig de 1915, relacionats amb el projecte de Biblioteques populars, el Consell Permanent procedí a l'organització d'una Escola Especial de Bibliotecàries, on s'hi donessin els ensenyaments conduents a la formació d'un Cos especial integrat per personal femení i destinat al servei d'aquelles Biblioteques.

Per a l'ingrés en la referida Escola, s'han convocat dos concursos: l'un l'any 1915, i l'altre el proppassat any 1916, limitant-se a deu el nombre de places d'alumnes a ingressar cada any. Com a resultat del primer concurs, ingressaren en l'Escola vuit alumnes, i com a resultat del segon, n'ingressaren onze. En el present any 1917 s'ha convocat també un concurs per a la provisió de deu places més.

Els ensenyaments que comprèn la carrera de Bibliotecàries es donen en tres cursos.

Escola de Veterinària. — L'Assemblea de la Mancomunitat de Catalunya, en reunió celebrada

amb data 25 de novembre de l'any 1914, acordà que es gestionés dels poders públics la instauració, a Barcelona, d'una Escola Superior d'Estudis de Veterinària, que concedís títols oficials per a la professió, i convocar un concurs per a la provisió de quatre places de pensionats a l'estranger per a estudis de veterinària, deixant-se però, aquest últim extrem, en suspens, fins i a tant, que el Consell, un cop cessat l'estat anormal de Europa, resolgui el punt al qual sigui més convenient dirigir els pensionats.

Complimentant l'acord de l'Assemblea, de dirigir-se als poders públics demanant la instauració a Barcelona d'una Escola Superior d'Estudis de Veterinària, fou cursada, amb data 23 d'octubre de 1915, una instància del Sr. President de la Mancomunitat dirigida a l'Excm. Sr. President del Consell de Ministres. El Sr. Bartrina comunicà, amb data 30 de juny de l'any 1916, que la referida instància estava en poder del Ministre d'Instrucció pública per a sa resolució definitiva, degudament informada pel Consell d'Instrucció pública, en el sentit de què el que sobren a Espanya són Escoles de Veterinària, però, que tractant-se de centre tan important com Barcelona, no resultària abusiu accedir a la creació de l'Escola que es demana, amb la condició que funcionés amb el mateix règim que les altres Escoles establertes actualment.

Escola d'Estiu del Consell de Pedagogia i Butlletí d'ampliació pedagògica. — El Consell Permanent, amb data de 19 de maig 1915, acordà concedir una subvenció de 12,000 pessetes a l'Escola d'Estiu, que, organitzada pel Consell de Pedagogia, tingué lloc a Barcelona l'expressat any 1915; acor-

dant-se així mateix la creació d'un Butlletí d'ampliació pedagògica, editat mensualment pel referit Consell de Pedagogia, amb destinació a ésser repartit gratuitament a tots els mestres i mestresses de les Escoles públiques de Catalunya i mestres i mestresses particulars que ho sol·licitin.

En el pressupost de l'any 1916, es consignà una partida, per la quantitat de 14,000 ptes., amb destinació a les despeses de l'Escola i del Butlletí dedicat als mestres i professors.

I per últim, en el pressupost vigent també s'hi consigna una partida de 15,000 ptes. destinades al mateix objecte.

L'expressat Butlletí d'ampliació pedagògica, començà a publicar-se en octubre de l'any 1915, amb el nom de *Quaderns d'Estudi*, i actualment continua la seva publicació, apareixent un número cada mes, i constituint ja els sumaris dels publicats fins ara un document indispensable pel coneixement de la vida cultural catalana i de la curiositat dels nostres estudiosos en aquests darrers anys.

CONTRIBUCIÓ AL CURS INTERNACIONAL MONTESSORI CELEBRAT A BARCELONA DES DEL 15 DE FEBRER AL 15 DE MAIG DE L'ANY 1916. — El Consell Permanent, en reunió del dia 12 de gener de l'any 1916, acordà contribuir a l'eficàcia i fecunditat del Curs Internacional Montessori, oferint el pagament, sense descomptes, de la matrícula al dit curs per a quatre mestres oficials de cada una de les províncies catalanes, i quatre matrícules més, a professors particulars de Catalunya.

EXTENSIÓ DE L'ENSENYAMENT PER CORRESPON-

DÈNCIA. — No sols ha procurat el Consell que fos un fet l'establiment de l'Extensió d'Ensenyament Tècnic d'Ensenyament per Correspondència, sinó també, i molt principalment, de què l'ensenyament que s'anava a donar fos absolutament distanciat del que establert malament ha contribuït més que res ha desprestigiar aquest sistema d'ensenyament.

Per això, no tenint en compte el temps ni esforços que pogués costar, s'ha volgut abans que tot posseir una idea exacta del funcionament de les principals escoles en les que s'empleu l'ensenyament per correspondència; i s'ha estudiat l'École Special des Travaux Publics, du Batiment et de l'Industrie; la International Correspondence School, de Scranton; la American School of Correspondence, de Chicago; la Consolidated School, de New York; la Lasalle Extension Univertity, i les escoles de Wisconsin, Kansas i Chicago.

Es cregué precís abans de fer l'obra, conèixer com aquestes altres havien estat portades a cap i com vivien, com s'havien vençut i vencien les dificultats, quins fins d'ensenyament cobrien i com els cobrien, etc. Per a fer després, sobre aquesta base, acurat estudi de com havia d'ésser implantat aquest ensenyament entre nosaltres, en el nostre ambient i manera d'ésser, perquè no fos com arbre trasplantat en clima no propici.

S'ha estudiat quins ensenyaments podien ésser implantats usant aquest sistema d'ensenyament; i s'ha estudiat quins més aviat havien d'ésser-ho; i fet aquest pla, s'ha procedit a la cerca dels especialistes en els coneixements que es volien espandir, per a encarregar d'escriure els textos que han d'ésser utilitzats per a l'ensenyament i el qual treball estan ja fent.

S'encarregà l'estudi comparatiu i d'organització interna de les principals Escoles per Correspondència establertes; informe que fou rebut el 15 novembre 1916.

Es féu l'estudi de les especialitats que podrien establir-se, i s'acordà que s'estudiés el pla detallat d'elles en l'ordre següent: Electricitat, Agricultura, Construcció d'obres, Dibuix per a deliniants, Organització de tallers i Indústries, Ensenyaments per a la dona.

Darrerament ha estat examinat el detall del funcionament intern de l'Extensió, aprovant el Consell els programes detallats per l'ensenyament en la Secció d'Electricitat.

Secció tècnica de Cultura i Instrucció. — Els serveis d'ordre cultural que la Mancomunitat ve realitzant, com són els de construcció d'Edificis escolars i Biblioteques populars; les diverses escoles especials, establertes les unes, que s'estan organitzant les altres, reclamen i fan del tot imprescindible la immediata creació d'una Oficina encarregada de portar a terme els nombrosos treballs que la importància dels expressats serveis reclamen.

Així ho ha entès el Consell Permanent, i a l'efecte, en reunió del dia 21 de març d'enguany, acordà la creació d'una Secció tècnica de Cultura i Instrucció, la qual, durant aquest any, estarà encarregada de la gestió dels projectes de Biblioteques populars i Edificis escolars, i, a partir de l'any 1918, serà estesa a la direcció dels assumptes d'instrucció pública de la Mancomunitat.

Els treballs d'organització de l'esmentada Secció tècnica han començat ja, convocant-se oposicions per

a la provisió d'una plaça de Director i d'una altra d'Arquitecte de la referida Secció tècnica, no haventse fallat encara per haver acabat fa pocs dies el termini de presentació de sol·licituds.

CULTURA I INSTRUCCIÓ

ANEX N.º 17

EDIFICIS ESCOLARS

a) Acord del Consell de construir tanques en els edificis escolars concedits.

Tenint en compte la necessitat de voltar els edificis escolars que es construeixen, en virtut del darrer concurs de la Mancomunitat, en els pobles de Palau Sabardera, Masó i Torms, i el que s'ha de construir a Sant Llorenç Savall, a l'objecte que els escolars puguin aprofitar el terreny que resti de l'ocupat per l'edifici, acordà el Consell encomanar a cada un dels Arquitectes autors dels projectes de les respectives escoles adjudicades, que facin i sotmetin a l'aprovació del Consell un projecte i pressupost de tanca dels edificis escolars respectius.

(Sessió del dia 22 de novembre de 1916.)

b) Edifici escolar de Torms — Construcció de la tanca i pròrroga concedida al contractista.

Vist el projecte de tanca que, com ampliació de l'edifici escolar concedit a Torms, ha fet i sotmet a l'aprovació del Consell l'Arquitecte Sr. Florensa, en virtut de l'encàrrec que se li féu per acord del Consell del dia 22 de novembre proppassat, acordà el Consell aprovar l'esmentat projecte i procedir a la construcció de la tanca pel preu pressupostat de 3,523'64 pessetes

i oferir l'execució de l'obra, per la dita quantitat, al contractista que actualment té a son càrrec la construcció total de l'edifici escolar de Torms.

(Sessió del dia 25 de gener de 1917.)

El Consell, de conformitat amb ço que proposa el Departament de Governació, adoptà els següents acords:

1.r S'encarrega definitivament a D. Ramon Rius i Piñol la construcció de la tanca de l'edifici escolar adjudicat a Torms, pel preu pressupostat de 3,523'64 pessetes.

2.n Havent demanat el contractista de les obres de construcció de l'indicat edifici escolar de Torms, D. Ramon Rius, una pròrroga de dos o tres mesos per a acabar la construcció d'aquella escola, tota vegada que, degut a les fortes gelades ocorregudes durant el proppassat mes de gener, s'ha vist obligat a suspendre les obres, interessi's de l'Arquitecte Director D. Adolf Florensa que emeti el corresponent informe respecte de la conveniència de l'atorgació o denegació de la pròrroga de dos o tres mesos sol·licitada per l'esmentat contractista.

(Sessió del dia 7 de febrer de 1917.)

c) Informe referent a l'acord anterior.

Havent acordat el Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya demanar al subscrit que informi respecte de la conveniència d'atorgar o denegar una pròrroga de dos o tres mesos sol·licitada pel contractista de les obres de construcció de l'edifici escolar de Torms, basant-se que les gelades han interromput els treballs, creu el que subscriu que, en efecte, cal tenir en compte que en llocs on l'hivern és una mica cru es fa impossible treballar regularment, puix els morters, en glaçar-se, resten convertits en una matèria pulverulenta sense cap cohesió, fent inacceptable l'obra construïda en aques-

tes condicions. Havent-se presentat a Torms aquestes circumstàncies, el mateix subscrit, com a Arquitecte Director, ordenà suspendre els treballs fins que la temperatura millorés. Com que el contractista no té, evidentment, cap responsabilitat en això, aquest cas ha de considerar-se com un dels de força major que ja preveu l'article 6.è del plec de condicions de l'obra en qüestió, el qual imposa, com a únic requisit perquè la pròrroga es concedeixi, l'obligació que té el contractista d'avisar la interrupció al Consell Permanent i a l'Arquitecte perquè aquests reconeguin la realitat de l'impediment. Tenint en compte, doncs, que en el cas present la causa que s'al·lega és justificada, i que el contractista ha cobert la seva responsabilitat avisant-la a son temps, creu el subscrit que és procedent concedir la pròrroga demanada, la qual no produirà greu entorpiment en l'obra, puix ja aquests dies es torna a treballar amb l'activitat acostumada.

Això és el que té l'honor de comunicar, el que subscriu, a aquest Consell, responent a la comanda rebuda.

Barcelona, vint-i-sis de febrer de mil nou-cents disset.

ADOLF FLORENSA

El Consell, atès l'informe emès per l'Arquitecte don Adolf Florensa, acordà concedir a D. Ramon Rius i Piñol, contractista de les obres de construcció d'un edifici escolar en el poble de Torms, una pròrroga de tres mesos en el termini que tenia assenyalat per deixar enllestides les obres de construcció de la indicada escola.

(Sessió del dia 28 de febrer de 1917.)

d) Edifici escolar de Palau Sabardera.

Vist l'ofici de l'Arquitecte D. Francisco de P. Nebot, director de les obres, que es fan per administració, de l'edifici escolar concedit a Palau Sabardera (Girona), sol·licitant que li sigui avançada la quantitat de 7,000

pessetes, a justificar, per atendre al pagament dels obrers empleats en les dites obres de construcció i per poder adquirir tot seguit, al comptat, una partida de fusta, abans no augmenti el seu preu en el mercat, acordà el Consell accedir a la petició del Sr. Nebot, en els termes i per les raons que vénen consignats en l'ofici de referència.

(Sessió del dia 6 de desembre de 1916.)

e) Edifici escolar de Masó.

Havent quedat deserta la tercera subhasta per a l'adjudicació de les obres de construcció d'un edifici escolar destinat a Masó (Tarragona), amb subjecció al tipus de pessetes 13.429'33, que es celebrà el dia 10 del corrent mes de novembre, acordà el Consell verificar a preu fet les esmentades obres pel mateix tipus de la subhasta deserta.

(Sessió del dia 15 de novembre de 1916.)

Aprovà el Consell el plec de condicions presentat per l'Arquitecte Sr. Florensa referent al contracte que ha de celebrar-se per realitzar a preu fet les obres de construcció de l'edifici escolar de Masó, i facultà el senyor Secretari interí, D. Lluís Janer, per firmar, en representació del Consell, el dit contracte.

(Sessió del dia 6 de desembre de 1916.)

f) Edifici escolar de Sant Llorenç Savall.

Féu el Consell l'adjudicació definitiva de les obres de construcció d'un edifici escolar en el poble de Sant Llorenç Savall a favor dels senyors D. Fèlix Casas i don Josep Mas, conjuntament i solidàriament, per la quantitat de 31.448'41 pessetes.

(Sessió del dia 1.r de febrer de 1917.)

Anex n.º 18

Biblioteques populars procedents del primer concurs

a) Biblioteca popular de Valls.

Prengué grat esment, el Consell, de l'ofici de l'Alcaldia de Valls comunicant el vot de gràcies acordat per aquell Municipi a la Mancomunitat amb motiu de la col·locació de la primera pedra de la Biblioteca popular, i de l'ofici de la Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País felicitant la Mancomunitat per la propulsió de les Biblioteques populars.

(Sessió del dia 9 de novembre de 1916.)

Féu el Consell l'adjudicació definitiva de les obres de construcció d'un edifici destinat a Biblioteca popular, a la ciutat de Valls, a favor de D. Salvador Serra i Porta, per la quantitat de 25,744 pessetes.

(Sessió del dia 15 de febrer de 1917.)

b) Biblioteca popular d'Olot.

Es donà compte al Consell d'un ofici de l'Alcaldia d'Olot contestant la comunicació que en son dia li fou enviada pel senyor Secretari interessant que fos remesa una certificació acreditativa que el referit Ajuntament es troba al corrent de pagaments exigibles o concertats en ço que respecta al Contingent provincial de Girona, requisit previ indispensable a la realització de tota mena

d'obres per la Mancomunitat de Catalunya i, en aquest cas, a la construcció de la Biblioteca popular concedida a Olot.

Dóna l'Ajuntament, i en son nom l'Alcalde, completa garantia i seguretat al Consell que serà efectuat, en terme molt breu, el pagament de la quantitat que té pendent amb la Diputació de la Província de Girona, i promet, a l'efecte, posar-se en relació amb el senyor President de l'expressada Diputació. En virtut de la dita oferta, expressa l'Alcaldia la seva confiança que els tràmits de la subhasta de la Biblioteca no sufriran cap mena d'interrupció.

Vist l'anterior ofici, i atès que aquella subhasta està anunciada per al dia 30 propvinent, acord fou pres que es manifestés al senyor Alcalde d'Olot que el Consell pren bona nota dels seus oferiments i que, si bé no serà ajornada la subhasta de referència, no obstant no es procedirà a començar la construcció de l'edifici fins que el senyor President de la Diputació de Girona manifesti al Consell, per mitjà del corresponent ofici, que la ciutat d'Olot està al corrent de pagaments respecte de l'expressada Diputació.

(Sessió del dia 25 de gener de 1917.)

Acordà el Consell anul·lar l'adjudicació provisional de les obres de construcció d'una Biblioteca popular a la ciutat d'Olot, feta a favor de D. Francesc Sadurní, en la subhasta celebrada el dia 30 de gener proppassat en la Diputació Provincial de Girona, tenint present que la indicada subhasta no s'ha celebrat en els termes previnguts en el seu anunci, publicat en el *Boletín Oficial* de Barcelona i en el de Girona, tota vegada que, de conformitat amb l'art. 18 de la instrucció de 24 de gener de 1905, en les subhastes en què, com en la present, el tipus de contracte excedeix de 25,000 pessetes, el termini de presentació de plecs de proposició acaba el dia feiner anterior a aquell en què hagi de celebrar-se la

licitació, i, per tant, no cap obrir licitació en l'acte de la subhasta.

(Sessió del dia 1.r de febrer de 1917.)

El Consell acordà anunciar immediatament la segona subhasta de les obres de construcció d'una Biblioteca popular a la ciutat d'Olot, sota el mateix tipus i les mateixes condicions que la celebrada amb data 30 del proppassat mes de gener.

(Sessió del dia 15 de febrer de 1917.)

Adjudicà el Consell definitivament les obres de construcció d'un edifici destinat a Biblioteca popular, a la ciutat d'Olot, a D. Carles Capdevila i Llongarriu, per la quantitat de 25,993'40 pessetes.

(Sessió del dia 3 d'abril de 1917.)

c) Biblioteca popular de Sabadell.

Fou comunicat al Consell un ofici de l'Ajuntament de Sabadell pregant que, tota vegada que la Comissió especial nomenada per a portar a terme la instal·lació d'una Biblioteca popular en aquella població ha treballat activament, havent-se trobat, però, amb moltes dificultats per part del propietari dels terrenys, se li concedeixi una pròrroga en el termini concedit, abans de declarar caduca la concessió de la indicada Biblioteca, ja que espera arribar ben aviat a una intel·ligència amb l'esmentat propietari. El Consell, ateses les raons exposades per l'Ajuntament de Sabadell, acordà prorrogar fins al dia 28 del propvinent mes de febrer el termini prèviament concedit.

(Sessió del dia 10 de gener de 1917.)

d) Biblioteca de Sallent.

Adjudicà el Consell definitivament les obres de construcció d'un edifici destinat a Biblioteca popular, a la vila de Sallent, a D. Ramon Fontanet i Guiu, per la quantitat de 26,000 pessetes.

(Sessió del dia 7 de febrer de 1917.)

Anex n.º 19

Segon concurs per a la fundació de Biblioteques populars

a) Admissió de sol·licituds.

De conformitat amb el dictamen de la Secció de Governació, vist l'expedient del concurs obert entre els Municipis de Catalunya per fundar fins al màximum de vuit Biblioteques populars, i atenent que les instàncies presentades pels Municipis de Caldes de Montbui, Montblanch i Manresa no estan d'acord, per diverses raons, amb les Bases que regeixen el concurs de referència, el Consell adoptà els següents acords:

1.r Excloure d'opció a Biblioteca els Municipis de Caldes de Montbui, Montblanch i Manresa, per no avenir-se llurs instàncies amb les condicions fixades en les Bases del concurs.

2.n Passar les instàncies dels Municipis de Lleida, Seu d'Urgell, Pineda, Amposta, Molins de Rei, Santa Coloma de Gramanet, Vendrell, Sitges, Reus, Terrassa, Vich, Figueres, Canet de Mar, Granollers i Borges Blanques, junt amb les respectives ofertes, al Consell de Pedagogia, perquè, amb subjecció a la segona de les Bases del referit concurs, informi raonadament sobre les esmentades sol·licituds des del doble punt de vista de l'acceptació de cada una d'elles i de la gradació de llur importància.

(Sessió del dia 9 de novembre de 1916.)

b) Informe del Consell de Pedagogia sobre les sol·licituds per a la instauració de Biblioteques populars.

La Mancomunitat de Catalunya, en la seva admirable impaciència per recollir aviat els fruits de la seva actuació de cultura, ha estès enguany fins a la possibilitat de vuit fundacions el concurs per a la fundació de Biblioteques populars. I això s'ha escaigut molt oportunament, perquè, en l'opinió pública de les poblacions de la nostra terra, el desig de posseir semblants institucions ha germinat amb caràcter de veritable fretura; de tal manera que a la convocatòria publicada en juliol darrer han respost en el terme legal més de vint localitats, nombre que únicament per descuit, per part d'alguna, de tal o qual detall reglamentari, ha pogut quedar reduït a quinze.

Així i tot, la selecció entre aquestes peticions presenta les dificultats d'un real problema, sobretot si s'atén no sols a l'import quantitatiu dels oferiments, sinó a la inspiració moral que els anima, digna en molts casos d'ésser admirada, i, en tot cas, de no restar desatesa.

Segons l'ordre cronològic de la sol·licitud, les localitats presentades a concurs, totes elles per orgue de llurs Municipis, han estat les següents: Lleida, Seu d'Urgell, Pineda, Amposta, Molins de Rei, Santa Coloma de Gramanet, Vendrell, Sitges, Reus, Terrassa, Vich, Figueres, Canet de Mar, Granollers i Borges Blanques.

Per raó del grau en què les Biblioteques són demanades, aquestes peticions s'especifiquen de la manera següent: Biblioteques de primer grau: Lleida, Reus, Molins de Rei, Santa Coloma de Gramanet, Terrassa, Vich, Figueres, Granollers. Biblioteques de segon grau: Vendrell, Borges Blanques, Seu d'Urgell, Sitges. Biblioteques de tercer grau: Canet de Mar, Pineda, Amposta.

Per raó de la Província a la qual corresponen les localitats sol·licitants, les peticions es distribueixen així: Província de Barcelona: Molins de Rei, Santa Coloma

de Gramanet, Terrassa, Vich, Granollers, Sitges, Canet de Mar, Pineda. Província de Girona: Figueres. Província de Lleida: Lleida, Borges Blanques, Seu d'Urgell. Província de Tarragona: Reus, Vendrell, Amposta.

Per raó de la quantitat oferta, les peticions poden restar distribuïdes en tres grups: les que han millorat l'import de la subvenció anual exigida per les condicions del concurs; les que, millorant o no aquest import, han fet algun altre oferiment apreciable sobre el mínimum establert; les que s'han limitat a oferir aquest mínimum. Dintre del primer grup es troben, per ordre de major a menor: Lleida (subvenció anual de 1,000 pessetes); Reus (600); Vendrell (400); Borges Blanques (350); Canet de Mar (250); Pineda (150). Però aquest ordre descendent quantitatiu ha d'ésser modificat, en estricta justícia, per una valoració relativa que estableixi la proporció entre la subvenció oferta i el grau de la Biblioteca demanada. En aquest sentit l'ordre s'estableix segons la següent escala descendent: Canet de Mar (que ha arribat a un 25 per 100 de subvenció respecte de l'import del fons de llibres inicials que han de rebre les Biblioteques); Lleida (20 per 100); Pineda (15 per 100); Vendrell (13'33 per 100); Reus (12 per 100); Borges Blanques (11'66 per 100).

En el segon grup, dels abans indicats, és a dir, en el d'aquelles localitats que apart de la subvenció han fet algun oferiment per damunt el mínimum del concurs, figura en primer lloc Canet de Mar, que manifesta l'excel·lent propòsit d'encarregar a la futura directora de la Biblioteca popular alguns ensenyaments dintre de la seva competència i de retribuir-la conseqüentment. També es poden incloure dintre aquest grup les localitats de Vich i Figueres, la primera de les quals ofereix curar del servei de neteja, demés dels de llum i aigua exigits en la convocatòria, i la segona el mateix respecte del servei de calefacció en les dependències de la futura Biblioteca, i, demés, cedir, per a allò en què puguin utilitzar-

se en la construcció de l'edifici d'aquesta, els materials procedents de l'aterrament d'un antic edifici, cas de trobar-se aquest en el solar ofert.

Per últim, en el tercer grup, és a dir, el de les localitats que només ofereixen el mínimum de condicions exigides pel concurs, es troben: Molins de Rei, Santa Coloma de Gramanet, Terrassa, Granollers, Sitges, Seu d'Urgell i Amposta.

Ultimament, cal tenir en compte, per a la classificació de les peticions, el fet que algunes d'elles, malgrat d'haver vingut acompanyades de la promesa de completar llur documentació respecte del punt d'aprovació per les Juntes municipals de Vocals associats, dels acords consistorials relatius als oferiments, i malgrat d'haver-se esperat per espai d'un mes la vinguda d'aquesta documentació, no l'han presentada; trobant-se, doncs, en situació irregular respecte de les condicions del concurs. Aquestes localitats són les de Seu d'Urgell i Terrassa, havent d'afegir-s'hi Amposta, que no ofereix terreny per a la instal·lació de la Biblioteca, sinó col·locar aquesta dins l'edifici d'unes escoles; oferiment incompatible amb les disposicions vigents sobre instauració de Biblioteques populars.

Creiem, doncs, vista la situació antireglamentària d'aquestes tres localitats, que en podem prescindir en la qualificació objecte d'aquest informe, i limitar aquella a les altres localitats sol·licitades.

Havem dit que el judici previ a tal qualificació resultava aquest cop difícil i presentava els caràcters de veritable problema. Aduirem, no obstant, algunes normes que poden fer-nos avançar en el camí de la solució.

En primer lloc ens és imposada, tant per l'esperit com per la lletra de la convocatòria, la preferència a aquelles localitats que han millorat les condicions econòmiques de la subvenció anual. Recordem que aquestes són sis : Canet de Mar, Lleida, Pineda, Vendrell, Reus i Borges Blanques. Com providencialment, aquestes sis

localitats i les Biblioteques que demanen es presenten distribuïdes de tal manera, que permet tenir en compte els altres dos elements de judici taxativament consignats en les Bases d'acord de la Mancomunitat de Catalunya sobre creació de Biblioteques populars: la distribució en Províncies i la distribució en graus. En efecte, de les sis localitats enumerades, dues corresponen a la Província de Barcelona (Canet de Mar i Pineda), dues a la de Tarragona (Vendrell i Reus), i dues a la de Lleida (la capital i Borges Blanques). I, en quant al grau, dues corresponen al primer (Lleida i Reus), dues al segon (Vendrell i Borges Blanques), i dues al tercer (Canet de Mar i Pineda).

Les consideracions morals no definides en les Bases de creació ni en la convocatòria del concurs, però recomanades sempre com a dignes d'ésser tingudes en compte, militen també en el cas present a favor de les localitats indicades, especialment de les primeres de la sèrie. L'entusiasme popular, la intensitat del desig i l'adhesió en mil formes manifestada respecte del projecte, s'han produït d'una manera principalíssima a Canet de Mar, a Lleida i a Pineda. En la primera d'aquestes localitats aquestes manifestacions han mostrat un grau d'interès veritablement encoratjador per a l'amant de la nostra cultura i esperançat en ella: algunes peticions han sortit d'aquesta vila portant la firma i segell de totes les societats, autoritats i persones de significació, en una paraula, de totes les forces vives locals. I no cal dir l'interès superior que advoca en favor que una capital com Lleida estigui també dotada aviat d'aquest element de cultura.

Els dos últims llocs entre els vuit que ens permet la convocatòria d'enguany semblen de provisió més difícil. No obstant, creiem que en l'elecció poden guiar-nos les consideracions següents: 1.ª El fet que Vich i Figueres hagin ofert, a part de la subvenció, alguns aventatges sobre el mínimum exigit, mínimum amb què s'han acon-

tentat les poblacions que resten. 2.ª El fet que Figueres correspongui a la Província de Girona, única que no restaria atesa en la provisió dels sis llocs anteriors. 3.ª El fet que Vich constitueixi a la nostra terra un centre d'estudis acadèmics dotat de llarga tradició i que, en conseqüència, sigui un dels llocs on la Biblioteca a instaurar pot esperar-se que tingui més clientela i reporti més beneficis, no solament en la seva funció de dipòsit de llibres, sinó en l'altra que les noves institucions han de tenir de sucursals de la Biblioteca de Catalunya per als efectes del préstec. Atenent aquestes consideracions, creiem que el setè i vuitè lloc en el resultat del concurs poden concedir-se a Vich i Figueres.

Una població hi ha, entre les que resten, que sembla especialment digna del major interès, per dues raons: l'una és presentar-se per segona vegada a concurs, no havent pogut ésser preferida l'any passat la seva sol·licitació; l'altra, la consideració a l'efecte públic que la institució de la Biblioteca produiria en lloc com el d'ella, molt visitat de forasters i dotat ja d'altres instruments de significació espiritual. Aquesta població és Sitges. No creiem que les dues consideracions que acabem d'aduir hagin de portar-nos a fer que ella suplanti cap de les anteriors, segurament proveïdes de major dret en els termes estrictes de la convocatòria; mes potser una altra plaça es trobaria lliure enguany. En efecte: de les quatre concessions de l'any darrer, es pot dir que una no ha estat aprofitada: la de Sabadell, que ha deixat transcórrer tot un any sense formalitzar l'oferiment de terreny per a la Biblioteca, ni mostrar en cap gestió oficial un interès perquè en comencin les obres d'instauració. Atenent que aquestes institucions han de respondre sempre a l'espontaneïtat del desig popular, val la pena de considerar aquest fet com a decisiu. Pensem, doncs, que la concessió a Sabadell es podria, previ tal volta un últim requeriment, considerar com a caducada, obtenint així un nou lloc per a la distribució d'en-

guany, lloc que dignament podria ésser ocupat per Sitges.

En conseqüència i efecte de les anteriors consideracions, venim a proposar a l'Excm. Consell de la Mancomunitat de Catalunya l'adopció dels següents acords:

1.r Concedir la implantació de noves Biblioteques populars a les localitats de Canet de Mar, Pineda, Vich, de la Província de Barcelona; Figueres, de la de Girona; Lleida i Borges Blanques, de la de Lleida; i Reus i Vendrell, de la de Tarragona.

2.n Classificar com a Biblioteques de primer grau les noves de Lleida, Vich, Figueres i Reus; de segon grau les de Vendrell i Borges Blanques; i de tercer grau les de Canet de Mar i Pineda.

3.r Declarar caduca, previ un últim requeriment, la concessió feta l'any darrer d'una Biblioteca de primer grau a Sabadell, i substituir-la, en aquest cas, per la d'una Biblioteca de segon grau a Sitges.

Aprovat en sessió de 5 de desembre de 1916.

A. Galí Coll,
Secretari

c) Adjudicació de Biblioteques i tramitació seguida posteriorment.

De conformitat amb l'informe del Consell de Pedagogia sobre les sol·licituds presentades al segon concurs per a la instauració de Biblioteques populars, adoptà el Consell els següents acords:

1.r Concedir la implantació de noves Biblioteques populars a les localitats de Canet de Mar, Pineda i Vich, de la Província de Barcelona; Figueres, de la de Girona; Lleida i Borges Blanques, de la de Lleida; i Reus i Vendrell, de la de Tarragona.

2.n Classificar com a Biblioteques de primer grau les noves de Lleida, Vich, Figueres i Reus; de segon grau

les de Vendrell i Borges Blanques; i de tercer grau les de Canet de Mar i Pineda.

(Sessió del dia 7 de desembre de 1916.)

Anex n.º 20

Escola de Bibliotecàries

a) Nomenament de nous professors.

De conformitat amb la proposta del senyor Director de l'Escola de Bibliotecàries, i en virtut del concurs celebrat a l'efecte, nomenà el Consell els senyors D. Lluís Nicolau d'Olwer, D. Carles Riba i Bracons, i D. Joan Palau i Vera, per a professar, respectivament, les càtedres de Llengua grega, Història de la Literatura general i espanyola, i Geografia general, en l'esmentada Escola.

(Sessió del dia 9 de novembre de 1916.)

b) Admissió d'alumnes a l'Escola.

De conformitat amb l'informe del Tribunal que presidí els exercicis d'ingrés a l'Escola de Bibliotecàries darrerament celebrats, i havent estat aprovades totes les onze senyoretes aspirants, que excedeixen en una al nombre de les places ofertes; tenint en compte la violència que resultaria de l'exclusió d'una de les candidates aprovades, i atenent-se a la consideració que en el concurs d'ingrés celebrat l'any darrer no s'arribaren a cobrir sinó vuit places de les deu disponibles; acordà el Consell, per aquesta sola vegada, una ampliació de places fins al nombre d'onze, declarant admeses les senyoretes següents:

D.ª Modesta Casellas i Perpinyà.
» Olga Kirchner i Catalán.
» Mercè Farnés i Pagès.
» Maria Solsona i Sufier.

D.ª Maria Lluïsa Pelegrí i Sáenz.
» Concepció Pelegrí i Sáenz.
» Teresa Hostalrich i Fa.
» Magdalena Puig i Parcerisas.
» Mercè Enrich i Otero.
» Lluïsa Omedes i Hernández.
» Concepció Sanmartí i Bosch.

(Sessió del dia 9 de novembre de 1916.)

c) Nou concurs per a la provisió de places d'alumnes de l'Escola de Bibliotecàries.

Acordà el Consell obrir el tercer concurs per a la provisió de deu places d'alumnes de l'Escola de Bibliotecàries, a ingressar el primer de novembre d'aquest any, amb subjecció a les següents

BASES

1.ª L'ensenyament a l'Escola Superior de Bibliotecàries durarà tres anys, acabats els quals l'alumna podrà ésser admesa a examen de reválida. L'aprovació d'aquest examen dóna directament ingrés al Cos Especial de Bibliotecàries, en el qual s'entrarà amb la categoria de Directora d'una Biblioteca de tercer grau o d'Ajudanta en una Biblioteca de primer o de segon grau. El sou d'entrada serà superior a 1,000 pessetes, amb dret als augments per raó d'anys de servei i de categoria de la Biblioteca servida, que a son temps la Mancomunitat fixarà.

2.ª Els ensenyaments que comprèn la carrera de Bibliotecària són els següents:

Coneixements teòrics i pràctics sobre Bibliografia, Bibliologia, Biblioteconomia i Paleografia; Llengües llatina i grega; Teoria i història de la Cultura; Principis i desenrotllament històric de les Ciències físiques i naturals; Classificació de les Ciències; Etica i Dret usual; Història de la Literatura general i espanyola; Història de la Litera-

tura catalana; Història de l'Art; Gramàtica catalana; Geografia general; Pràctiques de servei de Biblioteques. Durant els anys d'estudi a l'Escola cursaran també una llengua estrangera moderna, distinta de les aprovades en l'examen d'ingrés.

3.ª La matrícula per a l'examen d'ingrés serà de 50 pessetes, i de 10 pessetes i 5 pessetes per assignatura de classe diària o alterna, respectivament. Per al certificat de reválida abonaran 150 pessetes.

4.ª Les aspirants a examen d'ingrés a l'Escola hauran de tenir més de disset anys. Hauran de conèixer les llengües catalana i castellana, posseir i demostrar en l'exercici d'ingrés els coneixements propis de l'Ensenyament primari, i saber traduir la llengua francesa i tenir nocions d'una altra llengua estrangera moderna, a elecció de l'aspirant.

5.ª L'examen d'ingrés compendrà tres exercicis: un d'oral contestant un interrogatori general sobre temes de Geografia, Història, Aritmètica i Geometria, dintre el tipus general de l'Ensenyament primari; un d'escrit desenrotllant, en el terme de dues hores, un tema escollit per la candidata entre tres temes proposats pel Tribunal; i un exercici de llengües.

6.ª Les sol·licituds hauran de dirigir-se, dintre la primera quinzena d'octubre, a la Secretaria de l'Escola de Bibliotecàries (Urgell, 187), d'onze a una del matí.

7.ª Els exàmens d'ingrés tindràn lloc en la segona quinzena d'octubre, i el curs serà obert el primer dia feiner de novembre.

(Sessió del dia 18 de gener de 1917.)

Anex n.º 21

Escoles de Comerç

a) Acord del Consell.

Acordà el Consell interessar del Consell de Pedagogia que dictamini sobre la tramitació a seguir per a l'establiment d'Escoles de Comerç, la creació de les quals acordà l'Assemblea en la seva reunió del mes de novembre darrer.

(Sessió del dia 8 de febrer de 1917.)

b) Informe sobre la tramitació a seguir per a l'establiment d'Escoles de Comerç.

La instal·lació de les Escoles de Comerç, acordada per la Mancomunitat de Catalunya, presenta quatre qüestions especials:

1.ª La concessió.
2.ª La instal·lació.
3.ª El nomenament de professorat.
4.ª La constitució del Patronat.

La concessió podria fer-se mitjançant un concurs entre localitats, a semblança del que regeix la concessió de Biblioteques populars. L'article 2.º de l'acord pres per la darrera Assemblea de la Mancomunitat dóna les ratlles generals de les Bases de Convocatòria. D'acord amb el susdit article, i tenint en compte les indicacions expresses en el projecte, les Bases per al concurs podrien ésser les següents:

1.ª Els oferiments seran rebuts pel Consell de la

Mancomunitat de Catalunya fins al terme de 30 d'octubre d'enguany.

2.ª El Consell de la Mancomunitat comunicarà les sol·licituds on constin aquests oferiments a un organisme tècnic, perquè informi raonadament sobre aquelles des del doble punt de vista de l'acceptació de cada una i de la gradació de la seva importància.

3.ª En virtut d'aquest informe tècnic, el Consell de la Mancomunitat podrà escollir fins a quatre oferiments, als quals correspondrà amb la instauració de quatre Escoles de Comerç.

4.ª Aquesta selecció serà feta abans del terme de 31 de desembre d'enguany, i es procurarà que les noves Escoles estiguin en disposició de funcionar dintre l'any 1918.

5.ª Els oferiments que es facin al Consell de la Mancomunitat importaran el mínimum següent:

a) Edifici per a l'establiment.

b) Material d'instal·lació.

c) Servei d'aigua i llum.

d) Instal·lació de calefacció.

6.ª L'edifici, demés de les indispensables condicions de solidesa, bon aspecte, adequada situació i altres condicions higièniques, hauria de tenir com a mínimum les següents aules:

Una aula laboratori per a l'estudi pràctic de les matèries del grup de Ciències naturals; una aula oficina per a establir pràcticament el treball d'oficina d'una casa de comerç; una aula amb museu geogràfic i arxiu de mapes per a l'estudi de la Geografia i matèries conexes; dues aules auxiliars, alguna de les quals podria funcionar com a despatx o secretaria, i a més s'hauria de comptar amb alguna dependència per a dipòsit de material i treballs d'administració o concergeria. L'oferiment d'un edifici inadequat pot motivar un veredicte contrari a la concessió.

7.ª La instal·lació comprèn: construcció de l'edifici

quan no existeixi, o adaptació del que sigui ofert; adquisició de mobiliari i primera provisió de material. Suposant edifici existent, per les despeses d'adaptació, mobiliari i material les localitats hauran d'oferir una quantitat que no baixi de 20,000 pessetes.

8.ª Si no existeix edifici, les localitats hauran d'oferir els terrenys i una quantitat especial i suficient per a la construcció d'un immoble que atengui el mínimum d'exigències que es consignen a la base 6.ª. En aquest cas, la quantitat que s'esmenta a la base 7.ª per a instal·lació podrà quedar rebaixada en un terç.

9.ª Essent els ofertors els Municipis, llurs ofertiments hauran d'haver estat aprovats en sessió i per la Junta de Vocals associats.

En cas de tractar-se de corporacions o particulars, l'oferiment haurà d'ésser degudament formalitzat i garantit mitjançant dipòsit o altra forma equivalent.

10. La instal·lació material de les Escoles serà reglamentada especialment per la Mancomunitat de Catalunya.

11. En cas de semblar anàlogues la importància i les facilitats de dos dels oferiments presentats, el Consell de la Mancomunitat procurarà, tant com es pugui, distribuir ja les primeres instaurances entre les diferents regions catalanes.

12. Immediatament d'oberta l'Escola es constituirà un Patronat, designat pel Consell de la Mancomunitat de Catalunya, en el qual haurà de tenir lloc un representant almenys de l'entitat que hagi fet la sol·licitud. La reglamentació del Patronat la farà el Consell escoltant l'informe de cada Patronat.

Quant a la instal·lació, creu aquest Consell que per raons d'economia i d'administració hauria d'ésser confiada a un organisme general que determinés el tipus d'amoblament i material més propi per a aquestes Escoles, i estudiés en cada cas l'adaptació als mitjans que s'oferissin o a les condicions especials de la localitat, reservant,

però, als Professors la provisió d'aquell material que depèn estretament del matís personal en la metodització dels ensenyaments.

Quant al nomenament de Professors, creu el Consell que segurament ara és prematur fixar el procediment a seguir d'una manera definitiva, puix al seu judici no s'hauria de procedir oficialment a cap gestió per nomenaments fins a la primera concessió d'Escoles, i, per altra banda, considera que aquest afer hauria d'ésser objecte d'un estudi especial, relacionat sobretot amb la prèvia preparació d'elements que contribuissin a convertir en carrera professional l'exercici dins les Escoles de Comerç que la Mancomunitat organitza. No obstant, aquest Consell es considera obligat a avançar el seu criteri general sobre aquest afer. Creu el Consell que s'hauria de sentar com a principi que els nomenaments es fessin per concurs.

Haurien d'ésser convocats a concurs els següents elements per a totes les seccions d'ensenyament, excepte per al Dibuix i els Idiomes: pèrits professors o intendents mercantils, llicenciats en Ciències, Lletres i Dret, batxillers amb pràctiques comercials reconegudes, i àdhuc els que, sense tenir cap títol acadèmic, hagin demostrat talent d'organització i es revelin verament imposats de la matèria que vulguin ensenyar.

La documentació a presentar hauria d'ésser amb preferència notes, exemplars o certificats de treballs realitzats en el camp de les pràctiques o investigacions comercials o sobre les tècniques que els sol·licitants pretenguin ensenyar en relació al comerç; nota dels viatges realitzats o de les relacions obtingudes amb elements universals, ja sigui dins del comerç o directament dins de l'ensenyament comercial; i, per últim, una memòria sobre la metodització que vulguin donar als ensenyaments a què aspiren, reservant-se al Jurat el dret de sotmetre els concursants a exercicis especials.

Les obligacions dels Professors, sous de què disfrutaran, etc., que han de consignar-se en la convocatòria,

en molta part es desprenen ja del projecte d'acord aprovat per la darrera Assemblea de la Mancomunitat de Catalunya.

Referent a la designació dels Professors d'Idiomes i de Dibuix, creu el Consell que hauria d'ésser resolta amb més elasticitat, vista la necessitat d'adaptar aquests ensenyaments als mitjans de les localitats. Podrien, per tant, fer-se designacions directes pel Consell de la Mancomunitat o per qui aquest delegués, o bé acordar-se combinacions difícils d'endevinar *a priori*.

Quant a la constitució dels Patronats, creu el Consell de Pedagogia que pot ajornar-se la seva tramitació, amb major motiu quan en les Bases del concurs s'esmenta que aquests organismes no han de començar a funcionar fins després de la instal·lació de les Escoles a què tinguin de pertànyer.

(Sessió del dia 27 de març de 1917.)

ESCOLA ESPECIAL D'INFERMERES - AUXILIARS DE MEDICINA

És un problema candent a tot el món, i no per nou menys sentit a Catalunya, el de la formació professional de la dona. Diferents iniciatives particulars, algunes d'elles meritíssimes, s'han produït entre nosaltres. Però el poder públic no pot restar indiferent a aquesta qüestió. Ja s'ha presentat ella a la Mancomunitat des de les primeres etapes de política de cultura, i tant a un desig d'aportar-hi alguna petita solució parcial com a una necessitat administrativa respongué la creació de l'Escola Superior de Bibliotecàries.

Aquesta fundació tingué altrament l'aventatge de fixar un criteri teòric i de proporcionar un instrument d'experimentació pràctica en la qüestió de l'ensenyament femení. Des del primer punt de vista es fa, per virtut d'aquella, patent l'acceptació del principi que les més elevades funcions liberals han d'ésser obertes a la iniciativa de la dona. Com a instrument d'experiència, l'Escola de Bibliotecàries ha resultat també excel·lent: en rigor podem dir que les línies generals de la seva organització poden servir-nos de base per a moltes, sinó per a totes, entre les institucions d'ensenyament superior femení.

Dins d'aquest ordre ha pensat el Consell Permanent en la utilitat de crear, al costat de l'Escola Superior de Bibliotecàries, altres Escoles que, corresponent a un tipus anàleg, donin sortida a dues professions corresponents a les quals cal també fonament científic: les Infermeres-Auxiliars de Medicina i la d'Auxiliars de Farmàcia.

Es comprèn tot seguit l'orientació social a què institucions d'aquest ordre corresponen, i la base de coneixements que cada una necessita. Però creiem haver d'insistir en un principi ja aplicat en el plantejament de l'Escola de Bibliotecàries. I és que, en institucions d'aquest ordre, en quant les organitza un poder nacional, els ensenyaments no han de cenyir-se a les matèries científiques i professionals, sinó emplear-se, i en general informar-se, en l'esperit ample i elevat d'humanitats. En rigor, la llengua grega no fóra absolutament indispensable a l'exercici de la professió de Bibliotecària; però el seu valor educatiu i d'ennobliment és enorme. Per iguals raons creiem que, encara que el coneixement de la literatura, per exemple, no estigui directament exigit per la professió d'Auxiliar de Medicina o de Farmàcia, no hauria de mancar una iniciació d'aquest ordre dins el quadre docent de l'Escola que a la professió prepari. No oblidem que en cada cas concret es tracta, per a nosaltres, no solament d'un servei d'Instrucció pública, sinó d'una obra d'educació general i de formació ciutadana.

Una diferència essencial presenten, aquestes Escoles que es proposen, respecte de l'Escola de Bibliotecàries; i és que, així com aquesta dóna sortida a una professió oficial inclosa dins els nostres serveis administratius, aquelles no poden oferir professionalment la

mateixa garantia. No obstant, cal tenir en compte que entre la Mancomunitat com les Diputacions de Catalunya i els seus Ajuntaments, sostenen ja prou serveis benèfics i sanitaris perquè el títol de l'Escola exigit per l'ingrés a certs càrrecs d'ells vingués a ésser als ulls de la clientela escolar d'aquella una garantia de l'esdevenidor. Sobre aquest extrem, com sobre altres de plantejament i solució anàlegs, es plantejarà una acció decidida que alguna intervenció parlamentària i governamental pot venir a ajudar oportunament.

De les dues escoles a què ens havem referit abans, creu del cas el Consell Permanent començar de fer instaurar la d'Infermeres-Auxiliars de Medicina, perquè la necessitat d'estudis d'aquest ordre és tan vivament sentida que ja la iniciativa particular i religiosa s'ha anticipat a la iniciativa oficial en la qüestió; però aquesta darrera és sovint reclamada. Afegim, com detall d'algun interès per a nosaltres, que el fet de la instauració d'aquesta escola pot significar una molt petita despesa, donada la possibilitat d'aprofitar com centre d'ensenyaments alguna de les institucions benèfiques i sanitàries que ja formen part del servei mancomunal o provincial a Barcelona; el professorat, per exemple, podria obtenir-se dins del personal mèdico-facultatiu d'aquests centres.

Les línies generals de l'organització de l'Escola Especial d'auxiliars de Medicina poden pendre per model l'Escola de Bibliotecàries. Un detall, però, creiem que hauria de modificar-se. El caràcter dels ensenyaments de l'Escola d'Infermeres-Auxiliars de Medicina fa que segurament hagi d'acudir a ella una clientela no limitada a futures professionals sinó comprenent també moltes joves que es destinen a mares de famí-

lia, religioses, etc. L'entrada de la nova Escola hauria d'ésser doncs, més oberta que la d'aquella que li fa de model, serà bo, doncs, prescindir en ella de la condició del concurs i del nombre determinat de places ofertes. També la durada d'estudis pot reduir-se; restarà limitada a dos anys, entre els quals es distribuiran els ensenyaments d'ordre general, científic i professional que l'Escola comporta.

En vista de les consideracions anteriors, el Consell Permanent té l'honor de proposar a l'Assemblea l'adopció dels següents:

ACORDS

1.r El Consell Permanent procedirà a l'organització d'una Escola Especial d'Infermeres-Auxiliars de Medicina, dins un tipus anàleg al de l'Escola Superior de Bibliotecàries.

2.n Una part dels ensenyaments d'aquesta Escola es situarà com anex a algun establiment mèdico-benèfic de caràcter provincial o mancomunal. Per les matèries de caràcter bàsic i de cultura general es procurarà aprofitar els ensenyaments ja establerts per la Mancomunitat i per la Diputació.

3.r La instrucció dins l'Escola Especial d'Infermeres-Auxiliars de Medicina durarà dos anys i compendrà matèries dels ordres següents: Humanitats i disciplines centrals de cultura; ciències físiques i naturals; estudis higiènics i mèdics elementals; pràctica del servei de malalts.

4.t El professorat dels ensenyaments de l'Escola no comprès en les utilitzacions indicades en l'acord segon serà proveït i organitzat en condicions anàlogues a les de l'Escola Superior de Bibliotecàrie

5.ª No s'exigirà examen d'ingrés en l'Escola Especial d'Infermeres-Auxiliars de Medicina. A l'acabament dels estudis serà concedit un diploma exigible en els serveis sanitaris i benèfics de la Mancomunitat i de la Diputació que ulteriorment es determini.

Palau de la Generalitat, 30 d'octubre de 1917. — *El President accidental,* ROMÀ SOL. — *Els Consellers:* FRANCESC BARTRINA — JOSEP M.ª ESPAÑA — JOSEP ESTADELLA — ANSELM GUASCH — JOSEP MESTRES — JOSEP PUIG I CADAFALCH — AGUSTÍ RIERA.

L'anterior projecte d'acord fou aprovat en reunió de l'Assemblea del 30 de novembre, però havent d'entendre's redactats així els estrems 4.t i 5.è.

«4.t El professorat dels ensenyaments de l'Escola no comprès en les utilitzacions indicades en l'acord segon serà proveït pel Consell Permanent per mitjà de concursos, a menys que, per tractar-se de persones que per la seva situació o competència cregui el Consell del cas fer el nomenament d'una manera directa, donant-ne després compte a l'Assemblea. El referit professorat, serà organitzat en condicions anàlogues a les de l'Escola Superior de Bibliotecàries».

«5.è No s'exigirà examen d'ingrés en l'Escola Especial d'Infermeres-Auxiliars de Medicina, però, les ingressants acreditaran reunir les condicions físiques i culturals necessàries per a poder seguir els cursos de l'Escola. A l'acabament dels estudis serà concedit un diploma exigible en els serveis sanitaris i benèfics de la Mancomunitat i de les Diputacions que ulteriorment es determini.

8

ESCOLES LOCALS D'INDÚSTRIES

ESCOLES LOCALS D'INDÚSTRIES

Les línies generals de l'acord sobre projecte d'Escoles de Comerç, aprovat per l'Assemblea en la seva darrera reunió, poden inspirar-nos per analogia les d'un projecte d'Escoles locals d'Indústries. També aquí, cal tenir en compte a la vegada el desig manifestat per les localitats, la limitació dels mitjans amb què pot comptar-se, i la conveniència de col·locar aquestes noves institucions en condicions tals, que els beneficis d'elles puguin ésser aprofitats fins per les classes socials més humils, àdhuc les ja ocupades pel treball retribuït, de conformitat amb la tendència popular de la Mancomunitat de Catalunya, que com aleshores es deia, és la institució de govern general més democràtica de tota Europa.

Una diferència essencial es presenta, però, entre el pla general d'aquelles fundacions i l'adoptable, en les que són objecte de la present proposició d'acord. I és que aquí ja no és necessària com aleshores la creació d'un centre especial de formació del personal que hagi d'ocupar-se en l'ensenyament. Els instituts de formació tècnica creats per la Diputació de Barcelona i pel Patronat de l'Escola Industrial, amb la forta cooperació moltes vegades dels indus-

trials mateixos i d'altres elements econòmics, constitueixen ja seminari suficient per a la satisfacció de les necessitats que les Escoles locals d'Indústries vinguin a crear entre nosaltres. Progressivament, a mesura que avancem en la nostra tasca, podem ja recolzar-nos sobre la tasca feta anteriorment, i trobem en ella facilitats; ja no és indispensable, en l'obra de la renovació docent de Catalunya, com ho era fa alguns anys encara, crear organismes amb totes les seves peces i roturar, per dir-ho així, terrenys que encara no havien conegut el cultiu.

Un altre punt d'especialitat del projecte que segueix, és el d'haver-se atès en ell i resolt (encara que sigui d'una manera embrionària i necessitada d'ampliació ulterior) el problema que representa a Catalunya la manca d'un període d'instrucció general que correspongui a aquell que en altres països és conegut amb el nom d'*Ensenyament primari superior* i en alguns països amb el de *Grammar-Grades*. Entre el primer ensenyament, sovint mal desenrotllat o mal aprofitat, i l'entrada a les Escoles professionals, resta un període que en les carreres de constitució econòmica burgesa, s'omple amb l'anomenat Ensenyament secundari o Batxillerat, que proporciona una cultura general en un nivell superior al de l'Escola. Pel temps que suposen aquests estudis, per les despeses de la seva prossecució, pel caràcter mateix de les disciplines que en ell es cursen, ells són generalment inassequibles als joves de les classes populars que es destinen a les arts i als oficis, al comerç, a l'agricultura o a les indústries. Però és evident que hi ha un fort interès de cultura pública que els pertanyents a aquestes classes socials no quedin reduïts, en la llur formació d'homes i de ciutadans, al nivell mínim

que l'ensenyament primari representa. Una exigència pràctica, en el curs dels mateixos estudis, ve a afegir-se a aquesta necessitat : els alumnes que ingressen en les Escoles especials professionals no estan generalment en condicions, per manca d'una base científica general, d'entendre els ensenyaments d'aplicació tècnica.

Això ha fet pensar al Consell de la Mancomunitat de Catalunya en la conveniència d'introduir, en cada Escola local d'Indústries, un període preparatori, destinat a una formació científica i humana general, que pugui servir també de preparació a l'entrada a altres Escoles, com les de Comerç, Agricultura, Bells Oficis, Bibliotecàries i altres. Aquest període, per exigències del moment i atenent a la realitat social que ens envolta i al caràcter d'urgència amb què moltes vegades es presenta l'orientació professional, quan s'han deixat transcórrer sense decisió alguns anys de l'adolescència, apareix en el nostre projecte com reduïble al temps d'un any, en el cas d'alumnes aprofitats o ben dotats d'una certa preparació anterior; però es presenta, de tota manera, ordenat en tres graus, que hi haurà aventatge que els alumnes que disposin de temps per fer-ho segueixin ordenadament i completament, posant en aquest aprenentatge alguna detenció.

Així instaurarem a Catalunya, en forma d'una secció preparatòria d'Escoles locals d'Indústries, el germen d'una manera de Batxillerat curt, amb el caràcter d'ensenyament secundari democràtic, destinat directament a aquells que, sense voler o poder empendre els estudis del Batxillerat acadèmic i oficial, necessiten, però, completar els coneixements adquirits (o potser no adquirits) a l'Escola primària, abans

d'entrar en l'estudi d'una preparació professional especialitzada. Mes com en aquest punt no ens trobem amb les facilitats que remarcàvem en allò que és referent a la part tècnica de l'ensenyament d'aquelles Escoles, sobre la formació del personal docent, creiem indispensable, anàlogament a l'acordat en son dia respecte a les Escoles de Comerç, la institució d'un petit organisme central destinat a satisfer aquella exigència. El pla complet, matèria d'aquest projecte, comporta, doncs, l'establiment d'Escoles locals d'Indústries, amb una secció especial cada una, amb una secció preparatòria també cada una i amb un organisme central de formació docent, destinat a la preparació del personal d'aquestes darreres seccions.

Aquestes institucions haurien d'instaurar-se repartint-les entre les localitats de Catalunya que ho sol·licitessin, adoptant aquí encara el principi aplicat en la implantació de les Biblioteques populars i de les Escoles de Comerç. L'experiència demostra que rendeixen bons fruits aquestes institucions, situades en llocs que en tenen veritablement el desig i que són disposats a servir aquest desig amb algun sacrifici. Quan, en canvi, una millora així s'obté com a present purament gratuit, es dóna poc valor a aquest regal, i sense massa de penediment se'l deixa després decaure. El fet d'aquesta aportació i relatiu sacrifici per part de les localitats, donà a la vegada una base de gran objecció al repartiment entre elles dels beneficis d'institucions així. Sense el qual, el criteri fóra potser arbitrari i massa sotmès a forces d'ordre diferent. Creiem, doncs, que la concessió d'Escoles locals d'Indústries entre les diferents localitats de Catalunya hauria de fer-se en virtut d'una convoca-

tòria anual i d'un concurs de condicions iguals a les exigides dins els concursos per la concessió d'Escoles de Comerç. Quant a l'establiment de formació docent destinat a la preparació del personal de les primeres seccions d'aquestes Escoles, és natural que s'instal·li a Barcelona, sobre tot tenint en compte l'aventatge de l'aprofitament dels centres que ja existeixen per fundació de la Mancomunitat o de la Diputació.

L'organització interior de les Escoles locals d'Indústries pot pendre per tipus i seguir, en les línies generals, l'Escola Elemental del Treball de Barcelona en allò que es refereix a l'aspecte i als mètodes aprovats per la Mancomunitat; respecte de les Escoles de Comerç en allò que es refereix a l'aspecte pedagògic. El detall d'aquesta adaptació pot deixar-se per estudis ulteriors, molt principalment pels Estatuts, diferents en cada cas, que es plantegin al començament del viure de cada Escola.

Tenint en compte les consideracions anteriors, el Consell Permanent té l'honor de proposar a l'Assemblea l'adopció dels següents

ACORDS

1.r El Consell Permanent procedirà a l'organització d'Escoles locals d'Indústries, en les localitats que ho sol·licitin i que n'obtinguin la concessió, mitjançant un concurs sotmès a bases anàlogues a les aprovades per les Escoles de Comerç.

2.n Cada Escola local d'Indústries compendrà dues seccions:

a) Una d'educació general i preparatòria a l'ingrés a la secció següent.

b) Una secció elemental d'ensenyament d'Indústries, paral·lela a la secció elemental de les Escoles de Comerç aprovades en Assemblea de la Mancomunitat de Catalunya en novembre de 1916.

A més, organitzarà, el Consell Permanent, una Escola de professors especials, amb l'encàrrec de formar el personal per a la primera secció d'aquestes institucions docents.

3.r L'organització de les seccions d'educació general haurà de fer-se d'acord amb les següents condicions:

a) L'ensenyament serà dividit en tres graus: un de complement de l'ensenyament primari, un altre de formació general i un tercer de preparació especial. Els Professors de cada secció podran autoritzar la reunió d'aquests tres períodes en un sol any.

b) Cada Escola haurà de tenir com a mínimum quatre Professors, distribuïts per grups d'especialitats. El sou mínim dels Professors serà de dues mil cinc centes pessetes anuals. El professorat haurà d'ésser reclutat entre els mestres i mestresses públics, els llicenciats en Filosofia o Ciències i les bibliotecàries de la Mancomunitat que s'avinguin a seguir dos cursos en l'Escola de Professors especials que s'autoritza en el tercer apartat de la base segona, i seran designats per nomenament directe del Consell Permanent.

4.t L'organització de les seccions especials dins les Escoles locals d'Indústries haurà de fer-se d'acord amb les següents condicions:

a) Els ensenyaments a establir a cada Escola seran determinats pel Consell Permanent, vista la petició que les localitats facin en el concurs respectiu, i previ informe de la Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat.

b) Cada ensenyament ha d'ésser organitzat especialment i haurà de tenir un mínimum de quatre Professors ordinaris pels tres grups d'assignatures o treballs en què es pot considerar dividit generalment el pla de cada ensenyament industrial, és a dir, ciències de preparació, tecnologia de l'ofici, pràctiques de taller i dibuix. Per les pràctiques, es reclutaran, a més, ocasionalment, professionals d'ofici, als quals es retribuirà a tipus de jornals. El sou mínim dels Professors ordinaris, serà de dues mil cinc centes pessetes anuals, i cada Professor vindrà obligat a repetir la seva lliçó una vegada pels estudiants concurrents a classes diurnes i una altra pels concurrents als cursos de nit. L'organització pedagògica d'aquests ensenyaments es farà adaptant a les noves Escoles el sistema adoptat en el projecte d'Escoles de Comerç.

c) Els Professors hauran d'ésser reclutats entre els Directors de grups d'indústries que forma la Diputació de Barcelona, entre titulars de les Escoles d'Enginyers, Arquitectes o Facultats de Ciències i de Farmàcia i seran nomenats directament pel Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya.

d) Per a l'ingrés en la secció segona d'una Escola local d'Indústries haurà d'haver-se cursat un any d'estudis, com a mínimum, en la secció primera. Els aspirants seran sotmesos a un examen d'ingrés.

5.ª L'organització de l'Escola de Professors Especials haurà d'ésser feta principalment a base dels ensenyaments que la Diputació de Barcelona i la Mancomunitat de Catalunya tenen organitzats en les seves institucions docents, sense perjudici de crear els que considerin necessaris per a completar la formació d'aquells.

Palau de la Generalitat, 30 d'octubre de 1917. — *El President accidental*, ROMÀ SOL. — *Els Consellers:* FRANCESC BARTRINA — JOSEP M.ª ESPAÑA — JOSEP ESTADELLA — ANSELM GUASCH — JOSEP MESTRES — ALFRED PEREÑA — JOSEP PUIG I CADAFALCH — AGUSTÍ RIERA.

L'anterior projecte d'acord fou aprovat en reunió de l'Assemblea del 30 de novembre, però havent de entendre's redactat aixi el paràgraf *c*) de l'extrem 4.t

c) «Els Professors hauran d'ésser reclutats entre els Directors de grups d'indústries que forma la Diputació de Barcelona, entre titulars de les Escoles d'Enginyers, Arquitectes o Facultats de Ciències i de Farmàcia o altres Escoles tècniques i seran nomenats per concurs, pel Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya.»

INSTRUCCIÓ PÚBLICA

ANEX N.º 19

EDIFICIS ESCOLARS

a) EDIFICI ESCOLAR DE PALAU SABARDERA

Prengué esment el Consell de la comunicació de l'Arquitecte Director de les obres de construcció de l'escola de Palau Sabardera, D. Francesc de P. Nebot, manifestant que l'endarreriment que han sofert els treballs ha estat degut a l'augment de preu que ha tingut la fusta, així com a l'escassetat d'aquest material de construcció; essent també una causa del retard el gran augment en el preu dels transports. Proposa l'Arquitecte, que els embigats, en lloc de construir-se de fusta, es facin de ferro, car, malgrat haver pujat molt aquest material, encara la fusta el sobrepuja en preu; i fa avinent, per últim, que, de tota manera, no obstant la reforma esmentada, que té per objecte proporcionar economies en les despeses de l'obra, serà necessari augmentar el pressupost.

El Consell, ateses les raons exposades en l'anterior comunicació, acordà encarregar a D. Francesc de P. Nebot que formuli un nou pressupost amb l'augment corresponent, sense perjudici de rependre de seguida les obres que dirigeix.

(Sessió del dia 4 de maig de 1917.)

Informat d'una petició de D. Francesc de P. Nebot, Arquitecte Director de les obres de l'Edifici Escolar de Palau Sabardera, demanant que se li entreguin 7,000 pessetes per al pagament de jornals i materials invertits en les esmentades obres, i adjuntant els comprovants de la quantitat que previament li fou entregada, acordà el Consell, de conformitat amb la proposta del Departament de Governació, ordenar el lliurament de la quantitat sol·licitada, la inversió de la qual haurà de justificar-se oportunament; i que es passin els dits comprovants a l'Oficina d'Intervenció.

(Sessió del dia 24 d'octubre de 1917.)

b) EDIFICI ESCOLAR DE MASÓ

Vist el projecte de tanca que, com a ampliació de l'edifici escolar concedit a Masó, ha fet i sotmet a l'aprovació del Consell l'Arquitecte Sr. Florensa en virtut de l'encàrrec que en son dia se li feu, acordà el Consell aprovar l'esmentat projecte i procedir a la construcció de la tanca pel preu pressupostat de 1,931'31 pessetes, i oferir l'execució de l'obra, per la quantitat esmentada, al preufetaire que actualment té a son càrrec la construcció total de l'edifici escolar de Masó.

(Sessió del dia 20 de setembre de 1917.)

c) EDIFICI ESCOLAR DE TORMS

Vista la certificació que ha tramès l'Arquitecte Director de les obres de construcció d'un edifici escolar en el poble de Torms, manifestant que l'edifici està ja completament acabat i construït de conformitat amb el plec de condicions; el Consell, de conformitat amb el dictamen del Departament de Governació, acordà :

1.r Designar el senyor Conceller D. Alfred Pereña perquè, junt amb l'Arquitecte Director de les obres, D. Adolf Florensa, efectuï, si hi ha lloc, la recepció pro-

visional de l'edifici referit, de la qual s'haurà d'aixecar el corresponent acte.

2.ª Efectuar el pagament del tercer termini al contractista de les obres D. Ramon Rius i Piñol una vegada hagi tingut lloc la recepció provisional.

(Sessió del dia 20 de juny de 1917.)

Autoritzà el Consell la Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat per la comanda d'execució de mobiliari que, segons les Bases del concurs, correspon a l'esmentat edifici de Torms, i amb els augments de preus que les circumstàncies determinin, per damunt dels donats en l'informe que fou encomanat al Consell de Pedagogia.

(Sessió del dia 6 de setembre de 1917.)

Acordà el Consell dirigir-se al Consell de Pedagogia en prec que estudiï i formuli les Bases d'un projecte d'acord de la Mancomunitat amb l'Estat per resoldre, en conjunt, el problema de l'edificació escolar, obtenint un mínimum d'intervenció en l'ensenyament, a la faisó del conveni establert por l'Estat amb la Diputació de Navarra; concedint un crèdit de 1,000 pessetes per a atendre les despeses que motivin aquests treballs.

(Sessió del dia 20 de juny de 1917.)

Anex n.° 20

a) Biblioteques populars procedents del segon concurs

El Conseller D. Josep Puig i Cadafalch donà compte al Consell de la solemne col·locació de la primera pedra de la Biblioteca popular de Canet de Mar, efectuada el dia 29 de juny darrer.

(Sessió del dia 4 de juliol de 1917.)

El Conseller D. Anselm Guasch donà compte al Consell de la solemne col·locació de la primera pedra de la Biblioteca popular del Vendrell, verificada el dia 29 de juliol darrer.

(Sessió del dia 26 de setembre de 1917.)

El senyor President, D. Romà Sol, donà compte al Consell de la solemne col·locació de la primera pedra de la Biblioteca popular de Pineda, efectuada el dia 29 darrer.

(Sessió del dia 31 d'octubre de 1917.)

b) Tercer concurs per a la fundació de biblioteques populars

Acordà el Consell obrir un concurs per a la concessió de quatre Biblioteques populars, segons les Bases

següents, que responen al mateix esperit de les Bases establertes per als concursos anteriors :

1.ª Els sol·licitants hauran de dirigir llurs peticions al Consell de la Mancomunitat, fins al dia 30 d'octubre inclusiu, del corrent any.

2.ª Les Biblioteques populars que creï la Mancomunitat s'ajustaran a tots els acords i bases del projecte aprovat per l'Assemblea de la Mancomunitat. Segons aquest projecte, les Biblioteques tindran, a més del caràcter de dipòsits de llibres, el de sucursals de la Biblioteca de Catalunya; seran servides per personal proveït de títol facultatiu obtingut a l'Escola especial creada a l'efecte per la Mancomunitat, tindran un sistema comú de catalogació, i hauran d'estar instal·lades en locals construïts expressament.

Les Biblioteques de primer grau rebran un fons de llibres important almenys 5,000 pessetes; les de segon grau un fons de llibres de 3,000 pessetes; les de tercer grau un fons de llibres de 1,000 pessetes.

3.ª Les ofertes que es facin a la Mancomunitat hauran d'ésser, com a mínimum, les següents :

a) El terreny per a la instal·lació.

b) Una subvenció anual que no podrà ésser inferior al 10 per 100 del fons inicial que dóna la Mancomunitat, o sigui : una subvenció de 500 pessetes a les Biblioteques de primer grau; una de 300 pessetes a les de segon; una de 100 a les de tercer grau.

c) El servei material de llum, aigua, etc., que la instal·lació de la Biblioteca necessiti.

4.ª Essent els peticionaris els Ajuntaments, llurs oferiments hauran d'haver estat aprovats en sessió i per la Junta de Vocals associats.

En cas de tractar-se de Corporacions o particulars, l'oferiment haurà d'ésser legalitzat en deguda forma, i garantitzat per mitjà de dipòsit o altra forma equivalent.

5.ª El Consell Permanent comunicarà les sol·lici-

tuts en les quals hauran de constar els oferiments que es facin, a la Direcció del Servei tècnic de Cultura i Instrucció de la Mancomunitat, perquè informi sobre elles, des del doble punt de vista de la acceptació de cada una i de la gradació de llur importància.

6.ª En virtut d'aquest informe el Consell de la Mancomunitat escollirà fins a quatre dels oferiments, als quals correspondrà amb la instauració de les corresponents Biblioteques.

7.ª En cas de semblar anàloga la importància i facilitats de dos dels oferiments presentats, el Consell de la Mancomunitat, procurarà, tant com pugui, distribuir les Biblioteques que es concedeixin entre les diferents comarques catalanes.

8.ª Aquesta selecció serà feta abans del 31 de desembre d'enguany.

9.ª Immediatament d'oberta la Biblioteca es constituirà un Patronat nomenat pel Consell de la Mancomunitat de Catalunya i en el qual haurà de designar-se lloc a un representant, almenys, de l'entitat que hagi fet la sol·licitut. Les funcions d'aquest Patronat es determinaran, en cada cas, per estipulació d'uns Estatuts, que no podran ésser modificats sense aprovació del Consell de la Mancomunitat.

(Sessió del dia 19 de juliol de 1917.)

Anex n.º 21

Escola de Bibliotecàries

a) Provisió de places d'alumnes de l'Escola de Bibliotecàries.

Acordà el Consell anunciar novament el concurs (que amb data 18 de gener darrer resolgué obrir) per a la provisió de deu places d'alumnes de l'Escola Superior de Bibliotecàries, destinades a proporcionar personal facultatiu a les Biblioteques populars que han d'implantar-se en les localitats de Catalunya.

(Sessió del dia 5 de juliol de 1917.)

Designà el Consell els Srs. D. Eugeni d'Ors, D. Joan Palau i D. Pompeu Fabra, per a formar part del Tribunal d'examens a l'Escola Superior de Bibliotecàries.

(Sessió del dia 18 d'octubre de 1917.)

El Consell, de conformitat amb l'informe del Tribunal que presidí els exercicis d'ingrés a l'Escola de Bibliotecàries darrerament celebrats, declarà admisibles les senyoretes següents :

Donya Montserrat Comas i Corbera,
Donya Maria Montaner i Serra,
Donya Maria del Pilar Herp i Sanmartí,
Donya Adelaida Casadevall i Duran,
Donya Francisca Farró i Llorella,

Donya Pilar Clement i Nolla,
Donya Josefa Vives i Balanyà,
Donya Dolors Sadurní i Vilardebó.
(Sessió del dia 31 d'octubre de 1917.)

El senyor Director d'Instrucció Pública de la Mancomunitat, donà compte d'una comunicació del Director de l'Escola Superior de Bibliotecàries aon, en vista de la sol·licitud d'algunes localitats que han acudit al concurs de Biblioteques populars, es demana una ampliació del nombre de places d'alumnes en la indicada Escola, per cobrir les quals es convoqui immediatament un nou concurs. El Consell, escoltades les explicacions del Sr. d'Ors, acordà de conformitat amb l'esmentada proposta, obrir nou concurs per tres places suplementàries, concedint-se per la presentació de les instàncies el terme de 15 dies i havent de verificar-se tot seguit els examens d'ingrés.
(Sessió del dia 31 d'octubre de 1917.)

b) Nomenament de nous professors.

D. Eugeni d'Ors, nomenat Director d'Instrucció Pública de la Mancomunitat, presentà al Consell la renuncia de la Direcció de l'Escola, que li fou acceptada, amb acord que constés en acte la satisfacció del Consell per la brillant gestió que hi ha realitzat; nomenant-se per desempenyar interinament la Direcció de l'Escola el Vice-director D. Joan Palau i Vera.
(Sessió del dia 5 de juliol de 1917.)

Havent de procedir-se a la constitució dels ensenyaments del tercer curs a l'Escola de Bibliotecàries, el Consell acordà modificar els termes de l'acord d'organització de l'Escola en el sentit que l'assignatura d'Ètica i Dret usual, corresponent a aquest curs, tingui el caràcter d'alterna, i que l'assignatura de Literatura cata-

lana sigui dividida en dues : una amb el títol de Literatura catalana antiga, de lliçó bisetmanal; i l'altra amb el títol de Literatura catalana moderna, de lliçó setmanal. S'acordà atribuir a la càtedra d'Ètica i Dret usual la retribució de 750 pessetes anuals, a la de Literatura catalana antiga la de 625, i a la de Literatura catalana moderna la de 500 pessetes.

S'acordà igualment designar, per a desempenyar el segon curs de Grec, el Sr. D. Lluís Nicolau, titular actualment del primer curs; nomenar pel curs de Bibliografia i Paleografia, el Sr. D. Jordi Rubió, titular actualment dels cursos de Bibliologia i Biblioteconomia; sollicitar del senyor Director de l'Escola dels Bells Oficis l'admissió de les alumnes del tercer curs de l'Escola de Bibliotecàries al curs d'Història de l'Art, que forma part del quadro d'ensenyaments d'aquella Escola; i que l'Escola de Bibiotecàries obri concurs per a la provisió de les càtedres d'Ètica i Dret usual, Literatura catalana antiga i Literatura catalana moderna; proposant els que resultin guanyadors d'aquest concurs a la nominació del Consell.

(Sessió del dia 12 de juliol de 1917.)

De conformitat amb la proposta de la Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat i en virtut del concurs celebrat a l'efecte, nomenà el Consell els Srs. don Jaume Massó Torrents, D. Manuel de Montoliu i D. Josep Martí i Sabat, per a professar, respectivament, les càtedres d'Història de la Literatura catalana antiga, Història de la Literatura catalana moderna i Ètica i nocions de Dret usual, en l'Escola Superior de Bibliotecàries.

(Sessió del dia 18 d'octubre de 1917.)

El senyor Director d'Instrucció Pública de la Mancomunitat donà compte d'una proposta del Director de l'Escola Superior de Bibliotecàries, interessant que es

convoqui un concurs per la càtedra de Bibliografia i Paleografia de l'esmentada Escola, en virtut d'haver renunciat a la mateixa el professor dels anteriors cursos de Bibliologia i Biblioteconomia, al·legant manca de temps per desempenyar-la; acordant el Consell, de conformitat amb el que interessava el Director de l'Escola de Bibliotecàries, convocar un concurs per a la provisió de la càtedra vacant, amb subjecció a les mateixes condicions dels altres concursos celebrats.

(Sessió del dia 31 d'octubre de 1917.)

Anex n.º 22

Escoles de Comerç

Acordà el Consell tenir oportunament en compte la moció verbal del Sr. Lloret, a l'última Assemblea de la Mancomunitat, referent al desenrotllament del pla d'Escoles de Comerç, ja aprovat pel Consell, i recordant la moció feta en sentit que Tarragona tingui una Escola.

(Sessió del dia 24 de maig de 1917.)

Acordà el Consell encarregar al Departament de Governació la redacció de les Bases que han de regir el concurs per a la concessió d'Escoles de Comerç, de conformitat amb l'informe del Consell de Pedagogia comunicat al Consell en la reunió del dia 4 d'abril darrer, en el qual es desenrotllaven els acords presos per l'Assemblea de la Mancomunitat amb data 28 de novembre de 1916.

(Sessió del dia 31 de maig de 1917.)

De conformitat amb l'acord de l'Assemblea, de data 28 de novembre de 1916, relatiu a l'establiment a Catalunya d'Escolas de Comerç, i atès l'informe del Consell de Pedagogia sobre la tramitació a seguir per a la instauració de les referides Escoles, acordà el Consell obrir un concurs entre les poblacions catalanes, corporacions i particulars, per establir fins al nombre de quatre Escoles de Comerç, el sosteniment de les quals anirà

a càrrec de la Mancomunitat, amb subjecció a les següents Bases :

1.ª Els sol·licitants hauran de dirigir llurs peticions al Consell permanent de la Mancomunitat, fins al dia 30 d'octubre, inclusiu, de l'any actual.

2.ª Serà desestimada tota sol·licitud que no contingui, com a mínimum, els següents oferiments :

a) Edifici.

b) Instal·lació.

c) Servei d'aigua i llum.

3.ª L'edifici, demés dels indispensables requisits de solidesa, bon aspecte, adequada situació i altres condicions higièniques, haurà de tenir com a mínimum les següents aules :

Una aula laboratori per a l'estudi pràctic de les matèries del grup de Ciències naturals; una aula oficina per a establir pràcticament el treball d'oficina d'una casa de comerç; una aula amb museu geogràfic i arxiu de mapes per a l'estudi de la Geografia i matèries connexes; dues aules auxiliars, alguna de les quals podria funcionar con a despatx de Secretaria; i, a més, alguna dependència per a dipòsit de material i treballs d'administració o consergeria.

El fet d'oferir un edifici inadequat pot motivar, per ell tot sol, una resolució contrària a la concessió.

4.ª La instal·lació compendrà : construcció de l'edifici, quan no existeixi, o adaptació del que sigui ofert, amb la corresponent instal·lació de calefacció en ambdós casos; adquisició de mobiliari i primera provisió de material. En el cas d'oferirse un edifici ja existent, per a les despeses d'adaptació, mobiliari i material, els ofertors hauran de comprometre's a remetre una quantitat que no podrà ésser inferior a 20,000 pessetes.

5.ª Si no s'oferís un edifici construït, els sol·licitants hauran d'oferir els terrenys i una quantitat suficient

per a la construcció d'un immoble que atengui el mínimum d'exigències que es consignen en la base 3.ª En aquest cas, la quantitat destinada a despeses d'instal·lació podrà quedar rebaixada en un terç.

6.ª La instal·lació material de les Escoles serà reglamentada especialment per la Mancomunitat de Catalunya.

7.ª Si els sol·licitants són els Municipis, llurs ofertiments hauran d'haver estat aprovats en sessió i per Junta de Vocals Associats. Acreditaran, també, que es troben al corrent de pagaments amb la Mancomunitat i Diputació respectiva.

En el cas de tractar-se de corporacions o particulars, l'ofertiment haurà d'ésser degudament formalitzat i garantit mitjançant dipòsit o altra forma equivalent.

8.ª La selecció, entre les peticions que es presentin a concurs, serà feta abans del terme del 31 de desembre pròxim, i es procurarà que les noves Escoles estiguin en disposició de funcionar dintre l'any 1918.

9.ª En el cas de semblar anàlogues la importància i facilitats entre dos dels ofertiments que es presentin, el Consell de la Mancomunitat tindrà en compte, en resoldre, les necessitats de les diverses comarques catalanes.

10. De seguida d'oberta l'Escola, es constituirà el Patronat corresponent designat pel Consell de la Mancomunitat, que formularà la seva reglamentació oint, a l'efecte, l'informe del dit Patronat. Tindrà dret a formar part d'aquest Patronat un representant, almenys, de l'entitat a la qual hagi estat concedida l'Escola.

(Sessió del dia 13 de juny de 1917.)

Anex n.º 23

Comissió d'Etnografia i Folklore

De conformitat amb l'informe de la Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat acompanyant un projecte de Bases per a l'organització d'una Comissió d'Etnografia i Folklore, acordà el Consell l'esmentada organització de conformitat amb les Bases següents :

1.ª Es constitueix per la organització dels estudis d'Etnografia i Folklore de Catalunya, llur publicació, i preparació d'un Museu Etnogràfic general de Catalunya, una Comissió d'Etnografia i Folklore en dependència de la Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat de Catalunya, adherida i agregada als serveis especials de l'Institut d'Estudis Catalans, sota la inspecció científica del qual es realitzaran les tasques de la Comissió.

2.ª Per als fins d'aquest acord, s'entén per Catalunya la unitat constituïda pels països de llengua catalana i pels de la seva expansió i influència.

3.ª Les publicacions de la Comissió d'Etnografia i Folklore es faran en català, sense perjudici de la collaboració que puguin portar-hi escriptors forasters, cadascú en la seva llengua nativa. Aquelles de les publicacions de la Comissió que per llur caràcter s'hi prestin seran proposades a l'Institut d'Estudis Catalans per a llur inclusió dins les sèries de les seves tres seccions.

4.ª Es facultat el Director d'Instrucció Pública par a dirigir-se a les persones la competència de les quals

cregui prou rellevant per a formar part de la Comissió d'Etnografia i Folklore, a l'objecte d'obtenir llur col·laboració i presentar oportunament al Consell la proposta corresponent perquè aquest pugui designar-les.

Acordà el Consell que la Presidència es dirigeixi al senyor President de l'Institut d'Estudis Catalans demanant que l'Institut accepti l'encàrrec de contribuir a l'organització i ulterior inspecció dels treballs de la Comissió d'Etnografia i Folklore, a l'objecte que aquest nou nucli d'estudi estigui col·locat sota la tutela científica de l'Institut d'Estudis Catalans.

Acordà així mateix el Consell que en el pròxim pressupost d'Instrucció Pública de la Mancomunitat de Catalunya s'inclogui una partida mínima de 2,000 pessetes per a treballs d'Etnografia i Folklore, encomanats a la Comissió creada per aquest objecte, i que a càrrec de la dita partida es consideri com a crèdit reconegut una subvenció de 500 pessetes concedida, per una sola vegada, a D. Tomàs Carreras i Artau, en virtut de la sol·licitut per ell presentada i amb destinació als treballs fets en la publicació *Arxius d'Etnografia i Folklore*, de la qual és Director.

(Sessió del dia 20 de setembre de 1917.)

Anex n.° 24

Extensió d'Ensenyament tècnic

S'acordà donar a l'Oficina establerta per al servei de l'Escola per Correspondència el caràcter d'Oficina general per als serveis de correspondència i difusió en dependència de la Direcció d'Instrucció pública, i autoritzar a D. Cèsar Molinas, encarregat actualment d'aquell servei, per començar des del primer d'octubre vinent els Ensenyaments per Correspondència en l'especialitat d'Electricitat, i en relació amb el Centre d'Estudis d'Electricitat, la preparació del qual ha començat el Consell de Pedagogia de la Diputació de Barcelona.

Per als fins de l'anunci i propaganda d'aquest ensenyament, així com per als efectes generals dels serveis de l'Oficina de Correspondència i difusió esmentada, el Consell autoritzà el Sr. Molinas a pendre per Auxiliar, amb caràcter provisional, a D. Pere Prat i Gaballi, amb la retribució de 150 pessetes mensuals.

(Sessió del dia 12 de juliol de 1917.)

Facultà el Consell el Director d'Extensió d'Ensenyaments tècnics per Correspondència, de la Mancomunitat, per fer la comanda dels llibres que hagin de servir de text en els cursos dels dits Ensenyaments d'Extensió; i la Direcció d'Instrucció Pública perquè gestioni del Consell de Pedagogia la revisió i informe dels referits

llibres, ja encomanats, que entreguin els respectius autors: i per sol·licitar de l'Institut d'Estudis Catalans el servei de correcció i unificació ortogràfica d'aquells escrits.

(Sessió del dia 23 d'agost de 1917.)

§ V

INSTRUCCIÓ PÚBLICA

Aquesta jornada d'actuació del Departament d'Instrucció Pública ve marcada pel començ de la implantació del pla de 1917, de caràcter general i orgànic. La primera part dels projectes d'ell, després de rebuda la superior sanció de l'última Assemblea, ha entrat en execució i, en aquest sentit, s'espera que en el pròxim començ de curs acadèmic entrin en funció un nombre d'institucions noves, entre les quals es compten les següents:

Patronat d'Estudiants, ja constituït i instal·lat.

Escola d'Alts Estudis Comercials, amb les seves cinc branques especials.

Algunes de les Escoles locals de Comerç, entre elles segurament la de Lleida, on s'està construint edifici a l'efecte.

Escola especial d'Infermeres.

Comissió d'Educació general.

Comissió d'Etnografia i Folklore.

Biblioteca popular de Sellent.

Biblioteca popular de Borges Blanques.

Biblioteca popular de Valls.

Biblioteca popular d'Olot.

Cos de Bibliotecàries de la Mancomunitat de Catalunya per al servei de les Biblioteques anteriors, i altres. La primera promoció de l'Escola superior de

Bibliotecàries sortirà en efecte d'ella el 1.r juliol d'enguany.

Escola primària de Massó.

Escola primària de Torms.

Aquesta última ha estat ja inaugurada i posada en servei després de construïda, amoblada, decorada, dotada de material escolar, material educatiu general i una petita biblioteca.

Una construcció escolar més està en curs. Es troben en estat de subhasta dues Biblioteques populars, les de Canet de Mar i Vendrell; dues més entraran dintre poc temps en curs de construcció.

Un nou concurs per a la concessió de Biblioteques ha estat coronat d'un bell èxit de concurrència i d'emulació. En virtut d'ell han estat concedides altres tantes institucions a les localitats de Sitges, Badalona, Terrassa, Vilafranca, Sant Feliu de Guíxols, Mollet i Viella, aquestes dues últimes a títol condicional.

El concurs per a la instauració d'una Escola local d'Indústries ha donat per resultat la concessió feta a Canet de Mar d'una Escola destinada a l'especialitat de gèneres de punt i d'art de calafat per a petites embarcacions. És possible que el curs preparatori d'aquesta Escola pugui entrar també en funció als començos del pròxim any acadèmic.

Un nou ordre d'activitat cultural s'inicia dins aquesta jornada amb la implantació de Centres d'investigació al redós d'alguna institució benèfica. La instal·lació d'un petit Laboratori al Manicomi de Salt marca una orientació molt d'acord amb les tendències modernes, segons les quals tot instrument d'intervenció social ha d'ésser a la vegada un instru-

ment d'educació tècnica, i, recíprocament, tota empresa de ciència, font i nucli d'utilitat social, actual o possible.

En la mateixa esfera d'estudi superior es situa la continuació dels Cursos monogràfics, cada dia més interessants i més ben centrats dins de la nostra vida acadèmica. Remarquem a més, com un aspecte d'aquests cursos, el de la vinguda de professors estrangers, que serveix a satisfer en una part petita sens dubte, però tanmateix apreciable, aquells anhels de comunicació científica internacional que inspiraven un capítol dins el Pla general de 1917, l'ampla satisfacció dels quals ja es deia llavors com portava fatalment el suspens per efecte de les circumstàncies creades per l'actual guerra.

INSTRUCCIO PÚBLICA

Biblioteques populars

Tercer Concurs

El Director d'Instrucció Pública donà compte al Consell de les sol·licituds presentades als concursos oberts per la Mancomunitat per a la instauració de quatre Biblioteques Populars.

(Sessió del dia 15 de novembre de 1917.)

El Director d'Instrucció Pública de la Mancomunitat presenta l'informe sobre el concurs, que per a la instauració de Biblioteques Populars resolgué el Consell obrir, en sessions dels dies 19 de juliol i 13 de juny darrers, respectivament; acordant-se que quedés sobre la taula per la seva deliberació en la pròxima reunió.

(Sessió del dia 20 de desembre de 1917.)

Concurs per Biblioteques Populars, 1917 — Dictamen de la Direcció d'Instrucció Pública.

El judici sobre les sol·licituds acudides al Tercer Concurs de Biblioteques Populars de la Mancomunitat de Catalunya és particularment difícil. Apareix com nota dominant entre els resultats d'aquest concurs, un augment vivacíssim de l'interès que senten les localitats per posseir institucions d'aquest ordre. Els oferiments que la Mancomunitat estatueix i accepta, sobretot com a experiència i garantia de desig real i de necessitat sentida, pugen molt per damunt dels rebuts en ocasió dels

dos primers concursos. I al costat d'aquesta creixença quantitativa de la valor de l'oferiment, es remarca una tendència a fer valer circumstàncies morals que puguin decidir el judici del concurs a favor de localitats, bé castigades per crisis econòmiques, i en les quals, per consegüent, la valor del sacrifici de l'oferiment es més de preuar; bé, en llocs que al·leguen el desempar en què, per circumstàncies geogràfiques viuen, i el seu desig de participar dels beneficis de la renaixença nacional catalana com un nou vincle d'unitat; bé, en fi, produint documents on entitats particulars i públiques demanen el benefici d'una Biblioteca, o particulars benemèrits ajuden a la seva constitució com altres tants símptomes d'un estat d'esperit públic frisós de la millora espiritual que ha de representar la Biblioteca.

Una altra observació general pot fer-se sobre els oferiments d'enguany, la consideració de la qual ha de tenir-se en compte respecte al caràcter que es dongui a la solució del concurs.

Moltes de les localitats ofertores posen a la disposició de la Biblioteca, no genèricament el terreny necessari, sinó un terreny donat. En aquest cas creiem nosaltres que s'ha d'entendre que la concessió que es faci, com a resultat del concurs, ha d'estar subjecte a la condició d'acceptació del terreny per part de la Mancomunitat després d'inspecció sobre si ell reuneix les qualitats desitjables. Això, és clar, no era necessari en el cas d'oferta genèrica, que era general en els anys anteriors. Per tant, i preveient el cas d'un ulterior refús, i per consegüent de la caducitat d'alguna concessió, no estarà de més assenyalar dins el veredicte d'avui suplències perquè, arribat aquell cas, no es perdin cap dels propòsits de bona sembra abrigats per la Mancomunitat de Catalunya.

Nou localitats han acudit al concurs per quatre Biblioteques obert enguany. Citant-les per l'ordre cronològic de la sol·licitud, aquestes localitats són : Vilafranca del Penedès, Sitges, Granollers, Mollet, Viella,

Sant Feliu de Guíxols, Terrassa, Manresa, Mollerusa, Badalona.

Per raó del grau en què les Biblioteques són demanades, aquestes peticions s'especifiquen de la manera següent : Biblioteques de primer grau : Vilafranca, Granollers, Sant Feliu de Guíxols, Terrassa, Manresa, Badalona; Biblioteques de segon grau : Sitges, Mollet; Biblioteques de tercer grau : Viella, Mollerusa.

Per raó de la província a què corresponen les localitats sol·licitants, les peticions es distribueixen així: Província de Barcelona : Vilafranca del Penedès, Sitges, Granollers, Mollet, Terrassa, Badalona, Manresa; Província de Girona : Sant Feliu de Guíxols; Província de Lleida : Viella, Mollerusa.

Els oferiments que fan aquestes localitats s'indiquen en la llista següent:

Vilafranca del Penedès ha acudit al concurs oferint el terreny necessari per a la construcció de l'edifici, una subvenció anual de 750 pessetes, l'aplicació d'aquesta quantitat, a partir de l'any pròxim i mentre que la Biblioteca no sigui construïda, a la instauració d'una beca a favor d'una filla del Penedès, alumna a l'Escola de Bibliotecàries; els serveis materials preceptuats extesos amb la fórmula : «i demés serveis que la instal·lació necessiti», i per fi, 1,500 volums, formant part d'un fons que amb el nom de Biblioteca Popular es troba ja existent a la Casa Consistorial de la vila. (Biblioteca de primer grau.)

Sitges reitera la petició en el mateixos termes d'oferiment continguts en la de l'any anterior. (Biblioteca de segon grau.)

Granollers ofereix un terreny propi de l'Ajuntament, la subvenció de 500 pessetes i el furniment dels serveis materials de llum, aigua, etc. (Biblioteca de primer grau.)

Mollet ofereix el terreny, la subvenció de 600 pessetes i els serveis d'aigua i llum. (Biblioteca de segon grau.)

Viella acudeix al concurs demanant una Biblioteca de tercer grau i oferint un terreny cedit pel Sr. España, la subvenció anual de 150 pessetes i els serveis materials preceptuats. Fa constar, altrament, en la sol·licitud, que la situació especial d'isolament i desempar en què la Vall d'Aran es troba respecte de Catalunya i d'Espanya, fan especialment desitjable la instal·lació d'un centre que, demés d'ésser propulsor de cultura, constitueixi l'expressió d'un vincle d'unitat.

Sant Feliu de Guíxols ofereix un terreny cedit, a l'efecte, al Municipi pels consorts D.ª Lluïsa Rabell i D. Rafel Patxot; una subvenció anual de 550 pessetes; una dot de 5,000 pessetes, provinent del donatiu de dues dames que conserven l'anònim, la renda de la qual pugui aplicar-se a augment de la subvenció acordada, i els serveis materials preceptuats. La instància d'aquella població fa constar, demés, el sacrifici que representa per ella l'oferiment contingut en la sol·licitud per l'estat de crisi que la indústria local sofreix i que provoca la necessitat de reclamar dels poders públics empreses d'alivi immediat de la situació. (Biblioteca de primer grau.)

L'oferiment de Terrassa consisteix en el terreny, subvenció de 1,000 pessetes i el pagament dels serveis materials de llum, aigua, etc. (Biblioteca de primer grau.)

Manresa ofereix, per a la implantació d'una Biblioteca de primer grau, uns terrenys propietat del Municipi, la subvenció de 500 pessetes i els serveis materials de llum, aigua, etc. Acompanya aquesta petició una instància formulada per diverses entitats de la ciutat, centrals culturals i econòmics, revistes, centres polítics, etc.

Mollerusa demana una Biblioteca de tercer grau, oferint el mínim de les condicions indicades en la convocatòria del concurs.

Badalona ofereix el terreny per a la instal·lació, estès fins a 204 metres quadrats, 800 pessetes de subvenció

anual, els serveis de calefacció i de neteja, demés dels d'aigua i llum preceptuats, i subvencionarà amb 500 pessetes anuals la Directora de la Biblioteca, amb l'obligació, per part d'aquella, d'explicar un curs anual de Gramàtica Catalana i d'Història de Catalunya. (Biblioteca de primer grau.)

A la vista de la llista anterior es comprèn de seguida l'exactitud de l'observació que fèiem al principi sobre la dificultat de judici damunt la mateixa.

Però una qüestió prèvia creiem que ha de decidir la solució sobre un dels concursants. Respecte de l'Ajuntament de Sitges, té ja la Mancomunitat un compromís ferm contret en ocasió del concurs anterior. La base tercera del mateix declarava que si no donava fruit un últim requeriment en el termini fixat a la concessió feta en 1915 d'una Biblioteca de primer grau a Sabadell, aquesta es substituiria per la concessió d'una Biblioteca de segon grau a Sitges. L'últim requeriment va fer-se amb espai de dos mesos; una ofrena de terreny produïda per aquell Ajuntament no va resultar satisfactori encara; per fi, una última pròrroga ha caducat : creiem que la Mancomunitat es troba ja en el cas de fer efectiva la segona part de la base acordada en desembre de 1916 per a concedir a Sitges la Biblioteca que ha tornat a demanar.

Eliminat aquest concursant, per una raó jurídica, dos dels altres es destaquen naturalment del grup que resta per raó de la quantia econòmica de l'oferiment. Aquests són : Terrassa i Badalona, ofertors respectivament de subvencions de 1,000 i de 800 pessetes; subvenció aquesta última acrescuda encara per l'Ajuntament de Badalona amb l'oferiment de pagar altres serveis tan importants avui com el de calefacció, i sobretot amb el compromís d'una orientació excel·lent, d'encarregar a la Bibliotecària cursos en gran manera interessants a la difusió de la nostra cultura, retribuint-los degudament i ajudant això a la creació d'un lloc dintre del nostre

futur cos de Bibliotecàries, que serà, per múltiples motius, especialment desitjable.

En l'altre extrem, dintre d'una escala apreciativa, trobem els oferiments que no han millorat en cap manera el mínim de condicions establert : aquests són els de Manresa i Mollerusa, donat que en el primer es fa difícil apreciar en el concurs l'extensió en forma vaga que ajunta als serveis d'aigua i llum «todo otro análogo que alivie a la Mancomunidad de sostenimiento del servicio».

Acordades la concessió a les primeres localitats indicades i la no concessió a les últimes, vénen a trobar-se enfront per les dues Biblioteques que resten, Vilafranca del Penedès, Mollet, Viella i Sant Feliu de Guíxols. Tenint present la valor absoluta de l'oferiment, Vilafranca i Sant Feliu de Guíxols tenen indubtablement aventatge sobre Mollet; però, fent el càlcul de la subvenció oferta amb relació amb la xifra demanada, Mollet avença a les altres amb el seu oferiment, que dobla aquesta, donat el grau de la Biblioteca. Com Vilafranca afegeix el seu donatiu de llibres i la seva beca a l'Escola de Bibliotecàries, sembla natural que ella passi en primer lloc, i establir-se, llavors, el dubte entre les localitats de Mollet i Sant Feliu de Guíxols. En aquest cas sembla útil recordar el precepte, comprès en les condicions de la nostra convocatòria, de donar preferència, en cas d'analogia de circumstàncies, a localitats situades dins de província diferent. No podem, demés, oblidar que en el cas de Sant Feliu de Guíxols, resultaria infinitament sensible que la generositat dels particulars que contribueixen a la construcció i a la fundació de la Biblioteca, i que en mil formes càlides han mostrat el seu interès per ella, restessin sense premi. És commovedor, llegint la sol·licitud del Municipi guixolenc, veure com s'hi fa constar, en termes tan eloqüents com dignes, el sacrifici que el servei d'aquesta aspiració espiritual representa quan el volten dificultats morals com les del moment.

També resultaria dolorós, donat l'esforç que representen les sol·licituds de Mollet i de Viella, revelat pel grau de superació del seu oferiment respecte de la quantitat demanada, que restessin sense satisfacció les seves aspiracions. Les raons d'ordre moral que ells, demés, al·leguen, tenen per nosaltres gran pes. Segurament una solució podria implantar-se, que sense ampliar les facilitats donades fins avui per la Mancomunitat de Catalunya, permetés satisfer d'una manera grata aquests dos casos interessants. Respecte del cas de Mollet podria invocar-se el precedent de la concessió feta a Sitges l'any darrer i aplicar-la a un municipi dels que obtingueren concessió llavors i que no han ofert el terreny necessari. Un requeriment en termini fixat fet a l'Ajuntament de Reus, que es troba en aquest cas, podria produir la caducitat de la concessió i la possibilitat consegüent d'aplicar-la a Mollet. I respecte de Viella, es podria també recordar la situació especial en què es troba la concessió feta a Lleida, immobilitzada avui, i segurament per alguns anys encara, per la necessitat de construcció d'un hospital on vinguin a allotjar-se els serveis actualment instal·lats a l'edifici que es destina a la Biblioteca futura. Sense donar, doncs, per caducada la concessió feta a Lleida, la qual entra plenament dins les condicions legals, es podria ajornar, per mutual acord, el seu compliment, restant sempre vàlida, sense necessitat d'entrar en nou concurs, per un dia que les circumstàncies la facin possible; aleshores, un lloc més quedaria lliure de moment; i en lloc de la Biblioteca de primer grau que la Mancomunitat havia de donar a Lleida, podria acordar per enguany la concessió a Viella d'una Biblioteca de tercer grau.

Amb una solució global així, múltiplement matitzada, s'atenuen els aspectes penosos que havien de tenir dins el nostre esperit, algunes exclusions únicament motivades per la reducció a quatre places de l'actual convocatòria, i és com a conseqüència d'una afinada considera-

ció de motius, que tenim l'honor de proposar al Consell Permanent l'adopció dels següents acords:

1.r Concedir a Sitges una Biblioteca de primer grau en compliment de la base tercera de l'acord de desembre de 1916.

2.n Concedir noves Biblioteques Populars a les localitats de Badalona, Terrassa, Sant Feliu de Guíxols i Vilafranca del Penedès.

3.r Declarar caducada, si no dóna resultat el requeriment, la concessió d'una Biblioteca de primer grau a Reus, i substituir-la en aquest cas pel d'una Biblioteca de segon grau a Mollet.

4.t Ajornar el temps necessari la concessió d'una Biblioteca de primer grau a Lleida, i sense que aquesta concessió caigui en caducitat, substituir-la enguany per la d'una Biblioteca de tercer grau a Viella.

(Sessió del dia 20 de desembre de 1917.)

Reprengué el Consell l'estudi i deliberació (començats en la sessió del dia 20 proppassat) de l'informe que sobre les instàncies presentades al concurs obert per la Mancomunitat per a la construcció de quatre Biblioteques Populars, ha admès i sotmet a l'aprovació del Consell el senyor Director d'Instrucció Pública de la Mancomunitat; adoptant-se, de conformitat amb l'indicat informe, els següents acords:

1.r Concedir una Biblioteca de primer grau a Sitges, en compliment de l'apartat tercer de l'acord adoptat pel Consell en sessió del dia 7 de desembre de 1916.

2.n Concedir noves Biblioteques Populars a les localitats de Badalona, Terrassa, Sant Feliu de Guíxols i Vilafranca del Penedès.

3.r Declarar caducada, si no dóna resultat el requeriment que se li farà perquè formalitzi els compromisos contrets, la concessió d'una Biblioteca de primer grau a Reus, i substituir-la, en aquest cas, per la d'una Biblioteca de segon grau a Mollet.

4.t Concedir a Viella una Biblioteca Popular de tercer grau, tenint en compte que, caigui o no en caducitat, ha quedat de moment ajornada la concessió, feta l'any darrer, d'una Biblioteca de primer grau a Lleida.
(Sessió del dia 28 de desembre de 1917.)

Tenint en compte la comunicació de l'Ajuntament del Vendrell manifestant que ha escollit el projecte de Biblioteca del qual és autor D. Ramón Puig i Gairalt, i, de conformitat amb la proposta de la Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat, resolgué el Consell encomanar a l'indicat Arquitecte la direcció de les obres, en procedir-se a la construcció d'aquella Biblioteca.
(Sessió del dia 28 de desembre de 1917.)

La Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat donà compte al Consell de l'oferta de terrenys feta pel Municipi de Reus, que posa aquell Ajuntament en condicions de dret, si el terreny és acceptable, per a fer efectiva la concessió d'una Biblioteça Popular de primer grau en virtut del segon concurs de Biblioteques, i sempre que presenti els certificats d'estar al corrent dels pagaments exigibles amb la Mancomunitat i la Diputació de Tarragona.
(Sessió del dia 10 de gener de 1918.)

Escoles de Comerç

Concurs per a Escoles de Comerç, de 1917 — Informe de la Direcció d'Instrucció Pública.

La solució del concurs referent a Escoles de Comerç es presenta enguany certament més fàcil que el referent a Biblioteques Populars; puix encara que els concursants siguin cinc, les dues peticions procedents de Tarragona es reduiran a una sola, segons ha tingut la bondat de comunicar-nos el digne Conseller Sr. Mestres.

Reduint-se les peticions a quatre, i trobant-se totes elles dintre de les condicions del concurs, creiem que totes poden ésser acceptades pel Consell de la Mancomunitat. Aquesta acceptació serà feta per la Mancomunitat sempre que reuneixin els oferiments condicions satisfactòries, segons ulterior examen d'aquesta Direcció d'Instrucció Pública.

Les sol·licituds rebudes procedeixen de la Cambra de Comerç, Navegació i Indústria de Tarragona; de l'Ajuntament de Tarragona; de la Cambra de Comerç i Indústria de Reus; del Círcol Mercantil i Industrial de Lleida, i del Patronat de l'Escola Industrial d'Arts i Oficis de Sabadell.

Aquesta última sol·licitud parla d'una instal·lació a l'edifici construït per l'Escola Industrial, però amb plena independència de la mateixa. No havent-se preceptuat en la convocatòria del concurs, com s'ha fet en el de Biblioteques i Escoles d'Indústries, que l'edifici hagi d'ésser independent, l'oferta es troba dintre de les condicions legals; per altra banda, com l'acceptació definitiva ha d'ésser precedida de l'informe d'aquesta Direcció, pressentim que no hi haurà inconvenient en incloure la concessió d'una Escola de Comerç a Sabadell, en els que avui condicionalment s'acorden.

Per aquestes raons, creiem poder proposar al Consell Permanent l'adopció del següent acord:

Es concedeixen quatre Escoles de Comerç, de les que ha d'instaurar la Mancomunitat a les entitats sol·licitants de Tarragona, Lleida, Reus i Sabadell, havent de precedir al plantejament de cada una d'elles, informe de la Direcció d'Instrucció Pública aprovatori de les condicions d'instal·lació ofertes.

Completà el Consell l'estudi i deliberació de l'informe de la Direcció d'Instrucció Pública sobre les sol·licituds presentades al concurs obert per a la instauració de quatre Escoles de Comerç, acordant, de conformi-

tat amb la proposta continguda en l'esmentat informe, concedir les Escoles indicades a les entitats sol·licitants de Tarragona, Lleida, Reus i Sabadell, havent de precedir al plantejament de cada una d'elles, un nou informe de la Direcció d'Instrucció Pública aprovatori de les condicions d'instal·lació ofertes.

(Sessió del dia 28 de desembre de 1917.)

Vist que el projecte acordat per a la instauració de les Escoles locals d'Indústries parla d'un període preparatori, la duració del qual podrà reduir-se fins a un any, i que ha de servir d'introducció general als ensenyaments de les Escoles d'Indústries, Comerç, Agricultura, etc.; i tenint present que en el projecte d'instauració d'Escoles de Comerç (aprovat amb anterioritat a la constitució del Departament d'Instrucció Pública) no es fa referència a aquest període preparatori, i que totes les raons aplicades a l'ordre d'estudis industrials són vàlides en el dels estudis comercials; el Consell, de conformitat amb la proposta de la Direcció d'Instrucció Pública, adopta el següent acord:

S'entenen agregades al projecte d'Escoles de Comerç, per als efectes de la seva instauració, les disposicions contingudes en el projecte d'Escoles locals d'Indústries, referents a la inclusió dins del seu quadre d'ensenyaments d'un període preparatori i de formació general.

(Sessió del dia 24 de gener de 1918.)

Escoles locals d'Indústries

De conformitat amb l'acord de l'Assemblea darrera referent a la creació d'Escoles locals d'Indústries, acordà el Consell procedir a la redacció de les bases per a la convocatòria del concurs per a la creació d'una Escola tipus de les que s'han acordat crear, encomanant-se la dita redacció al senyor Director d'Instrucció Pública.

(Sessió del dia 6 de desembre de 1917.)

El Consell, de conformitat amb l'acord de l'Assemblea, de data 30 de novembre darrer, relatiu a l'establiment a Catalunya d'Escoles locals d'Indústries, i atès l'informe de la Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat sobre la tramitació a seguir per a la instauració de les referides Escoles, acordà obrir un concurs entre les poblacions catalanes, corporacions i particulars per a establir una de les repetides Escoles locals, el sosteniment de la qual anirà a càrrec de la Mancomunitat, amb subjecció a les següents Bases:

I. — Els sol·licitants hauran de dirigir llurs peticions al Consell Permanent de la Mancomunitat, fins el dia 1.r de març de 1918.

II. — Les sol·licituds contindran indicació de l'especialitat o especialitats a què, en opinió dels sol·licitants, hagi de dedicar-se amb preferència l'ensenyament de l'Escola. Aquesta indicació, però, no haurà d'entendre's com a condició posada a l'oferiment, quedant, en tot cas, a judici del Consell de la Mancomunitat l'apreciació de les circumstàncies que hagin de decidir la tria de les especialitats possibles.

III. — Serà desestimada tota sol·licitud que no contingui com a mínimum els següents oferiments:

a) *Edifici* independent i adequat a l'especialitat a què es destini l'Escola. Aquest edifici haurà de reunir, demés, els requisits indispensables.

b) *Instal·lació.*

c) *Servei d'aigua, llum i calefacció.*

IV. — La instal·lació compendrà:

Construcció de l'edifici, quan no existeixi, o adaptació del que sigui ofert, amb la corresponent instal·lació de calefacció en ambdós casos; adquisició de mobiliari i primera provisió de material. En el cas d'oferir-se un edifici ja existent, per a les despeses d'adaptació, mobiliari i material, els ofertors hauran de comprometre's a remetre una quantitat que no podrà ésser inferior a 30,000 pessetes.

V. — Si no s'oferís un edifici construït, els sol·licitants hauran d'oferir els terrenys i una quantitat suficient per a la construcció d'un immoble que atengui el mínimum de exigències que es consignen en la Base III. En aquest cas, la quantitat destinada a despeses d'instal·lació podrà quedar rebaixada en un terç.

VI. — La instal·lació material de les Escoles serà reglamentada especialment per la Mancomunitat de Catalunya.

VII. — Si els sol·licitants són els Municipis, llurs oferiments hauran d'haver estat aprovats en sessió i per Junta de Vocals associats. Acreditaran també que es troben al corrent de pagament amb la Mancomunitat i amb la Diputació respectiva.

En el cas de tractar-se de corporacions o particulars, l'oferiment haurà d'ésser degudament formalitzat i garantit mitjançant dipòsit o altra forma equivalent.

VIII. — La selecció entre les peticions que es presentin a concurs serà feta abans del terme del 1.r de maig vinent.

IX. — En el cas de semblar anàlogues la importància i facilitats entre dos dels oferiments que es presentin, el Consell de la Mancomunitat tindrà en compte, al resoldre, les necessitats de les diverses comarques catalanes. En tot cas, seran preferides les localitats on no existeixi cap institució similar sostinguda o subvencionada per les Diputacions o per l'Estat.

X. — De seguida d'oberta l'Escola, es constituirà el Patronat corresponent, designat pel Consell de la Mancomunitat, el qual formularà la seva reglamentació, oint, a l'efecte, l'informe del Patronat. Tindrà dret a formar part d'aquest Patronat un representant, almenys, de l'Entitat a la qual hagi estat concedida l'Escola.

(Sessió del dia 13 de desembre de 1917.)

Escola de Bibliotecàries

El Director d'Instrucció Pública comunicà al Consell que, durant la pròrroga de quinze dies concedida per a l'ingrés de noves alumnes a l'Escola Superior de Bibliotecàries, s'havien presentat cinc sol·licituds, acordant el Consell declarar admissibles totes les aspirants i designar per a formar el Tribunal que ha de jutjar els exercicis d'ingrés els mateixos individus que el formaren últimament, o siguin els Srs. d'Ors, Palau i Fabra.

(Sessió del dia 15 de novembre de 1917.)

El Consell, de conformitat amb l'informe del Tribunal que presidí els exercicis d'ingrés a l'Escola Superior de Bibliotecàries darrerament celebrats, i atesa la proposta del Director d'Instrucció Pública de la Mancomunitat, declarà admissibles les Srtes. D.ª Glòria Sancho Ferrer i D.ª Rosa Bohigas i Gavilanes.

(Sessió del dia 22 de novembre de 1917.)

De conformitat amb la proposta del Claustre de Professors de l'Escola de Bibliotecàries, i en virtut del concurs celebrat a l'efecte, nomenà el Consell el Sr. D. Ramon d'Alós i de Dou per a professar la càtedra de Bibliografia i Nocions de Paleografia.

(Sessió del dia 17 de gener de 1918.)

El Consell, atesa la proposta de la Direcció d'Instrucció Pública, acordà obrir el quart concurs per a la provisió de deu places d'alumnes de l'Escola de Bibliotecàries, a ingressar el 1.r de novembre d'aquest any, amb subjecció a les següents

Bases

1.ª L'ensenyament a l'Escola Superior de Bibliotecàries durarà tres anys, acabats els quals l'alumna podrà ésser admesa a examen de revàlida. L'aprovació d'aquest examen dóna directament ingrés al Cos Especial de Bibliotecàries, en el qual s'entrarà amb la categoria de Directora d'una Biblioteca de tercer grau o d'Ajudanta en una Biblioteca de primer o de segon grau. El sou d'entrada serà superior a 1,000 pessetes, amb dret als augments per raó d'anys de servei i de categoria de la Biblioteca servida, que a son temps la Mancomunitat fixarà.

2.ª Els ensenyaments que comprèn la carrera de Bibliotecària, son els següents:

Coneixement teòric i pràctic sobre Bibliografia, Bibliologia, Biblioteconomia i Paleografia; Llengües llatina i grega; Teoria i història de la Cultura; Principis i desenrotllament històric de les Ciències físiques i naturals; Classificació de les ciències; Ètica i Dret usual; Història de la Literatura general i espanyola; Història de la Literatura catalana; Història de l'Art; Gramàtica catalana; Geografia general; Pràctiques de servei de Biblioteques.

Durant els anys d'estudi a l'Escola, cursaran també una llengua estrangera moderna, distinta de les aprovades en l'examen d'ingrés.

3.ª La matrícula per a l'examen d'ingrés serà de 50 pessetes i de 10 pessetes i 5 pessetes per asignatura de classe diària o alterna, respectivament. Per al certificat de revàlida abonaran 150 pessetes.

4.ª Les aspirants a examen d'ingrés a l'Escola hauran de tenir més de disset anys. Hauran de conèixer les llengües catalana i castellana, posseir i demostrar en l'exercici d'ingrés els coneixements propis de l'ensenyament primari, i saber traduir la llengua francesa i tenir nocions d'una altra llengua estrangera moderna, a elecció de l'aspirant.

5.ª L'examen d'ingrés compendrà tres exercicis: un d'oral, contestant un interrogatori general sobre temes de Geografia, Història, Aritmètica i Geometria, dintre el tipus general de l'ensenyament primari; un d'escrit, desenrotllant, en el terme de dues hores, un tema escollit per la candidata entre tres temes proposats pel Tribunal; i un exercici de llengües.

6.ª Les sol·licituds hauran de dirigir-se, dintre la primera quinzena d'octubre, a la Secretaria de l'Escola de Bibliotecàries (Urgell, 187) d'onze a una del matí.

7.ª Els examens d'ingrés tindran lloc en la segona quinzena d'octubre, i el curs serà obert el primer dia feiner de novembre.

(Sessió del dia 17 de gener de 1918.)

Patronat d'Estudiants

De conformitat amb la proposta de la Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat i responent a consultes fetes prop dels organitzadors del Patronat d'Estudiants, acordà el Consell que el senyor President es faci càrrec del seu lloc dins el Patronat organitzador; que en representació de la Mancomunitat de Catalunya, i com a Diputat de la mateixa, figuri en ell el Sr. D. Agustí Riera; que s'augmenti fins a tres el nombre dels estudiants que han de formar part del Patronat, entenent-se que un d'ells ha d'ésser necessàriament una alumna; que aquests estudiants siguin designats per dos anys per la Direcció d'Instrucció Pública, i per últim, que la base de constitució relativa a les Escoles que han de trobar-se representades en el mateix, s'entengui delimitada en el sentit d'incloure en el mateix les Escoles situades en el conjunt d'edificis coneguts amb el nom d'Universitat Industrial.

(Sessió del dia 24 de gener de 1918.)

INSTRUCCIÓ PÚBLICA

a) *Acords generals*

La Presidència comunicà al Consell que, obeint a la petició que se li féu en compliment d'anteriors deliberacions, l'Institut ha enviat el Nomenclàtor català dels pobles de Catalunya, que acaba de formar.

El Consell, després de pendre'n grat esment, resolgué enviar-lo a la Direcció del l'Institut Geogràfic i Estadístic, i donar-ne compte al Ministre de Foment.

(Sessió del dia 28 de febrer de 1918.)

S'informà el Consell que el dia 16 del proppassat havia quedat constituït el Patronat d'Estudiants, del qual forma part el Conseller D. Agustí Riera, i que l'Excel·lentíssima Diputació provincial de Barcelona havia designat el Diputat Sr. Sansalvador per a formar-ne part.

(Sessió del dia 28 de febrer de 1918.)

Acordà el Consell encarregar a la Direcció d'Instrucció Pública l'organització dels treballs per a la preparació d'una publicació dels inèdits d'En Milà i Fontanals, en ocasió dels seu centenari; destinant-se a aquest objecte la quantitat de 3,000 pessetes, a càrrec de la partida 110 del Pressupost vigent.

(Sessió del dia 7 de març de 1918.)

Acordà el Consell confiar a la Direcció d'Instrucció Pública l'organització dels Cursos propedèutics d'en-

guany, a càrrec de les partides 97, 98 i 99, referents a treballs de filologia, estudis socials i polítics i de ciències en general.

(Sessió del dia 7 de març de 1918.)

S'acordà que les diferents instàncies de subvenció presentades que es refereixin a activitats i serveis d'Instrucció Pública, que no tenen partida corresponent en el Pressupost d'enguany, siguin arxivades fins a l'època de confecció del pròxim Pressupost.

(Sessió del dia 7 de març de 1918.)

Encomanà el Consell al Director d'Instrucció Pública de la Mancomunitat, D. Eugeni d'Ors, que estudiï i informi el Consell, en una de les seves pròximes sessions, de la quantitat màxima que en concepte de subvenció podria concedir-se a les Oficines de correcció d'estil de l'Institut de la Llengua Catalana, i amb càrrec a quina partida del Pressupost vigent hauria de fer-se efectiva.

(Sessió del dia 21 de març de 1918.)

De conformitat amb l'informe de la Direcció d'Instrucció Pública, que li fou encomanat per acord del dia 21 de març darrer, resolgué el Consell concedir a les Oficines de correcció d'estil de l'Institut de la Llengua Catalana una subvenció de 3,000 pessetes, amb càrrec a la partida 97 del Pressupost vigent.

(Sessió del dia 18 d'abril de 1918.)

b) *Biblioteques Populars*

A proposta de la Direcció d'Instrucció Pública, acordà el Consell facultar el senyor President, D. Josep Puig i Cadafalch, per a firmar el contracte necessari per a procedir a la instal·lació de calefacció en la Biblioteca Popular d'Olot.

(Sessió del dia 15 de febrer de 1918.)

El Consell, vista l'oportuna certificació expedida per l'Arquitecte de la Direcció d'Instrucció Pública, acordà que es faci efectiu el pagament del tercer termini de les obres de construcció de la Biblioteca Popular d'Olot, de conformitat amb ço que disposa l'article 29 del plec de condicions.

(Sessió del dia 21 de març de 1918.)

S'enterà el Consell, amb satisfacció, de les comunicacions de «Nostra Parla» i de la delegació a Vilafranca de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana regraciant a la Mancomunitat la concessió d'una Biblioteca Popular a aquella vila.

(Sessió del dia 28 de febrer de 1918.)

El Consell, vista l'oportuna certificació expedida per l'Arquitecte de la Direcció d'Instrucció Pública, acordà que es faci efectiu el pagament del segon termini de les obres de construcció de la Biblioteca Popular de Valls, de conformitat amb ço que disposa l'article 29 del plec de condicions.

(Sessió del dia 7 de març de 1918.)

El Director d'Instrucció Pública informà el Consell de l'acabament de les obres de construcció de la Biblioteca Popular de Sallent; acordant el Consell fer constar en acte la seva satisfacció i procedir a la recepció de les obres indicades.

(Sessió del dia 14 de març de 1918.)

El senyor President donà compte de la visita efectuada a la Biblioteca Popular de Sallent, manifestant que havia pogut comprovar que l'edifici ha estat construït amb bons materials i de conformitat amb les condicions prèviament establertes, havent quedat molt satisfet de la seva inspecció.

(Sessió del dia 20 de març de 1918.)

El Consell, vista l'oportuna certificació expedida per l'Arquitecte de la Direcció d'Instrucció Pública, acordà que es faci efectiu el pagament del quart termini de les obres de la Biblioteca Popular de Sallent, i acceptà l'augment de 2,760'30 pessetes que ha sofert el pressupost original, amb motiu d'haver hagut d'arribar els fonaments a una profunditat superior a la calculada.

(Sessió del dia 11 d'abril de 1918.)

El Consell, de conformitat amb la proposta de la Direcció d'Instrucció Pública, acordà anunciar la subhasta de les obres de construcció de la Biblioteca Popular concedida al Vendrell, sempre que l'Ajuntament d'aquella vila estigui al corrent de pagaments amb la Diputació i amb la Mancomunitat.

(Sessió del dia 27 de març de 1918.)

El Consell, de conformitat amb la proposta de la Direcció d'Instrucció Pública, acordà anunciar la subhasta de les obres de construcció de la Biblioteca Popular de Canet de Mar, sempre que l'Ajuntament d'aquella vila estigui al corrent de pagaments amb la Diputació i amb la Mancomunitat.

(Sessió del dia 11 d'abril de 1918.)

Encomanà el Consell al Director d'Instrucció Pública de la Mancomunitat una gestió oficiosa prop dels Municipis interessats en les obres de les Biblioteques Populars, concedides en virtut dels concursos celebrats a l'efecte, assabentant-los de les dificultats que podrien trobar en les instal·lacions i inauguració dels serveis si no es posen al corrent de pagaments exigibles amb les Diputacions respectives i amb la Mancomunitat.

(Sessió del dia 21 de març de 1918.)

Encomanà el Consell al Departament d'Instrucció Pública que estudiï les modificacions a introduir en el pro-

jecte de les Biblioteques Populars que la Mancomunitat està construint, a l'objecte d'acomodar-lo a les conveniències comarcals i a les reduccions que exigeix la considerable puja soferta per tots els materials.

(Sessió del dia 11 d'abril de 1918.)

c) *Edificis escolars*

S'enterà el Consell, amb satisfacció, de la rebaixa efectuada sobre el tipus aprovat per a regir el concurs obert per a adjudicar l'acabament de les obres de l'Edifici Escolar de Palau Sabardera, en el ram de mestre de cases.

(Sessió del dia 15 de febrer de 1918.)

A proposta de la Direcció d'Instrucció de la Mancomunitat, acordà el Consell facultar el senyor President, D. Josep Puig i Cadafalch, per a firmar el contracte necessari per a procedir a la instal·lació de calefacció en l'Edifici Escolar de Palau Sabardera.

(Sessió del dia 15 de febrer de 1918.)

Enterat el Consell que en el concurs obert per a l'acabament de les obres de mestre de cases de l'Edifici Escolar de Palau Sabardera s'han presentat dues proposicions, una de D. Joan Vila oferint portar-les a terme per la quantitat de 31,400 pessetes, i una altra de don Jacint Boada que ofereix executar-les per 30,140 pessetes, acordà, de conformitat amb la proposta de l'Arquitecte de la Direcció d'Instrucció Pública, adjudicar l'execució de les obres esmentades a D. Jacint Boada, firmant de la proposició més aventatjosa.

(Sessió del dia 27 de març de 1918.)

El Consell, després de pendre esment de l'informe emès per l'Arquitecte Director de les obres de l'Edifici Escolar de Torms, D. Adolf Florensa, sobre la queixa

presentada per alguns veïns d'aquella vila referent a suposades deficiències de construcció, acordà traslladar-lo als reclamants.

(Sessió del dia 18 d'abril de 1918.)

Acordà el Consell fixar per al dia 6 del propvinent mes de maig la inauguració de l'Edifici Escolar de Torms, a la qual, en compliment de l'acord pres en sessió del dia 11 del corrent, hauran d'assistir, en representació de la Mancomunitat, el President de l'Assemblea D. Romà Sol i el Conseller D. Josep M.ª España, havent, demés, d'invitar-se els Diputats pel districte.

(Sessió del dia 25 d'abril de 1918.)

Vista la instància presentada, i atès l'informe de l'Arquitecte de la Direcció d'Instrucció Pública, acordà el Consell concedir una pròrroga de sis mesos al preufetaire de les obres de l'Edifici Escolar de Sant Llorenç Savall.

(Sessió del dia 14 de març de 1918.)

d) *Escola d'Alts Estudis Comercials*

Fou comunicat al Consell un projecte d'Escola d'Alts Estudis de Comerç, presentat per la Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat, desenrotllant l'acord de creació d'Escoles locals de Comerç, pres per l'Assemblea. I acordà el Consell, després de pendre'n esment, deixar-lo sobre la taula i repartir-ne còpies als senyors Consellers per a son estudi i oportuna deliberació en successives reunions.

(Sessió del dia 7 de febrer de 1918.)

Aprovà el Consell les següents Bases, formulades per la Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat, per a l'organització de l'Escola Superior d'Estudis de Comerç:

1.ª S'implanta, per a son funcionament des del 1.r de novembre pròxim, una Escola d'Alts Estudis Comercials, formada per als ensenyaments sobre les següents matèries: 1.r, Geografia, Etnografia, Colonització; 2.n, Estudi científic dels productes mercantils i de llurs transformacions; 3.r, Matèria bancària i estudis anexos; 4.t, Organització d'Empreses mercantils; 5.t, Economia Comercial i estudis derivats.

Cada una d'aquestes matèries serà professada en una càtedra, la qual tindrà per anexos els orgues i instruments necessaris per a la més gran eficàcia pedagògica de la mateixa.

2.ª El treball en cada un d'aquests centres especialitzats serà intensiu, havent el Professor i els alumnes de destinar a les tasques del mateix no solament lliçons d'ordre oral, sinó treballs de Seminari i altres, en sessions no inferiors a tres hores per dia. Dirigirà, demés, el Professor, els treballs d'investigació que hauran de realitzar els alumnes. La presentació d'un d'aquests treballs, de la part de l'alumne a la fi dels seus estudis, serà condició per a obtenir el títol corresponent.

3.ª S'ingressarà en l'Escola en virtut d'un examen que versarà sobre les matèries que comprèn l'ensenyament mercantil ordinari en les Escoles de l'Estat. Ulteriorment seran dispensats d'examen els titulars de les Escoles locals de Comerç creades per la Mancomunitat de Catalunya. El nombre de places d'alumnes a proveir cada any per examen d'ingrés serà limitat a quinze.

4.ª Els estudis en l'Escola duraran dos anys, en els quals els alumnes seran inscrits, per elecció llur, a una o diverses especialitats de les professades en aquella. Al mateix temps vindran obligats a cursar nocions de disciplines pedagògiques en els Seminaris creats per l'Institut d'Estudis Catalans i aquelles altres matèries científiques que s'estipulin en quadre proposat pel Professor de la matèria al Consell de la Mancomunitat de Catalunya i aprovat per aquest.

Al finalitzar els dos anys serà lliurat pel Professor corresponent un títol acreditatiu de competència.

5.ª Aquests títols seran exigits per la Mancomunitat de Catalunya per a optar al Professorat de la part especial en les Escoles locals de Comerç i ulteriorment en la mateixa Escola d'Alts Estudis Comercials. Aquest dret s'entén referir-se a les disciplines compreses dintre la mateixa especialitat a què el títol es refereixi, segons precepte que dictarà oportunament el Consell de la Mancomunitat. També es gestionarà que la Mancomunitat de Catalunya i les Diputacions de les províncies catalanes, així com els Ajuntaments que vulguin adherir-se a aquest aspecte del projecte, exigeixin, en l'avenir, la possessió del títol corresponent a tots els aspirants als càrrecs administratius d'aquelles institucions que suposin coneixements comercials, sempre segons especificació oportunament publicada.

Mentre no existeixin titulars de l'Escola d'Alts Estudis Comercials, les places de Professor en les seccions especials de les Escoles locals de Comerç no podran ésser proveïdes sinó a títol interí.

6.ª El Professorat de l'Escola d'Alts Estudis Comercials serà proveït per concurs i per terme de tres anys. La retribució anyal de cada Professor serà de 3,000 pessetes. Cada Professor tindrà al seu càrrec una sessió per dies alterns amb cada un dels alumnes dels dos cursos que componen l'ensenyament total de l'Escola. Hi haurà, a més, en l'Escola un Director, que podrà ésser o no Professor de la mateixa, i un Secretari que no formarà part del Professorat.

(Sessió del dia 28 de febrer de 1918.)

Acordà el Consell que la nova Escola d'Alts Estudis Comercials sigui instal·lada on estan les Oficines de la Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat.

(Sessió del dia 28 de febrer de 1918.)

Acordà el Consell la creació de Pensions d'estudi a l'estranger per matèries relacionades amb els ensenyaments de la nova Escola d'Alts Estudis Comercials. D'aquestes pensions se'n convocarà immediatament una per a l'estudi de la Geografia, per l'import de 3,000 pessetes i comportant un viatge d'estudi de quatre mesos, l'adjudicació de la qual la farà el Consell Permanent a proposta del Consell de Pedagogia de la Diputació de Barcelona. Aquesta quantitat anirà a càrrec de la partida 113 del Pressupost vigent.

(Sessió del dia 28 de febrer de 1918.)

Atenent la proposta del Consell de Pedagogia, designà el Consell el Sr. D. Joan Palau i Vera, Professor de Geografia de l'Escola Superior de Bibliotecàries, per a la pensió d'estudis de Geografia a l'estranger, que la Mancomunitat acordà crear en sessió del Consell del dia 28 de febrer proppassat.

(Sessió del dia 14 de març de 1918.)

e) *Concurs d'Escoles locals d'Indústries*

Havent acabat el dia últim de febrer el termini d'admissió de sol·licituds per pendre part en el concurs relatiu a l'establiment a Catalunya d'Escoles locals d'Indústries, el Director d'Instrucció Pública de la Mancomunitat comunicà al Consell que únicament havia presentat instància l'Ajuntament de Canet de Mar, però que s'havien rebut peticions d'altres Municipis interessant una pròrroga del concurs.

El Consell, entenent que no procedeix la pròrroga sol·licitada per haver ja tingut eficàcia el concurs, acordà declarar-lo definitivament tancat i passar la instància de Canet de Mar a informe de la Direcció d'Instrucció Pública.

(Sessió del dia 7 de març de 1918.)

El Consell, després d'escoltar l'oportú informe de la Direcció d'Instrucció Pública sobre la instància presentada pel Municipi de Canet de Mar al concurs obert per a l'establiment a Catalunya d'Escoles locals d'Indústries, acordà, de conformitat amb la proposta de la dita Direcció, adjudicar una Escola local d'Indústries a Canet de Mar, únic concursant.

(Sessió del dia 25 d'abril de 1918.)

E
1
169